

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 8

Poznań, środa dnia 7 stycznia 1931

Rok XXVI

Wolanie na puszczy

„Kurjer Warszawski” przyniósł ciekawą ankietę o potrzebie reformy podatkowej. W ankiecie tej wzięli udział: prezes warszawskiej Izby Handlowo-Przemysłowej i b. minister skarbu w rządzie pomajowym p. Bartłomiej Czesław Klarner, generalny sekretarz Związku Organizacji Rolniczych i b. minister rolnictwa p. Jerzy Gościcki, wiceprezes warszawskiej Giełdy Pieniężnej p. dr. Zdzisław Słuszkiewicz, oraz wicedyrektor Stowarzyszenia Kupców Polskich p. Eugeniusz Wencel. Wprawdzie brakło głosu przedstawiciela rzemiosła, co uważamy za ujemny rys ankiety, jednak i przytoczone cztery głosy zarówno ze względu na kwalifikacje autorów, jak i znaczenie kierowanych przez nich instytucji zasługują na baczną uwagę.

Wszyscy wymienieni, wybitni przedstawiciele życia gospodarczego wypowiedzieli się kategorycznie, bez żadnych zastrzeżeń, za konieczność reformy naszego systemu podatkowego, przy czym każdy uzasadnił swoje stanowisko z punktu widzenia najbliższej sobie dziedziny gospodarstwa.

Już Klarner wskazał bardzo słusznie, że kryzysu gospodarczego w Polsce nie można porównywać z ogólnoświatowym i pocieszać się, że u nas nie jest gorzej niż gdzieindziej, albowiem gdy w krajach zachodnich cechą kryzysu jest nadmiar produkcji, to u nas nietylko tego nadmiaru nie ma, ale w niektórych dziedzinach mamy niedostatecznie rozwiniętą konsumpcję, a mimo tego produkcja się kurczy.

P. Jerzy Gościcki podał ciekawe cyfry, dotyczące obciążenia rolnictwa, które — bez podatku dochodowego — wynosi przeciętnie 33 zł na 1 ha użytków rolnych. W konkluzji swych wywodów podniósł p. Gościcki bardzo słusznie, że reforma podatkowa nie powinna się ograniczyć do zmiany przepisów ustawowych, ale powinna osiągnąć także ducha i metod działania administracji podatkowej.

P. dyr. Słuszkiewicz omówił ujemne strony trzech najważniejszych podatków: gruntowego, obrotowego i dochodowego, podnosząc szczególnie nieracjonalność obciążenia podatkiem obrotowym instytucji kredytowych, oraz podwójne obciążenie podatkiem dochodowym spółek akcyjnych, które raz płacą podatek ten jako osoba prawna, a drugi raz w formie opodatkowania poszczególnych udziałowców. P. Słuszkiewicz słusznie wytknął szkodliwość nadmiernej progresji w podatkach gruntowym i dochodowym, a na zakończenie powiedział wielką prawdę, o której nasze sfery decydujące nie chcą wiedzieć, a mianowicie, że do ustalenia koniecznego zaufania zagranicy potrzebna jest nie tylko reforma podatków, ale także inne warunki jak: normalne i spokojne sto-

Kanclerz Rzeszy ze swym sztabem w Królewcu

W Tylży przyjęli Brüninga bezrobotni groźną demonstracją

Berlin, 7. 1. (PAT). Donoszą z Królewca, że w czasie przybycia kanclerza Brüninga wraz z jego otoczeniem do Tylży, odbyły się przed dworcem kolejowym demonstracje bezrobotnych. Tłum otoczył dworzec, napierając na kordon policji. Kiedy kanclerz pojawił się przed wyjściem z dworca, tłum przerwał kordon poli-

Prezydent prowincji Siehr daje wyraz „pragnieniom”

Berlin, 6. 1. (PAT) Wczoraj rano kanclerz Rzeszy wraz z towarzyszącym mu otoczeniem przybył do Królewca. Przed południem odbyła się w gmachu nadprezydium konferencja przy udziale przedstawicieli władz, wojskowości, wschodnio-pruskich kół politycznych i gospodarczych, delegatów samorządów, oraz izb przemysłowo-handlowych. Nadprezydent prowincji Siehr wygłosił przemówienie, w którym, witając kanclerza, przedstawił główne postulaty Prus wschodnich w zakresie reform gospodarczo-finansowych, podatkowych i komunikacyjnych, w związku z opracowaniem przez rząd Rzeszy zarządzeniem „pomocy wschodniej”.

Zarządzenia te — oświadczył Siehr mają umożliwić Prusom wschodnim przetrzymanie obecnego stanu do chwili, kiedy wysuwana przez Niemcy teza połączenia terytorialnego prowincji z Rzeszą, zwycięży. „Ktokolwiek z motywów gospodarczych i politycz-

cji, wnosząc okrzyki „precz z kanclerzem głodowym”. Jednocześnie tłum zaczął śpiewać Międzynarodówkę. Również w drodze do ratusza odbywały się na ulicach demonstracje bezrobotnych, w czasie których wznoszono okrzyki przeciwko kanclerzowi i rządowi. Po krótkim pobycie kanclerza w Tylży, wyjechał on na dalszy objazd.

nym życzyłyby sobie współpracy gospodarczej z naszym sąsiadem polskim, podkreślił mówca, ten uważać będzie za rzecz niezbędną rozsądne porozumienie w sprawie uregulowania problemu „korytarza”. W każdym razie prowincje Prus wschodnich nigdy nie będą mogły wyrzec się najbardziej przez siebie upragnionego życzenia przywrócenia wspólnej granicy z pozostałą częścią ojczyzny niemieckiej”.

Przemawiał następnie m. in. przewodniczący sejmiku prowincji wschodnio-pruskiej, Berg, oskarżając Polskę o rzekome zamiary agresywne Prusy wschodnie nie godzą się na przyłączenie do Polski, żądają rewizji granicy polsko-niemieckiej — oświadczył dalej mówca. Silne zastrzeżenia podnoszą się pozbawieniem wschodnio-pruskiej przeciwko umowie likwidacyjnej polsko-niemieckiej, oraz polityce szkolnictwa mniejszościowego, prowadzonej przez rząd pruski.

Zwycięski lot eskadry włoskiej

Natal, 7. 1. (PAT) 10 hydroplanów włoskich przybyło tu wczoraj o godz. 19.10. Aparat Debeera zatonał. Żołęgie wyratował jeden z kłozowników.

Rzym, 7. 1. (PAT). Niezwłocznie

sunki polityczne, bezwzględna praworządność i obiektywny a szybki wymiar sprawiedliwości.

Wreszcie p. dyr. Wencel wskazał, że o ile w stosunku do przemysłu i rolnictwa polityka gospodarcza rządu rozporządza poza systemem podatkowym jeszcze innymi środkami działania, jak polityka celna, taryfowa i kredytowa, — o tyle dla handlu decydującą jest polityka podatkowa. Po czym krótko a dobitnie scharakteryzowana została nieracjonalność i niesprawiedliwość podatku obrotowego.

Więc wszyscy to samo. A jednak mimo tej zgodności i żelaznej mocy argumentów wszyscy wymienieni ekonomiści nastroszeni są pesymistycznie co do skuteczności ich wywodów. P. Wencel mówi wprost:

„Niestety, okres dobrej konjunktury, okres znacznych nadwyżek budżetowych, wyjątkowo podatny dla przeprowadzenia odpowiednich reform podatkowych, — uznanych wszak za uzasadnione, — został zmarnowany”.

Jeszcze dobitniej charakteryzuje politykę rządu p. Klarner:

„W okresach względnej pomyślności nie uznawano za potrzebną reformy podatkowej, w okresach zaś depresji miano lęk o równowagę budżet-

po otrzymaniu wiadomości o przybyciu eskadry min. Balbo do portu Natalu, w większych miastach włoskich odbyły się manifestacje i pochody. Specjalnie liczne manifestacje odbyły się w Rzymie, Medjolanie i Neapolu.

tu, aby nie została ona zachwiana przez reformy podatkowe”.

Do słów tych nie trzeba nic dodawać. Pisaliśmy to samo setki razy, ale uznawano to za „partyjniactwo”. Dzisiaj tak samo mówi b. minister skarbu z r. 1926, a obecny prezes współpracującej z rządem instytucji samorządu gospodarczego.

Czy zatem niema wyjścia z tak tragicznie nakreślonego przez p. Klarnera błędnego koła?

Jest tylko jedno: obniżenie budżetów państwa, samorządów i instytucji ubezpieczeniowych. Warunkiem zaś obniżenia budżetu państwowego jest ograniczenie działalności państwa, czyli tego, co uzyskało nazwę „radosnej twórczości”. Twórczość, choć nie zawsze radosną, ale zawsze pożyteczną, trzeba pozostawić także społeczeństwu i ułatwić mu ją.

Czy ta zmiana nastąpi? Chyba w ostatecznej ostateczności, bo etatyzm w najrozleglejszym tego słowa znaczeniu, to główny filar pomajowego systemu. O ile zaś nie przyjdzie ograniczenie etatyzmu i obniżenie budżetu to najmańdrzejsze i najsluszniejsze wywody najznakomitszych ekonomistów i praktyków będą — głosem wołającego na puszczy. M. K.

Przed kampanią

Nie można powiedzieć, żeby koła rządowe zbyt się dotąd przepracowywały. Raz, że święta; po wtóre, że czeka się pracy parlamentu, po trzecie, że niema dostatecznej atmosfery, w kilku bowiem resortach żyje się wyczekiwaniem nowych rządów Wejście do rządu pp. Becka i Prystora wywołało pomiędzy pracownikami duże zaniepokojenie — o stanowiska.

Istotnie zanosi się na duże zmiany w obu resortach. Co do ministerjum przemysłu i handlu, to zapowiedzi jeszcze się bliżej nie zarysowują, gdyż płk. Prystor — jak powiadają poinformowani — „uczy się” tj. zapoznaje się szczegółowo z życiem tego resortu. Ale za to w pałacu Bruehlowskim już toczą się rozmówki kurytarzowe na temat daleko idących zmian.

Mówi się tedy jako o rzeczy zdecydowanej, że nastąpi tzw. „militaryzacja” tych urzędów, polegająca na wprowadzeniu do nich większej liczby wojskowych, którzy — jak utrzymują wtajemniczeni — reprezentują czynnik silniejszej aktywności i energii życiowej. Wymienia się nawet maj. Próchnickiego, do niedawna adjutanta p. ministra spraw wojskowych, jako przyszłego naczelnika wydziału personalnego M. S. Z., a taka nominacja byłaby jasną wskazówką, jak się będą nadal układały stosunki.

Potem przyszedłby kolej na przemysł i handel, a następnie na ministerjum komunikacji. Ta ostatnia dziedzina jest niemal zupełnie nieknięta. Czeką się zatem na załatwienie rokowań z przedstawicielami koncernu francuskiego w sprawie sfinansowania kolei węglowej, liczy się na dopływ pieniądza z zagranicy, a później przyjdzie pora na zmiany.

O liczenie się jakiegokolwiek z opinią nie chodzi. Pp. pułkownicy są zwolennikami metody przetrzymywania i znuzenia przeciwnika. Mieć mocne nerwy, przeczekać i swoje zrobić: oto metoda.

Jest to dla nich wygodne, zwłaszcza w położeniu dzisiejszym. Nie mają bowiem ustalonej żadnej marszruty na czas najbliższy. Piłsudski, odjeżdżając, nie pozostawił im żadnych wskazówek ani wytycznych. Opowiadają, że podobno nawet w ostatniej chwili p. Stawek chciał zasięgnąć jego opinii, ale otrzymał odpowiedź: „Rób sam, jestem na urlopie!”

Dlatego też rozpoczynająca się już w końcu tego tygodnia kampania sejmowa będzie nad wyraz ciekawa. To nic, że B. B. posiada zdecydowaną większość. To nic, że może uchwalić wszystko, co zechce. Nie zdola niezem przemóc życia, przed którym nie ma ucieczki. Przykładem tego są bodaj ostatnie posiedzenia sejmowe.

Przyjdzie bolesna kampania budżetowa, ustawy pożyczkowe i podatkowe, traktaty handlowe, zwłaszcza z Niemcami. Przemówi tutaj realne życie. Nie pomoże nic, że się płk. pos. Miedzińskiemu, który nigdy nie brał udziału w pracach komisji budżetowej, powierzyło mandat generalnego referenta. Nie pomoże nic, że się do rozpraw budżetowych nie dopuściło pos. Adama Krzyżanowskiego, który z trybuny sejmowej nieraz wygłaszał krytykę rządową, wprost niecenzurálną. Jak to trudno postępować z zarządzeniami konkretnymi, widać było w zeszłym Sejmie z podatkiem obrotowym, z ustawami podatkowymi gdzie dochodziło do silnych nieporozumień i w tonie B. B. i między B. B. a rządem.

A teraz położenie o wiele trudniejsze. Nie łatwo będzie lawirować i wyślizgnąć się. Zwłaszcza, że jak zmora wisi nieszczęsny Brześć. II. W.

Brześć a Genewa

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Berlin, 6 stycznia.

P. minister Zaleski mógłby się uważać za zupełnie szczęśliwego człowieka i bez obawy wyruszyć na genewską wyprawę, gdyby nie pewne okoliczności niespodziewane, które zamiast aspiracji dliwiej zająć wyborcze, na których ponoć uciertała mniejszość niemiecka, dają naszym wrogom argumenty niepozabawione ważkości. Nie ulega wątpliwości, iż w normalnych warunkach szanse niemieckie w Genewie byłyby słabe. Gdyby chodziło o pojedynek między Polską a Niemcami przed Radą Ligi, to bez wahania ocenilibyśmy szanse p. Zaleskiego przeciw p. Curtiusowi na 10 do 1. Niemiecki minister spraw zagranicznych zdaje sobie sprawę z trudnej misji, jaka mu przypadła w udziale, i po gwałtownym mobilizowaniu opinii publicznej stara się przygotować sobie teren na powrót z Genewy nie tyle „z tarczą” ile „na tarczy”. Do „wschodniej” podróży Brüninga nie przywiązują już tutaj tyle znaczenia, jak się to mogło wydawać jeszcze dwa tygodnie temu. Wycieczki naukowe ministrów powszedniały i przez rozsądniejsze czynniki uważane są za bezcelowe, a nawet szkodliwe. Sztuczne podjudzanie przeciwko Polsce może zemścić się dotkliwie na rządzie Brüninga, o ile dr. Curtius wróci z Genewy bez konkretnych rezultatów, co już sam przewiduje.

Sympatje członków Rady dla Niemiec są nieco wątpliwe. Głośne zajęcia, jak sprawa filmu, noworoczna mowa Groenera, przejawiające się w ten, czy inny sposób dążenia do odbudowania dawnej siły zbrojnej, są w Genewie źle widziane. Słabość rządu Brüninga i agresywność nacjonalistów mogą służyć za atut do wygrania w Londynie, lecz nie w Paryżu, gdzie dzisiaj leży punkt ciężkości sytuacji, lub nawet w Rzymie, usposobionym raczej chłodno dla obecnego niemieckiego reżimu.

Nie bez znaczenia pozostają ostatnie pociągnięcia francuskie, na szachownicy europejskiej, jak np. zbliżenie z Belgją, rokowania o odnowienie przymierza z Rumunją itd., a przede wszystkim rokowania finansowe z Londynem, które wywołały gorzkie rozczarowanie w Niemczech. Porozumienie między „militarystyczną Francją” a robotniczą Anglią jest dla Berlina nieoczekiwana, przykra niespodzianka.

W tych warunkach trudno sobie wyobrazić, aby min. Zaleski powrócił z Genewy inaczej, jak „z tarczą” mimo faktu, iż nasze ministerstwo spraw zagranicznych, wyczerpane kampanią wyborczą, objawiało ostatnio bezczynność i tylko dzięki inicjatywie niektórych ambasadorów zaznaczyliśmy swe stanowisko wobec ataków niemieckich.

Jeżeli jednak delegacja polska wybierze się do Genewy z tezą, iż podczas wyborów mniejszość niemiecka była sporadycznie tylko krzywdzoną przez czynniki nieodpowiedzialne, natomiast rząd zamknął w Brześciu prawdziwych Polaków i że wobec tego nie można mówić o ucisku mniejszości, to argument ten może usposobić opinię światową bardzo nieprzychylnie. Liga Narodów z natury rzeczy jest instytucją demokratyczną i ustosunkowuje się niechętnie do wszelkich dyktatur, począwszy od włoskiej. Wpływy ustrojów międzynarodowych są tam znaczne, a wiadomo, iż Henderson pozostaje w bliskich stosunkach z międzynarodówką amsterdamską, która ostatnio ogłosiła długi raport p. Jouhaux o wyborach w Polsce w swym biuletynie prasowym. Briand, jako zawodowy pacyfista i międzynarodowiec, mimo najlepszych zamiarów może być skrepowanym przez Brześć w obronie interesów Polski, Włochy, pozostające dzisiaj w nieokreślonym do Polski stosunku, konferowały ostatnio z hr. Bethlenem nad sprawami mniejszościowymi.

Weźmy do ręki tygodnik „Die Weltbühne” (XXVII Jahrgang — 6 Januar 1931 — Nummer 1). Na naczelnym miejscu znajdujemy artykuł kierownika wydawnictwa p. Carl von Ossietzky'ego, przedstawiający trudności, czekające Curtiusa w Genewie, i pocieszający czytelników jedynie tem, iż „sadyzm pewnych oficerów” zdyskredytował Polskę na arenie międzynarodowej. W ten sposób daliśmy Niemcom broń na rozprawę genewską. Możliwym jest, iż protesty kulturalnej części narodu polskiego, które robiły i robią duże wrażenia zagranicą, a nawet w Niemczech, osłabią wrażeń Brześcia w Genewie. Trudno nam jednak występować teraz, jako naród, będący uosobieniem wolności, demokracji i cnót obywatelskich, a w tem leżała istota naszej siły moralnej.

M. N.

B. kandydat Piłsudskiego na Prezydenta Rzplitej o Brześciu

Pod nagłówkiem „O poczucie prawa” ogłasza artykuł w „Czasie” prof. uniwersytetu wileńskiego Marjan Zdziechowski, który po przewrocie majowym był obok prof. Mościckiego kandydatem p. Piłsudskiego na stanowisko Prezydenta Rzeczypospolitej. Pierwsza część artykułu, dotycząca socjalistów, przeznaczona była w okresie wyborczym dla młodzieży, skupionej w „Polskiej Myśli Mocarstwowej”, a sympatyzującej z BB. W części tej prof. Zdziechowski tłumaczył, dlaczego, choć nie jest zachwycony rządami pomajowymi, głosować będzie na B. B. Artykuł ten jednak prof. Zdziechowski wycofał, gdyż — jak pisze — „pewne zjawiska, towarzyszące wyborom, zniechęcały do czynnego w nich udziału.” Dziś, po wyborach, ogłasza go w „Czasie”.

Druga część artykułu dotyczy Brześcia. Jest to polemika z artykułami, zamieszczonymi w konserwatywno — „sanacyjnym” „Słowie” wileńskim, gdzie prof. Zdziechowski, jako konserwalista i monarchista, dotychczas zamieszczał liczne swoje prace. Artykuły w „Słowie”, polemizujące ze stanowiskiem prof. Zdziechowskiego w sprawie Brześcia, zamieszczane były przez redaktora naczelnego tego pisma i posła B. B. p. Mackiewicz. Oto, co pisze prof. Zdziechowski:

„Gdy poczęły krążyć wieści o złem obchodzeniu się z uwiecznionymi, nie dawałem temu wiary. Ale oto pojawia się w wileńskim „Słowie” artykuł wstępny jego redaktora, którego do najgorętszych stronników dzisiejszego rządu zaliczam. p. t. „Tajemnica Brześcia”. Dziwny artykuł: na początku długi ustęp o wysokim poziomie sędownictwa w Rosji, dawniej, za czasów carskich; potem o okrucieństwach „Denikińców” w walkach z bolszewikami, wreszcie coś o Brześciu, niewyraźne jakieś aluzje, nasuwające domysł, że działy się tam rzeczy brzydkie. Z tego zaś wszystkie

niedopowiedziane przez autora wniosek, że sprawiedliwość w Rosji carskiej stała wyżej, niż w dzisiejszej Polsce! — W kilka dni później następują interpelacje w Sejmie, potem list profesorów uniwersytetu Jagiellońskiego.

„Za przykładem Krakowa poszli profesorowie innych wyższych uczelni. Nie wszyscy, enuncjacje zbiorowe miały licznych i stanowczych przeciwników. Głównym ich argumentem był ten, że należy czekać na wyniki śledztwa. Niestety, mamy pod tym względem z szeregiem smutnych precedensów.

„Toteż owe zbiorowe enuncjacje profesorów były odruchem sumienia wywołanym troską o moralny byt narodu — i odruch ten powinien być być ujawniony. Sądzę, że należało ze strony czynników, w ręku których spoczywa wychowanie młodzieży, spróbować wywrzeć, choćby bez nadziei powodzenia, moralną presję na władze i na społeczeństwo (charakter śledztwa i na pośpiech). Redaktor „Słowa” w polemice ze mną przytoczył słowa kard. Retza, że w drodze do celu maż stanu powinien: „savoir choisir entre de grands inconvenients”. W danym wypadku tym celem jest rząd silny, nie waham się jednak twierdzić, że z tych dwóch „inconvenients”, które w obecnej chwili znalazły się na drodze do niego: milczenie albo protest, mniejszym jest protest. Nie wyobrażam sobie rządu silnego bez powagi moralnej. O moralną powagę polityki swojej dbał Napoleon III, co według redaktora „Słowa” było z jego strony głupstwem. Wynika to z podpisanej pseudonimem „Cat” oceny w „Słowie” mojej książki o Napoleonie III, którą autor w dziwny sposób powiązał z Brześciem. Ale ani Napoleon III nie był tak głupi i mały, jak się autorowi wydaje, ani też moja jego obrona.

„Mówiono również, że enuncjacje w rodzaju krakowskiej są na rękę naszym wrogom. Myślę, że rzecz się ma odwrócić!”

„Najboleśniej zaś zjawiskiem, będącym w związku ze sprawą Brzeską jest zachwianie się poczucia prawa u jednych, wiary w prawność i niezależność sądów u drugich. W połowie zeszłego stulecia przebywał w Moskwie człowiek z wiedzą i wykształceniem wszechstronnym, a umysłem potężnym, Czaadajew. Pisał mało, rzadko i nie do druku. I bez jego wiedzy ogłoszonym został w jednym z miesięczników moskiewskich w r. 1836 jego „List filozoficzny”, za który uznano go, z rozkazu cara Mikołaja, wyjatkiem Wrażeń listu było wstrząsające: spory, które wywołał, stały się początkiem podziału Rosji myślącej na dwa obozy: Słowianofilów i Zachodowców. Rosja zaliczyła go do najwybitniejszych umysłów, które wydała. Ostatni z jego biografów stawia jego „List” na jednym poziomie z elegiami Puszkina, z powieściami Tolstojal

„Czemże list ten tak niesłuchanie głęboko podziałał na Rosję? Charakterystyką narodu rosyjskiego, jaką dał Czaadajew, surową, posępną, a genialną. Streszcza się w tem, że idee obowiązku, prawa, porządku, które na Zachodzie „przenikają niemowlę jeszcze w kolebce, bo matka mu je wpyja pięszczołami swemi” są obce Rosjaninowi. Dlaczego obce? Bo nie szli Rosjanie w rozwoju dziejowym razem z innymi narodami: wiarę i cywilizację przyjęli ze źródła „skażonego namietnością ludzką”, która oderwała Bizancjum

O granicę zachodnią w czasie konferencji pokojowej

W artykule p. t. „Poznań a powstanie wielkopolskie” autor jego, p. dr. Celestyn Rydlewski powiedział między innymi, że pp. dr. Dłuski i prof. Nitsch „perswadowali na gruncie paryskim politykom polskim, aby nie żądali za wiele, by zachodnia granica Polski nie była za bardzo przesunięta na zachód.”

Prof. Nitsch uczuł się tem dotknięty i przysłał nam oświadczenie, stanowczo przeczące twierdzeniu p. dr. Rydlewskiego. W dosłownym brzmieniu nie możemy tego oświadczenia podać ze względu na jego formę.

Sam fakt zaprzeczenia prof. Nitscha zakomunikowaliśmy p. dr. Rydlewskiemu, który donosi nam następujące szczegóły tej sprawy:

Działo się to w styczniu i lutym roku 1919 na gruncie paryskim. Do Paryża przyjechał był cały szereg profesorów uniwersytetu w związku z warszawskim Biurem Prac Kongresowych. Wśród przybyłych było dość dużo aktywistów. Ponadto byli już w Paryżu wyścianicy naczelnika państwa Piłsudskiego z dr. Dłuskim na czele, których Komitet Narodowy Polski dla zgody skooptował do swego grona.

Z niektórymi z przybyłych Komitet Narodowy miał kłopot. Komitet, prac swoich nie przerywając, potworzył z przybyłych szereg komisji ekspertów. Jednej z nich przewodził dr. Dłuski. Zajęła się ona omówieniem sprawy granicy zachodniej Polski (Komitet miał już w tej sprawie dla siebie pogląd ustalony — redakcja.) Otrzymałem podczas pobytu swego w Paryżu zaproszenie na posiedzenie tej komisji.

Na pytanie, jak sobie wyobrażam granicę Poznańskiego, oświadczyłem krótko i zwięźle, że domagam się całego b. Wielkiego Księstwa Poznańskiego bez żadnych okrojów.

Przeciwko temu zaprotestował stanowczo i energicznie prof. Nitsch z Krakowa. Oświadczył on mianowicie, że jako lingwista przewędrował całe Poznańskie i stwierdził, że zachodnie kresy tej dzielnicy są bezapelacyjnie niemieckimi. „Nie znalazłem tam miast, ani wsi polskich — zapewniał, — nie słyszałem w tych okolicach nawet polskiego słowa. Jaktó — wołał z oburzeniem prof. Nitsch, — więc możeby pan chciał zabrać Niemcom i Babimost i Zbąszyń i Międzychód, i Międzyrzecz?”

„Oczywiście, — odpowiedziałem, — okolice te i miasta do nas należą.”

Chwile te utkwiły mi na zawsze w pamięci. Wystąpienie bowiem prof. Nitscha zrobiło na mnie wrażenie piorunujące. Na moją wyraźną i jasną odpowiedź prof. Nitsch zaczął szeroko tłumaczyć, że ziemie te kresowe są niewskroś niemieckie i Polska żadnych pretensyj mieć do nich nie może. Wówczas z goryczą i z zacisniętymi pięściami, odpowiedziałem, że prof. Nitsch nie może mieć żadnego zdania w tej mierze.

„Nie przeczę — wywoźnię, — że

Grypę, kaszel i bronchit ulecyszycieciem Szczawnickiej wody Kruścowej „Józefiny”. Do nabycia w aptekach i składach aptecznych. nr 6487

od powszechnej jedności. Wskutek tego „z obcych pomysłów przyjmowaliśmy tylko uludną powierzchowność... występowałyśmy na widowni świata, jako nieślubne dzieci, bez ojcowizny, bez tradycji.”

„Jakież mogą być następstwa tego braku głębszej treści wewnętrznej: niewzruszenie oparte na ideach obowiązku i prawa? Tu Czaadajew rzucał straszliwe i dziś się spełniające proroctwo: „Czy nie istniejemy po to tylko, aby zostawić nauczającą przestroję światu?”

„Oby przestroją taką nie stała się lekkomyślność polska, nie licząca się z prawem i tem samem prowadząca do zatraty poczucia prawa.”

Warto zestawić artykuł prof. Marjana Zdziechowskiego, który jest konserwatystą i piłsudczykiem, z niedawną napaścią miejscowego organu konserwatystów „Dziennika Pozn.” na profesorów uniwersytetów z powodu zajęcia przez nich stanowiska wobec Brześcia. Prof. Zdziechowski trafnie ujął zagadnienie, wskazując, że toczy się walka w Polsce między wpływami wschodnimi a zachodnimi.

napotykał tam przez pana profesora — ludzie mogli odpowiadać mu po niemiecku, gdyż ludność tamtejsza zawsze do obcych tym językiem się odzywa, bądź z nieufności do obcych, bądź też wstydząc się swej lichej polszczyzny, lecz w gruncie rzeczy myśli i czuje po polsku.” Dalej zwracałem uwagę na to, iż germanizacja tych stron jest nie tylko powierzchowną, ale także bardzo świeżą datą. „Zadne miasto polskie, — zakończyłem, — nie przyjmowało tak uroczyście Napoleona, jako swego wybawcę i oswobodziciela, jak uczynił to Międzyrzecz.”

A wówczas nastąpiła rzecz jeszcze bolesniejsza. Przy stole prezydalnym dr. Dłuski, zwracając się do zebranych, z gestem obrzydzenia i pogardy w moim kierunku, odezwał się temi, nigdy nie zapomnianymi dla mnie słowy: „Oto patrzcie, panowie, jakiego typowego Prusaka — aneksjonistę przystano nam z Poznania!” A zwracając się do mnie, dodał: „To może pan i Berlin chciałby zagarnąć?”

I rzecz znamienita: od tego dnia nigdy już nie zostałem wezwanym na posiedzenie owej komisji. Nic dziwnego. Przecież dla większości tych panów Zbąszyń, Międzychód, czy Międzyrzecz znaczył to samo, co Berlin.

O owej bolesnej scenie złożyłem natychmiast raport Komitetowi Narodowemu Polskiemu, a w następstwie wezwany zostałem przez tenże Komitet Narodowy do napisania memoriału o niepodzielności Poznańskiego dla użytku konferencji pokojowej.

(Od redakcji: Oficjalna nota polska Dmowskiego z dnia 28 lutego r. 1919, przesłana konferencji pokojowej, rewindykowała całe Poznańskie. Strata powiatu skwierzyńskiego, bardzo silnie zgermanizowanego, nie była pod względem narodowym bolesna. Do takich koncesyj był Komitet Narodowy Polski (później Delegacja Polska) gotów podobnie, jak w odniesieniu do krańców zgermanizowanych Prus Zachodnich i Górnego Śląska, ale w drodze zamiany za obszary na Pomeranii i na Śląsku Środkim z przewagą ludności polskiej. O rezygnowaniu przez Komitet Narodowy Polski z Babimostu, Zbąszynia, Międzychodu itp. — oczywiście mowy nie było bez względu na takie czy inne głosy odmienne.)

A oto jeszcze jeden dowód, jak pomowały owe kółka Polskę zachodnią.

Gdy już pierwszy projekt granicy zachodniej Polski został w maju r. 1919 ustalony i ogłoszony, inny polityk tego pokroju, p. Michał Sokolnicki, jeden ze znanych przywódców legionowych, wystąpił publicznie we francuskich ośmach lewicowych z opinią, że „Polacy są zupełnie zadowoleni”. Pierwszy ten projekt był wprawdzie lepszy od późniejszego, ostatecznie przyjętego, ale przecież i on odeinał poważne połacie ziem polskich w Poznańskim i na Pomorzu.

Wystąpienie zaś p. Sokolnickiego u-

latwiałoby zadanie Niemcom i Lloydowi George'owi, naszemu zacieklemu wrogowi, który byłby Polskę najchętniej widział gdzieś na Sybirze lub w Turcji.

Jeżeli bowiem Lloyd George wraz z Niemcami podniósł natychmiast krzyk o to, jakoby Niemcy zostali pokrzywdzeni, a p. Sokolnicki głosił równocześnie publicznie zadowolenie Polaków, natenczas każdy cudzoziemiec musiał przypuszczać, że Polakom dano stanowczo za wiele. I rezultatem były dalsze obciążenia i plebiscyt na Górnym Śląsku.

Mamy aż nazbyt wiele i nazbyt wyraźnych dowodów na to, że odnośnie koła politycznego wprawdzie chcieli Polaki, ale Polski okrojonej na zachodzie, a za to jak najbardziej rozległej na wschodzie.

A dziś? Czyż dzisiaj jest inaczej? Zapewne, nie pora mówić głośno o wszyst-

kiem. Ale przecież bardzo znamienną jest owa deklaracja „Legjonu Młodych“ w Warszawie z dnia 15 grudnia 1930, która świeżo obiegła prasę, a w której czytamy dosłownie: „Wychodząc z założenia, że mocarstwowa ekspansja państwa polskiego winna się rozwijać wyraźnie w kierunku wschodnim, witamy z radością niepodległościowe dążenia młodzieży narodów, pozostających jeszcze pod jarzmem rosyjskiego imperializmu.“

To chyba wyraźne. Czas powiedzieć prawdę o dążeniach ludzi, którzy w dodatku — wbrew oczywistej prawdzie historycznej — usiłują wmówić w społeczeństwo, że oni to właśnie wyswobodzili ziemie zachodnie spod jarzma pruskiego.

Dr. Celestyn Rydlewski.

Hołd sztandarów nad trumną marsz. Joffre'a

Uroczystości pogrzebowe

Paryż, 7. 1. (Tel. wł.) Wczoraj o godz. 20,15 ciało marszałka Joffre'a złożono do trumny, poczem umieszczono ją na karawanie, który otoczony przez gwardję republikańską wśród olbrzymich tłumów publiczności udał się pod Łuk Triumfalny. Kondukt zatrzymał się przy grobie Nieznanego Żołnierza, baterja artylerji oddała salwę, a na szczycie Łuku Triumfalnego zabłyśły światła, pochylły się sztandary, żołnierze sprezentowali broń, zabrzmiała „Marsyljanka“. Następnie orszak żałobny udał się do katedry Notre Dame, gdzie na trumnę oczekiwało licznie, zgromadzone duchowieństwo.

Dziś przed południem odbyła się przy udziale przedstawicieli rządu, władz wojskowych, korpusu dyplomatycznego oraz przedstawicieli i delegatów poszczególnych naczelników zaprzyjaźnionych państw oraz delegacji związków frontowych i wojsk koali-

cyjnych uroczysta msza żałobna w kościele Notre Dame za duszę zmarłego s. p. marszałka Joffre'a. Po uroczystościach kościelnych orszak żałobny ruszył do Pałacu Inwalidów. Po drodze liczne organizacje społeczne, wojskowe i kościelne tworzyły nieprzerwany szpaler. Przed placem okalającym Pałac Inwalidów szpaler tworzyły organizacje byłych kombatantów.

Paryż, 7. 1. (Tel. wł.) Po uroczystościach pogrzebowych w Pałacu Inwalidów odbyła się nad trumną marszałka Joffre'a uroczystość oficjalna, podczas której przemawiał z ramienia rządu francuskiego i władz wojskowych minister Barthou. Barthou w pośmiertnym wspomnieniu określił wielkie zasługi zmarłego około zwycięstwa francuskiego nad Marną oraz około organizacji wojska francuskiego. Po uroczystościach odbyła się defilada oddziałów wojskowych i kombatantów.

Sprawa zabójstwa s. p. Sznapki przed sądem

Rozprawa w Rybniku rozpoczyna się dziś i potrwa 3 dni

Katowice, 7. 1. (Tel. wł.) Dzisiaj rozpoczyna się w Rybniku rozprawa sądowa przeciwko zabójcom s. p. Jana Sznapki, komendanta posterunku policji w Golasowicach w powiecie pszczyńskim. Rozprawa potrwa 3 dni. Na ławie oskarżonych zasiadają: Jan Kubla, chałupnik, Józef Watut, cieśla, Adolf Świeży, rolnik, Wilhe'm Brzeżek, kowal, Jan Korchel, kowal, Jan Waclawik, kowal, Oskar Szymik, czeładnik piekarski i Kurt Szymik, kołodziej. Oskarżeni wszyscy pochodzą z Golasowic, są wyznania ewangelickiego.

Pozostawali oni wszyscy pod silnym wpływem politycznym pastora Harlingera, który od lat szeregu w Golasowicach prowadzi zdecydowaną antypolską politykę.

Wielkie zainteresowanie rozprawa — obrońcy dążą do odroczenia sprawy

Rybnik, 7. 1. (Tel. wł.) Dziś o godz. 9,30 rozpoczęła się w Rybniku przed wydziałem karnym miejscowego katowickiego Sądu Okręgowego rozprawa przeciw sprawcom zamordowania s. p. Sznapki.

Rozprawie przewodniczy wiceprezes Sądu Okręgowego sędzia Stodolski przy udziale sędziów Nowińskiego i Podoleckiego. Oskarża wiceprokurator Daab. Bronią adwokaci Baj i Stach. Na ławie oskarżonych zasiadło 8 osób, którym akt oskarżenia zarzuca napad z wynikiem śmiertelnym. Do rozprawy powołano kilkunastu świadków. O wielkiem zainteresowaniu rozprawą świadczą m. in. przybycie wielu dziennikarzy polskich oraz niemieckich. Po otwarciu rozprawy przewodniczący odebrał od oskarżonych generalja.

Wszyscy oskarżeni są o udział w napadzie na przodownika policji s. p. Jana Sznapkę, komendanta posterunku policji w Golasowicach. Napad ten miał miejsce w nocy w dniu 22 listopada 1930 roku. Sznapka z powodu ran, zadanych mu nożami i pałkami, wkrótce zmarł. Głównymi oskarżonymi są Kubla i Świeży, którzy zadali Sznapce szereg ran, reszta innych oskarżona jest o współudział w napadzie z wynikiem śmiertelnym. Kubla i Świeży oskarżeni są o zbrodnię z paragr. 227 część II-go k. k., Watut, Brzeżek, Korchel, Waclawek i bracia Szymikowie o występki z paragr. 277, część I a k. k. Kubli i Świeżemu grokara do 5 lat ciężkiego więzienia, innym do 3 lat więzienia.

Wszyscy oskarżeni są ewangelikami i pochodzą przeważnie z Golasowic i okolicy, z zawodu drobni rolnicy lub wyrobnicy. Na wstępie adwokat Baj wniosł o odroczenie rozprawy, motywując to tem, że akt oskarżenia nie został mu jakoby doręczony na czas. Prokurator sprzeciwił się temu. Sąd po naradzie odmówił wnioskowi obrońcy ze względu na to, że 30 grudnia 1930 r. sąd okręgowy na zgodny wniosek obu stron sprawę przekazał wydziałowi tego samego sądu okręgowego. Uplłynął zatem 7-dniowy termin i akt oskarżenia stał się prawomocny. Następnie obrońcy zgłosili dalsze wnioski o odroczenie sprawy ze względów formalnych. Sąd udał się na naradę.

Amy Johnson w Warszawie

Dzielna pilotka opowiada o swej pechowej podróży

Warszawa, 7. 1. (Tel. wł.) Jak już donosiliśmy Miss Amy Johnson, odbywająca gigantyczny lot do Pekinu, zmuszona została do lądowania na terenach wsi Amelia pod Krasnosielkiem. Samolot został częściowo uszkodzony, wobec czego lotniczka u-

dała się do Warszawy na przejściowy i zasłużony odpoczynek. Zamieszkuje w ambasadzie angielskiej.

Tam też przyjęła wczoraj przedstawicieli prasy z którymi podzieliła się wrażeniami, dotyczącymi ostatniego etapu jej dotychczasowego lotu, oraz

przedstawiła okoliczności przymusowego lądowania pod Amelinem.

Mimo, iż przyjęcie dziennikarzy wyznaczone było na godz. 10-tą rano, miss Johnson pojawiła się dopiero około godz. 12-tej, albowiem wzywana była ciągle do rozmów telefonicznych z Londynem.

Miss Johnson zaznaczyła na wstępie, iż podczas lotu z Berlina natrafiła na tak silną mgłę, że straciła zupełnie orientację, a silne wiatry zepchnęły aparat na północ. Mgła stawała się coraz gębszą, tak, że w końcu lotniczka straciła zupełnie pole widzenia.

Zdołała tylko zauważyć w przełocie Wisłę, którą jednak po krótkiej chwili traciła z oczu. Przez blisko 3 godziny szukała miss Johnson miejsca dogodnego lądowania. Lądowanie było dla niej bardzo trudne, gdyż ręce jej zupełnie skostniały z zimna. Przy lądowaniu podwozie samolotu zostało uszkodzone.

W czasie rozmowy z przedstawicielami prasy miss Johnson wyraziła podziękowanie pod adresem wójta Amelina, który bawiąc swego czasu w Ameryce, poznał język angielski, tak, że mógł być jej tłumaczem.

W rozmowie z przedstawicielem P. A. T. miss Johnson wyraziła za jego pośrednictwem podziękowanie dla przedstawicieli władz i społeczeństwa polskiego, a w szczególności dla proboszcza w Krasnosielcu, ks. Serejki, oraz tamtejszej policji, którzy udzieliłi jej wszelkiej możliwej pomocy i gościnności. „Gdybym mogła — oświadczyła miss Johnson — pozostałabym dłużej w Polsce“.

Londyn, 7. 1. (Tel. wł.) Lotniczka angielska Amy Johnson, która zamierzała dokonać lotu z Anglii do Chin poniechała ostatecznie tego planu i powróci do Anglii. Powodem przerwania lotu są nader ciężkie warunki, na jakie lotniczka natrafiła w obecnej porze.

Kondolencja Stronnictwa Narodowego

Stronictwo Narodowe wysłało do małżonki zmarłego marsz. Joffre'a poniższą depeszę:

„Głęboko dotknięci śmiercią wielkiego i sławnego wodza s. p. Marsz. Joffre'a który ocalając Francję i świat od przemocy germańskiej, przyczynił się swem zwycięstwem w tak wielkiej mierze do zmartwychwstania i niepodległości naszej Ojczyzny, prosimy Panią przyjąć uczucia wielkiego i żywego bólu, jakim przejęty jest dziś naród polski i w którym łączy się z Panią i z narodem francuskim.“

Joachim Bartoszewicz, Prezes Stron. Narodowego.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,8915 zł, w Gdańsku na Warszawie 8,914 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 211,93 do 212,23 zł, gotówką 211,53 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 172,86 do 173,12 zł, gotówką 211,53 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 7. 1. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: a) żyta 694,5 gr (119,2 f w h.), b) pszenicy 744 gr (126,4 f w h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f w h.); d) owsa 568,5 gr (78,1 f w h.) „Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Zyto	17,75—18,25
Usposobienie słabe.	
Pszenica	22,00—23,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemiałowy	20,00—21,50
Usposobienie słabsze.	
Jęczmień browarowy	25,00—27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,75—21,00
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia w/w. 65%	30,25
Usposobienie słabe.	
Mąka pszenna 65% w/w. work.	41,25—44,25
Usposobienie słabe.	
Otręby żytnie	12,00—13,00
Otręby pszenne	12,50—13,50
Otręby pszenne (grube)	14,50—15,50
Rzepak	41,00—43,00
Groch Victoria	28,00—33,00
Słoma prascwana	2,50—3,00
Siano luźne	7,00—7,40
Siano pras. nadnoteckie	7,80—8,40
Ogólne usposobienie słabe.	
Tendencja w dalszym ciągu słaba.	

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 7. 1. 1931 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe było również dość ożywione i dokonywano dużych chrotów papierami o stałym oprocentowaniu. Poszukiwano silnie 5 proc. pożyczki konwersyjnej po 47 proc. i premj. dolar. po 46.— (za sztukę 5-dol.). Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. robiono transakcje 8 proc. listami dolarowymi (staremi) po 92 proc. oraz amortyzacyjnymi po 88 proc. (przy dew. 8,90) i poszukiwano 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie po 38 1/2 proc. Mniejszą ilość 6 proc. listów żytnich handlowano po 16.—

Z akcji bankowych duży popyt na Bank Polski po 157.— bez oddawców.

Akcje przemysłowe bez notowania. Zauważono większe zaofiarowanie akcji R. Maya po 42.— bez nabywców.

Komunikat. Skreślone w dniu 2 b. m. akcje „Brzeskiauto“ wprowadza się na nowo i będą takowe w dalszym ciągu notowane w urzędowej cedule giełdowej.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu).
5% Pożyczka konwersyjna 47% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 92% +
8% listv dolarowe w złocie amortyzacyjne 88% +
4% listv zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38 1/2% P.

(Kurs w złotych).

5% Pożyczka premjowa serja II 46.— P.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 7. 1. 1931 r.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,89 1/2, sp.: 8,91%,
kúp.: 8,87%.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kúp.
Belgja	124,50	124,87	124,19
Nowy Jork			
kabel	8,944	8,944	8,904
Londyn	43,31 1/2	43,42 1/2	43,21
Paryz	35,1 1/2	35,10	34,98
Praha	26,44	26,50	26,38
Szwajcaria	172,88	173,31	172,45
Wiedeń	125,53	125,84	125,23
Włochy	46,72	46,84	46,60
Berlin	212,34		

Tendencja słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% pożyczki inwest.	94,50	93,50
4% inw. seryjne sztuki	100,00	101,00
5% pożyczki premj. dol.	48,00	47,00
3% pożyczki bud.		50,00
5% pożyczki konw.		48,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,01—158,50
Bank Zach. dnl.	0,00—7,00
Sole Potasowe	0,00—9,00
Częstocice	0,00—31,50
W T F Cukru	0,00—34,00
Lilpop	0,00—22,50
Modrzejów	0,00—10,50
Ostrowiec	0,00—40,00
Starachowice	0,00—13,50

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Komentarz.

Papiery państwowe miały tendencję niejednorodną. Dla listów zast. tendencja przeważnie słabsza, dla akcji przeważnie mocniejsza. Bankowe utrzymane. Sole Potasowe utrzymane, cukrownicze mocniejsza, z metalurgicznych utrzymany Lilpop, mocniejsze Modrzejów i Starachowice, cokolwiek mocniejsze Ostrowieckie.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 7. 1. 1931 r.

Pszenica march	75—76 kg.	258,00—260,00
Tendencja spokojna.		
Zyto marca	70—71 kg.	156,00—159,00
Tendencja spokojna.		
Zyto meklemb.	70—71 kg. cif	
Berlin		0,00—168,00
Tendencja spokojna.		
Jęczmień march. brow. od st. załadowania		200,00—216,00
Tendencja słaba.		
Jęczmień pastewny i przemysłowy		188,00—194,00
Tendencja słaba.		
Owies march od st. załad.		141,00—145,00
Tendencja spokojna.		
Mąka pszena		29,75—37,20
Tendencja spokojna.		
Mąka żytnia przemiał. do 60%		23,65—26,75
Tendencja spokojna.		
Ospa pszena		09,75—10,00
Tendencja spokojna.		
Ospa żytnia		8,75—9,50
Tendencja spokojna.		
Groch Victoria		24,00—31,00
Groch jadalny		23,00—25,00
Groch pastewny		19,00—21,00
Peluszka		20,00—21,00
Bób polny		17,00—18,00
Wwka		18,00—21,00
Makuch rzepakowy		9,00—9,50
Ma uch lniany		15,00—15,20
Wytłoki suche paryt. Berlin		5,60—5,90
Srót Soja		12,40—12,90

Ogólna tendencja spokojna.

Notowania złote w Berlinie

z dnia 7. 1. 1931 r.

Wypłaty na Warszawę	46,95—47,15
Noty wielkie	46,75—47,15

O rolę policji w państwie

W szeregu dekretów, które ukazały się przed zwolaniem ciała ustawodawczych znajduje się również dekret o policji państwowej.

Historja, matka nauk, uczy i powtarza się. Uczy i przypomina, jak, gdzie i kiedy było. I przez wieki długie powtarza się, aby współczesnym mówić, że... wszystko to już było.

I za cesarów rzymskich pretorianie, i za dożów weneckich, i Richelieu i Mazarin, Metternich i Fryderyk Wielki, carowie i bolszewicy, wszyscy, słowem, którzy rządili absolutnie, otaczali się lub opierali swą władzę na policji lub żandarmerji. Lecz tylko jednostki wybitnie silne potrafiły oparcie swoje utrzymać trwale na właściwym miejscu podwładnego organu. Tylko Richelieu, Napoleon lub Metternich nie byli igraszką w ręku zakulisowej mafji. Na wschodzie inaczej.

Organy bezpieczeństwa publicznego w nowoczesnym, demokratycznym państwie służącej mają do zabezpieczenia wewnątrz państwa poszanowania praw, ładu i porządku społecznego i podlegają z natury rzeczy personalnie władzom administracji wewnętrznej, wykonują ich zarządzenia i polecenia, a równocześnie są pomocniczym organem władz wymiaru sprawiedliwości w ściganiu zbrodni i występków.

To są jedyne zadania organów bezpieczeństwa publicznego, czyli policji państwowej. Natomiast wciąganie jej w wir walk politycznych, rozszerzanie jej działalności naprzekąd na akcję wyborczą daje wprawdzie chwilowo pomyślne rezultaty dla tych, pod których rozkazami policja pozostaje, ale niezmiernie rozkazodawcy zaczynają uzależniać się od swoich podwładnych, a podwładni przekształcają się w zespół dobrze zorganizowany, kontrolujący przełożonych i narzucający im swą wolę. Tego nas uczy historia.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29. 11. 1930 („Dz. Ustaw” nr

82, poz. 643) w artykule 1-szym, ustęp 50, wprowadza do dawnego rozporządzenia o policji państwowej nowe artykuły o następującym brzmieniu:

„Art. 96 a) Komendanta głównego P. P. przenosi w stan nieczynny Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez ministra spraw wewnętrznych.

„Art. 96 b) Inspektora generalnego P. P. przenosi w stan nieczynny... (jak wyżej). Oficerów wszystkich innych stopni przenosi w stan nieczynny Rada Ministrów na wniosek ministra spraw wewnętrznych.

„Art. 96 c) Szeregowych P. P. przenosi w stan spoczynku minister spraw wewnętrznych”.

W porównaniu z innymi działami służby państwowej widzimy tu ogromne uprzywilejowanie policji. Oficer policji, którego działalność służbowa nie odpowiada wymaganiom przełożonych może być przeniesiony w stan nieczynny dopiero za zgodą Rady Ministrów, gdy jego przełożonego, np. starostę, przeniesie w stan nieczynny już sam minister. Ten sam minister dopiero może przenieść szeregowego P. P. w stan nieczynny, a nie może tego zrobić np. wojewoda, czyli w uprawnieniach zrównano szeregowca policji ze starostą, a aspiranta z dyrektorem departamentu.

Art. 95 otrzymuje brzmienie następujące:

„Oficer i szeregowy P. P. po trzech latach służby w P. P. zostaje ustalony w służbie z mocy samego prawa”.

I znowu ogromne uprzywilejowanie w stosunku do innych, nawet własnych przełożonych, bo spotkać można np. wielu starostów i referentów, nawet t. zw. znajomych, którzy przesłużyli już więcej niż 3 i 4 lata i nie są jeszcze ustaleniu w służbie.

Są to tak ogromne przywileje w porównaniu z uprawnieniami innych pracowników państwowych, że konsekwencje tego dla istotnego interesu państwowego muszą się okazać bardzo ujemne.

Dalsza fala protestów w sprawie Brześcia

Prasa warszawska ogłasza następujące pismo:

Szanowny Panie Redaktorze!
Proszę uprzejmie o dołączenie mego podpisu pod protestem profesorów Uniwersytetu Stefana Batorego przeciwko hańbie brzeskiej, która obniżyła godność Polski w oczach cywilizowanego świata.

Dr. B. Motz,
profesor honorowy Uniwersytetu Stefana Batorego,
senator R. P.
Paryż, 1 stycznia 1931 r.

W dalszym ciągu zgłosili swój akces: do protestu profesorów uniwersytetu wileńskiego — prof. Jan. Wilczyński, p. W. Wolert, docent Wolnej Wszechnicy, do protestu profesorów tej uczelni, pp. Aleks. Pstrokoński i Stanisław Gałęzowski, asystenci politechniki warszawskiej, do odezwy profesorów tej uczelni.

„Gazeta Warszawska”, zamieszczając ogłoszony onegdaj również przez nas protest adwokatów wileńskich, stwierdza, że pod protestem podpisani są różni pilsudczyści, jak b. senator z B. B. Aleksander Achmatowicz, W. Łuczynski, B. Achmatowicz, B. Krzyżanowski itd.

Lwowski „Dziennik Ludowy” ogłasza pismo 15 dozorców więziennych, którzy wyrażają protest z powodu Brześcia i stwierdzają, że żaden z podpisanych nie sprawował żadnych funkcji w twierdzy brzeskiej.

Zjednoczenie katolickich związków Polek ogłosiło w katolickiej „Polonji” ostry protest w sprawie brzeskiej.

W związku z protestem organizacji Kobiet Wielkopolskich w sprawie Brześcia otrzymujemy od centralnego zarządu Koła Kuźniczek z prośbą o umieszczenie, następujące wyjaśnienie:

„Centralny zarząd Koła Kuźniczek, kładąc swój podpis pod protestem organizacji kobiecych w stolicy obejmował wszystkie poszczególne koła, w Rz. Polskiej, a więc i koło Kuźniczek w Wielkopolsce”.

Katolicki Związek Polek w Warszawie ogłasza odezwę, której początkowe ustępy brzmią:

„Zjednoczenie Katolickich Związków Polek, jako zespół organizacji o ideologii katolickiej, dążących do realizowania tak w rodzinie, jak w społeczeństwie zasad chrześcijańskich, głęboko jest zaniepokojone wieściami o traktowaniu więźniów w Brześciu.

„Zwracamy się do czynników miarodajnych z żądaniem jak najszybciej wysświetlenia sprawy i to nie tylko w obronie honoru Polski, wysoce cennego dla każdego obywatela, kraj swój milującego, lecz przede wszystkim ze względu na moralne dobro i moralną wartość narodu — tych najwyższych czynników jego rozwoju i trwałości jego chrześcijańskiej, a więc istotnej kultury.

„Nie jest do pomyślenia, by w kraju miało się utrwalić przekonanie, że w Polsce mogą pozostać niewyświetlone i nieukarane czyny dokonane w życiu publicznym, a stojące w sprzeczności z prawem i w przeciwieństwie do etyki katolickiej, nakazującej poszanowanie godności i życia człowieka”.

zimnej celi przez 5 dni, z którego zabiło się 6, a w aktach personalnych bohaterzy zapisała, że więzień był karany 3-dniowym aresztem”.

Między sobą

W ostatnim numerze „Wiadomości Literackich” ukazał się list otwarty Słonimskiego, zresztą — jak żyda, wiadomo — w sprawie brzeskiej, potępiający równocześnie stanowisko, jakie zajął w tej sprawie piewca pilsudczyzny Kaden-Bandrowski, który, jak wiadomo, robi wszystko, aby nie dopuścić do zbiorowego protestu literatów

Wczorajsza „Gazeta Polska” przynosi obszerną odpowiedź Kadena-Bandrowskiego. W odpowiedzi tej p. Kaden zarzuca przede wszystkim p. Słonimskiemu, że zrobił użytek z prywatnych rozmów, w których on (p. Kaden) starał się uniemożliwić zbiorowy protest pisarzy polskich.

W dalszym ciągu rozumowania p. Kaden idzie w tym mniej więcej kierunku:

Ja, Kaden-Bandrowski — „odważyłem się bronić młodzieży komunistycznej w dniach pomajowych”, wprowadzić na rynek polski autorów bolszewickich, pisząc do ich dzieł przedmowy, broniłem Tuwima, kiedy sypały się nań gromy za wiersz o kabinie (antypaństwowy). Miałem odwagę. „Więc niech p. Słonimski ma odwagę wystąpić sam, samodzielnie w obronie więźniów brzeskich”.

P. Kaden nie chce — widać — ręk do tego mieszać.

Tyle w życiu okazał „odwagi”, aż naraz mu jej zabrakło. Zrozumiałe. Gdyby się zdobył jeszcze na tę odwagę, natychmiast odpędzonyby go od żłobu, z którego tak hojnie korzysta.

O trzech sposobach utrzymania pokoju

Białogrod. 7. 11. (PAT.) Niezwykle interesujący odczyt p. t. „Utrzymanie pokoju przez poszanowanie traktatów pokojowych” wygłosił w Białogrodzie redaktor paryskiego pisma „Francis Realiste” p. Andree Cheradame. Odczyt ten zgromadził jako słuchaczy licznych przedstawicieli tutejszego korpusu dyplomatycznego i jugosłowiańskich sfer politycznych.

Zdaniem prelegenta istnieją trzy sposoby utrzymania pokoju. Jeden — to system sojuszów czyli równowagi, który obowiązywał do roku 1871. Drugim systemem jest system Ligi Narodów aczkolwiek ma on zasadniczą wadę, iż Liga Narodów nie posiada należytej egzekutywy. Systemem trzecim — jest system pogodzenia się b. państw nieprzyjacielskich drogą wzajemnych ustępstw. Niestety koncesje, uczynione Niemcom przez Francję i sojuszników, zostały zrozumiane jako słabość, nie zaś chęć utrzymania pokoju.

Drugą część odczytu p. Cheradame poświęcił omówieniu akcji rewizjonistycznej w Europie i środkom jej przeciwdziałania. Od kilku miesięcy prowadzona jest przez Niemcy i inne b. państwa nieprzyjacielskie kampanja za zmianą granic, ustalonych przez traktaty. Zdaniem prelegenta należy, jako przeciwstawienie temu, znaleźć kombinację pośrednią między idealistycznym systemem Ligi Nar. i starym systemem rywalizacji sił. Jest to możliwe. W tym celu koniecznym jest, aby Francja, Belgja, Polska, Jugosławja, Czechosłowacja i Rumunja zorganizowały swoją opinię za pośrednictwem specjalnych komitetów, które wpoją swym obywatelom ideę, że pokój zapanować może tylko wtedy, gdy będą szanowane i wykonywane traktaty pokojowe. Gdybyśmy bowiem zgodzili się choć w zasadzie na pewne poprawki co do granic, prowadziłoby nas to powoli do stanu, jaki istniał w lipcu 1914 roku, a przecież tego nikt z nas nie chce.

Odczyt p. Cheradame'a wywołał burzliwe oklaski na sali.

Strajk w zagłębiu Rubry

Berlin, 7. 1. (PAT.) Rokowania prowadzone przez ministra Pracy Rzeszy Stegerwalda, z przedstawicielami robotników i pracodawców w zagłębiu Rubry w sprawie zlikwidowania zatargu o taryfę plac, nie dały dotychczas żadnego wyniku. Pracodawcy bowiem obstają przy żądaniu 8-procentowej niżki plac, przedstawiciele górników zaś nie chcą się zgodzić na większą niżkę plac, przedstawiciele górników zaś nie chcą się zgodzić na większą niżkę plac, aniżeli o 4 proc. Wobec tego dzisiaj rozpoczęła się dalsze postępowanie rozjemcze przed sądzią rozjemczym na Westfalję. Rząd Rzeszy podtrzymuje jednak swój punkt widzenia, iż załatwienie konfliktu na drodze strajku przy obecnym ogólnym położeniu Niemiec jest niedopuszczalne. Rząd Rzeszy ma dolożyć zatem wszelkich starań, ażeby doprowadzić do polubownego zlikwidowania zatargu.

Berlin, 7. 1. (PAT.) Według doniesień prasy, strajk w zagłębiu Rubry dziś się załamał. Komuniści wycofali swe sztafety bezrobotnych, broniących dostępu do szybów. Ustała pozatem również i akcja sabotażowa. Noc przeszła spokojnie.

Rekord długotrwałości lotu kobiecego

Los Angeles, 7. 1. (PAT.) Dwie lotniczki Bobby Trut i Edna May Cooper pobily rekord długotrwałości lotu kobiecego, wynoszący 42 g. 16 min. i pozostają nadal w powietrzu w zamierzonej pobicia rekordu męskiego.

Tr 797

O roli kremów w kosmetyce

Dawniej, zanim wiedza lekarska wyświetliła różnorodność właściwości skóry twarzy i jej potrzeb, zaleźnie od wieku i ujemnych wpływów zewnętrznych, posługiwano się uniwersalnymi kremami, których skuteczność nie różniła się wiele od perfumowanego masła. Z postępowaniem wiedzy dostosowała się wytwórczość kosmetyczna ściśle do indywidualnych wy-mogów. krocząc śladem lecznictwa. Zrozumie każdy, iż zbyt szkodliwym wpływem zmian atmosferycznych. Do codziennego użytku, celem ochrony cery przed wszelkim wpływem zewnętrznym, przeciw łuszczeniu się skóry twarzy, chropowatości rąk i skóry ciała, polecam wytwórni, acz tani krem: „Ultra-sol” Dra Lustra. Matowy krem „Mira” przeznaczony jest dla osób z prawidłową cerą, celem utrzymania soczystego naskórka. ożywczy zaś krem „Oxa” znajdzie zastosowanie u osób z suchą lub wędzną cerą. Tłusta właściwość cery wymaga pielęgnowania mleczkiem „Lityna” i proszkiem marmurowym „Miraculum”
Tw 875 Dr. Zenon B.

PANIE

dbające o swoją cerę i pragnące zachować świeżość i urok młodości stosują:

KREM ABARID

Najodpowiedniejszy do twarzy, przygotowany na miodzie i wyciągu z lilii białej. Krem Abarid usuwa zmarszczki zapobiega tworzeniu się nowych i nadaje twarzy świeży młodzieńczy wygląd.

PUDER ABARID

Higieniczny, o subtelny zapachu, niewidoczny, nie zawiera metali, nie psuje cery i nadaje jej matową białość.

MYDŁO ABARID

Neutralne, przygotowane na najdelikatniejszych tłuszczach, nadaje się nawet do bardzo wrażliwej cery

OTRĄBKI ABARID

Niezastąpione do mycia twarzy, szyi i biustu, oczyszczają pory skóry pobudzają transpirację, zapobiegają tworzeniu się pryszczki i plam.

KREM PRAŁATÓW

Idealny do rąk. wciera się do sucha, nadaje rękom aksamitną delikatność i białość, zapobiega pękaniu, odmrożeniom, czerwoności rąk. Dla panów idealny po goleniu.

PASTA PHILODONT

do zębów
czyści i konserwuje zęby, zapobiega psuciu, usuwa przykry zapach z ust i utrzymuje jamę ustną w należyтым porządku.

PROSZEK ALBOL

nadaje zębom olśniewającą białość. Usuwa kamień i nawet bardzo zaniedbane, żółtkie i czerniałe zęby szybko doprowadza do śnieżnej białości. Zapobiega czernieniu zębów przy paleniu.

Skład główny:

Perfumerie „PERFECTION”

Warszawa, Szpitalna 10, Marszałkowska 85 i Marszałkowska 109.

Pozatem do nabycia we wszystkich pierwszorzędnych perfumeryjnych i drogerjach. nw 6961

Jak to było

z „zażaleniami”?

Opisując sposoby traktowania więźniów brzeskich „Polonia” zauważyła m. in.: „A p. Kostek-Biernacki obcho-dził od czasu do czasu cele i zapytywał, czy więźniowie mają skargi i zażalenia. Jeden przypadkowo wypowiedział zażalenie. P. Kostek-Biernacki wytoczył mu odrazu dyscyplinarną za fałszywe oskarżenie. Inny chory lekarzowi zakomunikował także o chorobie swego towarzysza. Za „nie-dozwoloną krytykę” zakładu żelazno i ukarano samotnym zamknięciem w

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Przeładowując prasę francuską...

Znany ekonomista francuski, p. Lucien Romier stwierdza na łamach „Le Petit Parisien”, że w ciągu 2-ech ostatnich lat rozmiary handlu światowego zmniejszyły się o 100—125 miliardów franków. Ubytek tak olbrzymi odbił się oczywiście na ogólnej działalności gospodarczej, na obrotach, zyskach i zarobkach. Najsilniej zmniejszenie ram handlu światowego dało się we znaki krajom Ameryki Południowej, produkującym surowce. Niemniej, kryzys wyraził się w Europie w spadku obrotów międzynarodowych o blisko 50 miliardów franków. W ciągu r. 1930 wartość eksportu angielskiego (w porównaniu z r. 1929) spadła z 67 miljn. funtów szterlingów, zaś wartość eksportu niemieckiego zmniejszyła się z przeciętnie 1.100 miljn. RM miesięcznie na 900 miljn. RM.

W ciągu ostatnich 18 miesięcy produkcja żelaza spadła w Niemczech z 103 na 72, w Belgii ze 105 na 79, w Anglii z 112 na 86. Produkcja stali zmniejszyła się w Niemczech ze 112 do 69, w Belgii ze 104 do 76, w Anglii ze 105 do 86.

W Niemczech, przed rokiem 1914, uprawiano powszechnie dumping. Celem podtrzymania „kolosalnego” przemysłu sprzedawano po wysokich cenach na rynku krajowym, a po niskich cenach na rynkach zagranicznych. Stan ten rzeczy nie mógł trwać wiecznie, i jak wskazuje p. Bainville w paryskiej „Liberté”, dumping niemiecki był jedną z przyczyn wojny światowej. Mało komu wiadomo, że jednym z niemieckich celów wojny było zawarcie — po zwycięstwie — takich traktatów handlowych z pokonanymi przeciwnikami, któreby ich zmuszały do kupowania towarów „made in Germany” po cenach przez Berlin dyktowanych.

Dzisiaj dumping na wielką skalę uprawiają Sowjety, mając na oku cele polityczne: utrzymanie się przy władzy, uzyskanie pieniędzy i propagandę rewolucji na zewnątrz. Przypomina to Napoleona upatrującego zwycięstwo nad Anglią w blokadzie kontynentalnej. Dzisiaj Sowjety również wyobrażają sobie, że zniszczą świat kapitalistyczny, zalewając go swoim zbożem, drzewem, naftą itp. produktami, sprzedawanymi po cenach śmiesznie niskich, mających pogłębić kryzys powszechny. Tymczasem naród rosyjski cierpi głód wszytkiego. Ale bolszewicy liczą się z nieograniczoną zdolnością swoich rodaków obywatela się prawie że niczem...

Złoto amerykańskie wraca do Europy! Od czerwca 1928 do czerwca 1930 r. rezerwa złota Brazylii obniżyła się ze 140 miljn. dolarów do 89, Argentyny z 622 do 440, Kanady z 104 na 80, Japonii z 541 do 434, Australii z 109 do 91. W tym samym czasie rezerwa złota Anglii spadła z 838 na 746 milionów dolarów, podczas gdy zapas złota Francji wzrósł o jedną trzecią!

Słusznie „Journé Industrielle” nazywa złoto francuskie — „nerwem pokoju”, wskazując na to, co się dzieje w Niemczech:

Od czasu ostatnich wyborów, które dały większość komunistom, hitlerowcom i zwolennikom Hugenberg, Niemcy straciły zaufanie zagranicy. Rzesza nie otrzymuje kredytów i pożyczek zagranicznych, przeciwnie kapitaliści niemieccy wywożą swoje złoto zagranicę. Tymczasem Rzeszy brak równowagi finansowej i gospodarczej; jest ona skazana na dopływ pieniądza z zewnątrz.

Rząd niemiecki otrzymał kredyty zagraniczne, o ile da nietylko zapewnienie, lecz uchwytne gwarancje pokoju. Na tem polu Francja jest doskonale uzbrojona. Przed laty 15-ty złoto francuskie posłużyło zwycięstwu, obecnie zaś stało się „nerwem pokoju”.

Krótkie informacje gospodarcze

— Wymiar podatku wojskowego został na polecenie ministerstwa skarbu tymczasem wstrzymany.

— W Oslo odbył się zjazd producentów tranu. Ze względu na opłakany stan tego przemysłu postanowiono jednomyślnie już w bieżącym sezonie ograniczyć produkcję.

Port gdyński w roku 1930

Obrót towarowy uległ różniczkowaniu i wzrósł o 30 procent

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Gdynia, w styczniu.

Przebieg roku 1930 w porcie gdyńskim nie wykazuje już tych gwałtownych skoków, co w 1929 r., jeżeli przeprowadzi się porównanie z rokiem poprzednim. Port w Gdyni staje się normalnym, krzepnieje, nabiera już charakteru i życia. Jeszcze odległa jest pełna dojrzałość i stateczność, ale okres dziecięcy portu, już po tych kilku latach pracy, uważać można za ukończony.

Obrót towarowy w porcie gdyńskim wyniósł w 1930 r. — 3.626.464,3 tonn, wobec 2.822.502 w 1929 r. Podział na przywóz i wywóz wyglądał w ostatnich trzech latach następująco:

	przywóz	wywóz
1928	190.962,1	1.765.057,6
1929	329.644	2.492.858
1930	506.202,5	3.120.261,8

W 1928 r. udział przywozu w ogólnym obrocie wynosił 10 proc., w roku następnym 12 proc., zaś w roku 1930 już 14 procent.

W ruchu portowym stwierdza się wielki postęp:

	statków wyszło	i przyszło	o pojemn. t. r. n.
1928	2.201	1.957.795	
1929	3.093	2.899.765	
1930	4.557	4.034.121	

Obrót towarowy 3,6 milionów tonn i obrót statków o pojemności 4 miljn. tonn rej. netto, to są już cyfry poważne. To prawie tyle, co duży pruski port — Szczecin i tyle, co Królewiec i Lubeka razem wzięte.

Nadzwyczaj radosne są postępy polskiej bandery w porcie gdyńskim. Według flag kolejności udziału poszczególnych państw:

	1929	1930
Szwecja	24,5 proc.	Szwecja 25,4 proc.
Dania	12,9 proc.	Polska 16,8 proc.
Niemcy	12,7 proc.	Niemcy 13,4 proc.
Francja	10,7 proc.	Dania 9,5 proc.
Polska	10,0 proc.	Francja 7,3 proc.

Ruch pasażerski nie okazał rozwoju. W 1929 r. przybyło pasażerów 5.638, zaś w 1930 r. — 6.781. W 1929 r. pasażerów wyjechało 18.220, zaś w 1930 r. 16.788. Przyczyną jest ograniczenie emigracji do Ameryki.

Aanaliza obrotu towarowego wskazuje w dziedzinie eksportu na wielkie możliwości. W 1930 r. dominuje nadal węgiel, ale są już poważne ilości innych towarów.

Węgiel eksportowy wraz z bunkrem wyniósł w 1928 r. — 99,6 proc. całego wywozu, w 1929 r. — 98,2 proc., w 1930 r. — 94,6 proc.

Po odliczeniu węgla, eksport przez Gdynię przedstawiał się następująco:

1928	—	6.845,5 tonn
1929	—	44.848 tonn
1930	—	167.864,1 tonn

W 1929 r. w stosunku do roku poprzedniego eksport (bez węgla) wzrósł

Projekty reorganizacji handlu i eksportu zbóż

W poniedziałek 5 stycznia b. r. odbyła się w Izbie przemysłowo-handlowej w Poznaniu konferencja przedstawicieli organizacji handlu zbożem i przemysłu młynarskiego dla omówienia projektów nowej organizacji handlu i eksportu zbóż. Kwestja ta będzie przedmiotem obrad Związku Izb przemysłowo-handlowych Rzeczypospolitej Polskiej na zjeździe, który odbędzie się w końcu b. m. w Lublinie z okazji otwarcia tamże giełdy zbożowej. Po dłuższej dyskusji nad zagadnieniem koncentracji skupu i eksportu zboża w jednej organizacji powzięto następującą rezolucję:

„Zebrani w dniu 5 stycznia przedstawiciele handlu zbożowego oraz przemysłu młynarskiego wypowiadają się stanowczo przeciwko jakiegokolwiek nowej formie koncentracji, prowadzącej do faktycznego monopolu, jak i przeciwko próbom sztucznego podwyższenia poziomu cen zbożowych poza systemem premjowania eksportu kosztem skarbu państwa”.

KRONIKA GOSPODARCZA Z KRAJU

(k) Projekt monopolu na zakup wełny krajowej. Znana organizacja „Rune Pol-

prawie siedmiokrotnie, zaś w 1930 r. w porównaniu z rokiem poprzednim prawie czterokrotnie. Wskazuje to, że jesteśmy na dobrej drodze, tembardziej, że w eksporcie 1930 r. notujemy długi szereg nowych artykułów.

W roku tym wywieźliśmy przez Gdynię po raz pierwszy: bekony, masło, jaja, szynki, żyto, koks, makuchy słonecznikowe, drób bity, spirytus, ziemniaki, mąkę pszenną, otręby pszenne, owce, sól potasową, siarczan amonu, sodę, biel cynkową, bławaty, dykty, meble wiklinowe, radjatory i rury żeliwne. Wznowiono eksport cementu i drzewa (mniejsze ilości).

Pod względem ilości na połowę eksportu (bez węgla) przypada cukier (89.764,7 t). Dalsze — ważniejsze pozycje są następujące (w nawiasach cyfry z roku 1929): ryż i przetwory ryżowe — 16.437,4 (7.629), wtyłki buraczane — 15.196 (1.919), bekony — 11.196,7 (—), koks — 8.871,5 (—), żyto — 8.258,8 (—), drobnica — 1.918,9 (1.638 t), masło — 1.468,8 (—), wędliny (szynki) — 1.058,2 (—), makuchy słonecznikowe (tranzyt z Rumunji) — 1.022,5 (—) i jaja — 484,4 tonn (—).

Import przez port gdyński wyniósł w 1930 r. — 14 proc. całego obrotu towarowego, czyli w tonnach — 506.202,5 (1929 — 329.644). Wzrost stanowi 53,4 procent.

Przeszło połowa przywozu (274.404,1 ton) przypada na złom. Surowiec ten odebrany został prawie zupełnie Gdańskowi dzięki tańszej robociznie. W r. 1929 ilość importowanego złomu wynosiła tylko 50.818 tonn. W 1929 r. porządek towarów importowanych, według ilości, był następujący: na 1-szem miejscu tomasyna (131.758,3), dalej ryż surowy (56.665), złom (50.818), saletra (37.523,5), fosforyty (19.420), ruda (18.180) i drobnica (1.977,5), zaś w 1930 r. złom (274.404,1), tomasyna (85.315,4), ryż surowy (46.864,3), ruda (39.604,8), saletra (14.000), fosforyty (13.835), piryty (10.973) i drobnica (4.671,4).

W imporcie nowymi artykułami były: piryty, papier, tektura, smalec, miedź, oleje roślinne, łój, minja oliwna i żywica. Wznowiono w stosunkowo większych ilościach bawełnę i odpadki bawełniane (564,4 t) i asfalt.

Import drobnicy w 1930 r. wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim przeszło dwukrotnie. Eksport drobnicy nie wykazuje według statystyki portowej większej poprawy, co tłumaczyć należy tem, iż pod rubrykę „drobnica” zapisywano w 1929 r. artykuły, które w 1930 r. prowadzi się już odrębnie.

Całokształt ruchu okrętów i obrotu towarów w porcie gdyńskim, mimo depresji gospodarczej, okazał w roku 1930 dalszy rozwój; tempo jest nadal silne.

F o b.

skie” stara się o uzyskanie faktycznego monopolu na zakup wełny krajowej i pozyskała dla tej myśli pewne czynniki w min. rolnictwa. Zapytany o opinię w tej sprawie przemysł włókienniczy łódzki oświadczył się kategorycznie przeciw monopolowi, wyrażając z drugiej strony gotowość wydatnego udziału w akcji, zmierzającej do finansowania zakupów krajowej wełny.

(k) Import mrożonych śledzi. Prowadzone od dłuższego czasu pertraktacje z importerami mrożonych śledzi norweskich zakończono pomyślnie. W tych dniach nadejdzie do chłodni portowej w Gdyni większa partja tych śledzi w ilości około 6000 skrzyń. Śledzie te stopniowo będą wysyłane odbiorcom w głąb kraju.

(k) „R. Barcikowski” S. A. w Poznaniu. W dniu 31 grudnia ub. r. odbył się roczne walne zebranie akcjonariuszów w lokalu Spółki. Zebranie zagal i przewodniczył prezes rady nadzorczej p. Józef Czepczyński. Sprawozdanie oraz bilans z rachunkiem zysków i strat przedstawił zebraniemu zarząd Spółki, zaznaczając, że pomimo ciężkiej sytuacji i światowego kryzysu gospodarczego Spółka rozwija się coraz pomyślniej i ma jak najlepsze konjunktury na przyszłość. Bilans zamyka się po obu stronach sumą 3.395.510,38 zł a rachunek zysków i strat sumą 969.378,07. Zebrani przyjęli bilans z rach. zysków i strat i udzielili pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej. Czysty zysk wynoszący 6.132,68 zł przeniesiono do funduszu rezerwowego. Dywidendy Spółka nie wypłaca. Ustępujących z rady nadzorczej pp. Józefa Czepczyńskiego, Gładysza i radcę Jasińskiego wybrano ponownie. Oprócz tego do rady nadzorczej wybrano p. Majorowicza.

Konjunktury Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub tygodniu następująco:

	29. 12	30. 12	31. 12	1. 1	2. 1	3. 1
Pszonica						
Warszawa	27,50	27,50	—	—	27,50	—
Poznań	24,00	24,00	24,00	—	24,00	23,75
Lwów	—	—	23,75	—	23,75	—
Lublin	—	23,00	—	—	—	—
Żyto						
Warszawa	19,25	19,00	—	—	19,00	—
Poznań	18,00	18,50	18,50	—	18,25	18,25
Lwów	—	—	18,25	—	18,25	—
Lublin	—	16,50	—	—	—	—
Jęczmień						
Warszawa	21,00	20,00	—	—	20,00	—
Poznań	21,50	21,50	21,50	—	21,50	21,50
Lwów	—	—	17,50	—	17,50	—
Lublin	—	19,00	—	—	—	—
Owies						
Warszawa	24,00	24,00	—	—	24,00	—
Poznań	2,50	20,50	21,00	—	21,00	21,00
Lwów	—	—	21,50	—	21,50	—
Lublin	—	19,50	—	—	—	—

Ocena obrotów zbożem na światowych rynkach nastęrcza obecnie dużo trudności. Nagromadzenie się na krótkiej przestrzeni czasu wielkiej liczby świat wyklużyło ciągłość notowań giełdowych z powodu niemal zupełnego zahamowania obrotów. Ten bezwład ciąży w dalszym ciągu nad rynekami amerykańskimi oraz europejskimi. Słabe obroty, przy równie słabej tendencji są już niejako chroniczną chorobą na rynku zbożowym. Wątpliwe jest, czy w najbliższym czasie uda się wyjść z tej martwoży. Zagranica nie tuzi się co do tego. Olbrzymie zapasy, które w porównaniu z końcem t. 1929 podwoiły się w r. 1930, wykluczają wczesną możliwość zmiany sytuacji. Wzrosły szczególnie zapasy pszenicy, której produkcja wzrosła w r. 1930 o blisko 66 proc. Zmniejszyły się natomiast obszary uprawy owsa i jęczmienia. — W Niemczech mimo stosunkowo słabej podaży ceny zdradzały skłonność zniżkową. Przewidywana wyższość ceny żyta w związku z wprowadzeniem nowej ustawy t. zw. „Brotgesetz” nie nastąpiła ku przykreemu rozczarowaniu rolników.

W kraju utrzymuje się nastroj spokojny przy bardzo niskich obrotach. Ceny utrzymały się naogół w niezmiennych cyfalach. Nicco mocniej kształtuje się tendencja dla owsa; dla jęczmienia nastroj niejednolity.

Cukier

Delegaci europejskich państw produkujących cukier, z wyjątkiem Niemców, ustalili następujące kontyngensy cukrowe: Czechosłowacja — 590.000 t., Polska — 319.000 t., Węgry — 85.000, Belgja — 35.000 t. Będą musiały zmagazynować: Czechosłowacja — 276 tys. t., Polska — 184 tys. t., Węgry — 45 tys. t. i Belgja — 71 tys. tonn, dla stopniowej wyprzedaży w ciągu czterech kampanij.

Wytwórczość polska cukru w kampanji 1929/30 wyniosła w liczbach okrągłych 825 tys. tonn. Z ilości tej do 1 października ub. r. wypuszczono na rynek wewnętrzny 350 tys. t., zaś na eksport przeznaczone zostało 400 tys. t. Z uwagi na trudności eksportu cukru musi nastąpić poważne ograniczenie rozmiarów wytwórczości. Wytwórczość kampanji w r. 1930/31 określa się już tylko na 600.000 t., przypuszczalnie zaś wyniesie ona 620 — 630 tys. t., z tego rynek wewnętrzny pochłonie prawdopodobnie około 350 tys. t.

O ile chodzi o ceny eksportowe, to cena cukru z kampanji roku ub. wyniosła przeciętnie około 37 zł za 100 kg. Następnie cena na rynkach zagranicznych obniżyła się aż do 18,50 zł, w chwili obecnej zaś wzrosła do 28 zł za 100 kg, co stanowi około trzeciej części kosztu własnego.

Jaja

Tendencja na światowym rynku jajczarskim jest słaba. Przyczyną tego stanu rzeczy należy szukać w łagodnej pogodzie, dzięki której wzrasta podaż towaru świeżego. O dalszym kształtowaniu się tendencji rynkowej decydować będzie prawie wyłącznie temperatura, gdyż obecna sytuacja rynkowa wyklucza wzmocnienie się popytu. Na głównych naszych rynkach zbytu (Niemcy, Anglja, Austria i Czechosłowacja i Francja) panuje tendencja wybitnie zniżkowa.

W kraju tendencja słaba, obroty mierne. Dnia 31 grudnia 1930 r. płacono za skrzynię oryg. loco skład Katowice: jaja wyborowe, prześwietlane, duże 280 zł, nieprzebiegane — 265 zł, drobne — 250 zł i wapnowane — 230 zł.

Czy zapisał się na członka wspierającego Komitetu Floty Narodowej. Wkładka 1 zł rocznie Konto P. K. O. 30.

Zapisz się a spełniaz swój obywatelski obowiązek

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Echa strzelaniny w Białej Górze

Smutne stosunki bezpieczeństwa we wsiach podmiejskich — Szereg charakterystycznych wypadków

Sprawa sobotniej strzelaniny i pościgu w Białej Górze, który zakończył się samobójstwem ostrzeliwującego się z niezbadanego dotychczas powodu Tomickiego, jest jeszcze przedmiotem dochodzeń władz. Ujawniły się przytem niezwykle ciekawe szczegóły, rzucające smutne światło na stan bezpieczeństwa we wsiach przyległych do Poznania. Ogrodnicy, rolnicy i właściciele domów a nawet dzierżawcy mieszkań narażeni są tam na bardzo częste kradzieże niewyraźnych osobników, utrzymujących się z niewiadomych źródeł, albo też poprostu z rabunku. Miejscowości te, a nawet przedmieścia, zwłaszcza w okresie długich wieczorów zimowych, narażone są szczególnie na plagę złodziei i włóczęgów różnego typu. Kradzieże na polach, w sadach i ogrodach, są w lecie na porządku dziennym. Również drób stanowi cel zabiegów rabusiów. Najgroźniejszym jest fakt niezwyklego rozruchowania się ich oraz to, że przeważnie są uzbrojeni w rewolwery.

Na częste bardzo kradzieże był narażony mieszkający w odosobnieniu przy drodze do Kobylepole właściciel majątku i hodowli róz p. Mieloch w Białej Górze. Pracownik jego kowal Stanisław Fit, który zamierzał legitymować ostrzeliwującego się następnie przez długi czas z wielkokalibrowego rewolweru podczas pościgu Piotra Tomickiego, padł już dwukrotnie ofiarą grasujących tam włamywaczy. Jest on dla nich widocznie bardzo niewygodny.

Przed niespełna rokiem Fit został postrzelony w rękę. Z zemsty prawdopodobnie, kilku niewyśledzonych dotychczas osobników napadło na jego mieszkanie podczas snu. Zbrodniarze strzelali sześć razy przez okno do leżącego w łóżku Fita. Strzały były wy-

mierzane bardzo celnie, z niewątpliwą znajomością rozkładu mieszkania. Zraniony w rękę Fit zerwał się z łóżka i pobiegł do drzwi. W chwili gdy się uchylił dano w jego kierunku jeszcze pięciokrotnie ognia, na szczęście chybiając.

Po raz drugi postrzelili Fita włamywacze, których zaraz z wieczora napotkał, jak chcieli wyważyć drzwi w kotłowni p. Mielocha w pobliżu Chartowa.

Liczne drobniejsze kradzieże są niestety zjawiskiem wprost nagminnym. Należy też wspomnieć, że w Sylwestra podpalono p. Mielochowi stodołę. Podpalacza nie zdołano ujawnić. Drewniana stodoła spłonęła doszczętnie, poszły też z dymem zapasy zboża z ostatnich żniw i narzędzia rolnicze. Budynek nie był ubezpieczony, a powstałe straty są bardzo dotkliwe, gdyż wynoszą około 30 tys. zł.

Wydatniejsza opieka służby bezpieczeństwa na przedmieściach jest pilną koniecznością. Należy też zwrócić pod tym względem uwagę na wsie podmiejskie, które rzeczywiście są w pewnych okolicznościach terenem wydawnym na łup podejrzanych indywidualów.

Przy tej sposobności pragniemy też przypomnieć, że niemniej smutnie przedstawiają się stosunki bezpieczeństwa w Kobylepolu, gdzie przed pięciu kwartałami zamordowali niewyśledzeni dotychczas zbrodniarze śp. posterunkowego Dolatę ze Swarzędza. Nie zostali dotychczas ujawnieni. Gorliwy stróż bezpieczeństwa znany z odwagi w trzebieniu przestępstwa, padł też niewątpliwie jako ofiara walki ze złodziejami kradnącymi ryby ze stawów majątności Kobylepole, które już były terenem wielokrotnej pożądlivosti złodziejskiej. (k)

na mieszkanie wdowy Franciszki Miśkowskiej w Bułakowie (pow. koźmiński). Trzej nieznaní osobnicy zamknęli domowników do komory, grożąc im zabiciem w razie wołania o pomoc. Bandyci płądrowali następnie mieszkanie, przeszukując wszystkie skrytki. Pieniądzy nie znaleźli, zabrali natomiast pocieci. Złoczyńcy, którzy rozmawiali po rosyjsku, zbiegli nieopoznani. (k)

KALENDARZYK

Środa, 7 stycznia 1931.

Słońce: wschód 8,03; — zachód 15,54; — długość dnia 7 godz. 51 min.

Księżyc: wschód 19,48; — zachód 10,15; — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn. Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana minus 2 st. Cels. Wiatr zachodni. — Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 757 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa 0, najniższa minus 2 st. C. Ilość opadu niewielka.

Przewidywania pogody na czwartek: Dalsze obniżenie się temperatury, śnieg. Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: wczoraj plus 1,42 m; dziś plus 1,56 m. Kal. rzk.: Lucjan; jutro Seweryn. Kal. słow.: Światosław; jutro Mściław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.

Lazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha, narożnik ul. Niegolewskich.

Wilda: Apteka „Fortuna”, ul. Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach pełnią służbę apteki tamtejsze.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Posiedzenie Rady Miejskiej odbędzie się w piątek, 9 bm. o godzinie 18.30. Na porządku obrad wybór prezydium Rady Miejskiej, protokulisty i komisji, wniesienie budżetu na rok 1931-32, wybór niepłatnego członka Magistratu w miejsce p. radcy dr Sławskiego, wybór opiekunów społecznych, sprawy personalno-urzędnicze, sprzedaż gmachu Hotelu Polonia, sprawa poboru 100-proc. dodatku do opłat państwowych od patentów na wyrob i sprzedaż trunków i przetworów wódczanych i spirytusowych, zmiana ordynacji opłat dotycz. konsensów i dozoru nad budowlami w obrębie miasta Poznania i tabeli dla obliczenia kosztów za

pozwolenie na budowę, sprawa przejęcia gwarancji przez miasto za Bursę Rzemieślniczą, uzupełnienie 10-letniego programu rozbudowy miasta, zażądanie bezpłatnego terenu państwowego św. Marcin krta 631, zmiana linii wytycznych, uchwalenie dodatkowych kredytów dla budowy „Sierocińca” przy ul. Szamarzewskiego, sprawa przejęcia dróg poportecznych.

— Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej p. w. św. Kazimierza Poznań. Jeżyce. Zebranie plenarne odbędzie się 7 bm. o godzinie 20 na salce parafjalnej.

— Sodalicia Marijańska Panów S. E. Zebranie miesięczne jutro w czwartek o godzinie 20. Adoracja o godz. 21.

— Z Tow. Entomologicznego. Roczne walne zebranie odbędzie się w czwartek dnia 8 bm. o godzinie 19 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8a.

— Ze Zw. Hallerczyków — Placówka Poznań. Roczne walne zebranie placówki poznańskiej odbędzie się w czwartek, dn. 8 bm. o godzinie 19,30 w lokalu zebrań, św. Marcin 65 (nad kinem Colosseum). — Zabawa karnawałowa Hallerczyków odbędzie się w sobotę, 10 bm. w salach p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej nr. 8. Początek o godzinie 20.

— Zebranie Narodowej Organizacji Kobiet odbędzie się w czwartek 8 bm. o godzinie 20 w salce Księgarni Sw. Wojciecha, aleje Marcinkowskiego 22. Referat wygłosi p. poseł H. Grossmanówna. — Goście, wprowadzeni przez członków, mile widziani. Zarząd.

— Z Cechu Studniarsko - Wiertniczego. Dnia 18 bm. odbędzie się o godzinie 15-tej walne zebranie na sali Izby Rzemieślniczej w Poznaniu przy ul. Fr. Ratajczaka 26-27. Na porządku obrad wybór władz cechowych i określenie wysokości rocznej składki członkowskiej. W razie braku kompletu, potrzebnego do powzięcia uchwał, następnego zebranie prawomocne do powzięcia uchwał po upływie jednej godziny.

— Ze Związku Podoficerów Rezerwy Ziem Zach. Rz. P. Siódmy roczny walny zjazd delegatów Kół Związku odbędzie się w Poznaniu dnia 1 lutego na sali restauracji Rzeźni Miejskiej przy ul. Grochowe Łąki nr. 9 o godz. 10. Zjazd poprzedzi nabożeństwo w kościele OO. Salezjanów o godz. 9 przy ulicy Masztalarskiej.

ZYCIE SOKOLE

— Tow. gimn. „Sokół” Poznań XI. Rataje, gniazdo żeńskie. Roczne walne zebranie odbędzie się w środę 7 bm. o godzinie 19,30 w sokolnii.

— „Sokół” Śródmieście. Roczne walne zebranie gniazda odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 20 w salce przy ul. św. Marcina 65. Na porządku obrad m. in. wręczenie dyplomów jubilatów, sprawozdanie zarządu, wybór zarządu oraz referat p. t. „Sokół a Hallerczyki”. Wygłosi go p. K. Oldziejewski, sekretarz gen. zarządu głównego Związku Hallerczyków. — Ze względu na referat zapraszamy miejscowych Hallerczyków.

— Baczność sokolii! Wszyscy powinniście pospieszyć w niedzielę do hali K. S. H. Cegielski (ul. Górna Wilda 180) na pierwszy międzypolski mecz pięściarski Poznań — Grudziądz, który zapowiada się bardzo ciekawie, aby zagrząć swych reprezentantów.

WYCHOWANIE, KURSY

— Czytelnia dla Kobiet przypomina o kursach trykotarstwa, haftów, robót siatkowych, storów i firan podług modeli francuskich. Zgłoszenia przyjmuje się w Czytelni: ul. Kantaka 9, I ptr. codziennie od godz. 11 do 13 i od 17—19.

WIECZORY, KONCERTY

— Z Sodaliji Pań Konfekcyjnych. — Zapowiedziany wieczór wigilijny odbędzie się w środę 14 bm. (zamiast 7 bm.) o godzinie 19 na sali sodalicyjnej Ka. Ka. Jezuitów. — Nabożeństwo miesięczne w niedzielę 11 bm. o godzinie 8 w kaplicy sodalicyjnej.

— VIII doroczny bal Kola Prawników i Ekonomistów U. P. odbędzie się dnia 11 bm. w salach Bazaru. Lista zaproszeń wyłożona w sekretariacie Zamek pokój 10 codziennie od godz. 12—13 i od godziny 16—17.

PODZIĘKOWANIA

— Podziękowanie. Na biednych par. św. Marcina w Poznaniu złożyli pracownicy gastronomiczni Fy. Cuk. Dobski za pośrednictwem p. Leona Kucharskiego 43,25 zł, za co składa „Bóg zapłać” Tow. Pań Św. Wincentego a Paulo tejże parafji.

— Wszystkim Dobrodziejom, którzy przyczynili się do obdarowania działeczek z Ochronki-Farnej przy obchodzie gwiazdkowym, a szczególnie Ks. Prałatowi Stychlowi, zarząd Ochronki składa w imieniu najmłodszych serdeczne „Bóg zapłać”.

— Kuratorium Schroniska dla Niewidomych w Bydgoszczy wyraża w imieniu niewidomych wszystkim szlachetnym ofiarodawcom serdeczne „Bóg zapłać” za hojne dary w gotówce i w naturalnych, złożone na „gwiazdkę” dla niewidomych. Ze względu na liczną ilość nie wymieniamy tych wszystkich dobrodziejów, którzy ofiarą i wzruszającymi słowami dali do-

uderzenie krwi do głowy, ściskanie w okolicy serca, brak tchu, uczucie strachu, przeczerlenie nerwowe, migrena, niepokój, i bezsenność, mogą być łatwo usunięte przy użyciu naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa”. Zadać w aptekach i drogeriach. nw 6964

wód szlachetnych uczuć i dobrego serca, względem niewidomych. Dzięki hojnym ofiarom obdarzono i w tym roku przeszło 100 osób w Bydgoszczy i na prowincji datkami od 25 do 100 zł. Modły dziękczynne niewidomych oraz z mszy św., odprowadzone za dobrodziejów, niech spłyną na tych wszystkich, którzy o niewidomych na „gwiazdkę” nie zapomnieli.

— Tow. „Jedność” pod wezwaniem św. Stanisława składa wszystkim hojnym Ofiarodawcom za złożone datki na „gwiazdkę” dla dzieci i biednych członków Towarzystwa najserdeczniejsze „Bóg zapłać”.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Ponieważ nie wszystkie przedsiębiorstwa posiadają tabliczki z oznaczeniem godzin otwarcia składów, zwracamy uwagę na konieczność ich nabycia — temwięcej, że władze policyjne bezwzględnie pociągają będą do odpowiedzialności właścicieli składów, nieposiadających tabliczek. Tabliczki nabyć można w Związku Towarzystw Kupieckich, ul. Zwierzyniecka 12, gdzie również zamówić można tabliczki emalowane do trwałego umocowania na drzwiach.

KRONIKA MIEJSCOWA

— W Stow. Młodzieży Polskiej parafji farnej odbyło się wspólne łamanie opłatka w sali ochronki parafjalnej. — Uroczystość zagal prezesa Stow. Cz. Kamiński. Ks. patron Klauziński wygłosił serdeczne przemówienie, poczem ks. prałat Stychel wypowiedział słowa zachęty do wzajemnej braterskiej miłości i podzielił się z zebraniem opłatkiem. Miły wieczorek urozmaicił śpiew kolend i występy orkiestry kółka muzycznego oraz deklamacja. (k)

— Nowe jasełka polskie. Zespół stowarzyszeń przy kościele O. O. Franciszkanów zdobył w niedzielę 4 bm. pierwszorzędną sukces. Od dłuższego już czasu wszystkie stowarzyszenia bardzo pilnie i gorliwie przygotowywały się do odtworzenia nowych jasełek polskich, które udały się w zupełności. Obszerna sala „Dworu Huggera” zapelniała się prawie po brzegi, a niemiłkące burze oklasków świadczyły, iż zespół stanął na wysokości swego zadania. Szczególnie podobał się wszystkim trzeci akt, przedstawiający reprezentantów wszystkich warstw społecznych i wojska polskiego, którzy oddali hołd Królowi Korony Jolskiej i Dzieciątku w łóżku. Również gorąco oklaskiwano weterana z 1863 r., orle lwowskiego i żołnierza polskiego Z każdym aktem nastroj na sali wzmagal się a oklaskom nie było końca. Do tego świetnego sukcesu w znacznej mierze przyczyniła się orkiestra balajek, darząc słuchaczy pierwszorzędnymi utworami muzycznymi. Na koniec zaznaczyć należy, że w przedstawieniu wzięło udział 120 osób. — Jasełka zostały powtórzone w święto Trzech Króli i po raz trzeci zostaną odegrane w niedzielę, dnia 11 bm. Czysty dochód z jasełek przeznaczają się na renowację kościoła i klasztoru. (tr)

— W celu wyjaśnienia. P. Antoni Szubert z Rogoźna w pow. obornickim, zatrudniony w dziale assekuracyjnym, prosi nas o zaznaczenie, że nie jest identyczny z Szubertem, zasądzonym o nadużycia w procesie o nadużycia w K. U. O.

— Z targu. Dnia 7 b. m. na placu Sapiieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,00—4,40 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,40 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,20—3,70 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,20 do 2,40 zł; słoniny wędzonej 3,00 do 3,20 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wotowiny 2,00 do 3,20 zł; cielęciny 2,00—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczką 2,50 do 5,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 2,60 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł

1416 porad na miesiąc

Owoce działalności Pogotowia Zw. Lekarzy (tel. 55-55)

W ciągu grudnia Pogotowie Zw. Lek. Z. P. (tel. 55-55), posiadające swą stację przy ul. Pocztowej 30 udzieliło ogółem 1416 wizyt lekarskich na mieście i 372 konsultacji — na miejscu w stacji. Szczególnie wielka liczba konsultacji przypada na zachorzenia z powodu epidemii grypy, których zanotowało Pogotowie Lekarskie 366, czyli około 25 procent ogólnej ilości porad. W wypadkach nieszczęśliwych interwenjowało Pogotowie Lekarskie 253 razy; z tej liczby przy poranieniach w 93, krwotoku 60, otruciach 21, oparzeniach 7, stłuczeniach 33, zwichnięciach 10 oraz 18 innych wypadkach: do szpitali i klinik przewieziono 125 chorych. Ubogim, udzielono 223 porad, z czego 139 wizyt i 84 konsultacji.

Przy tej sposobności należy przypomnieć, że Pogotowie posiada cztery wozy sanitarne, któreimi dokonywa przewozu chorych w mieście i poza jego obrębem. Z uwagi na wzrastającą z miesiąca na miesiąc liczbę czynności, Pogotowie Lekarskie zwraca się do publiczności z apelem o ułatwienie pracy, a w szczególności o wyraźne zaznaczenie czy w danym wypadku chodzi o chorych, należących do kasy chorych, lub też — prywatnych. Posiada to wielkie znaczenie w organizacji pracy Pogotowia Lekarskiego, ponieważ do ubezpieczonych wolno używać tylko karetki kasy chorych, natomiast do pacjentów prywatnych i ubogich — wyjeżdża się własnymi karetkami sanitarnymi. (w)

Teror bandytów

W jednym wypadku bandyci skradli 1200 zł, w drugim zamknęli domowników w komorze.

W nocy na 6 b. m. dwóch zamaskowanych bandytów napadło w celach rabunkowych na mieszkanie właściciela piekarni Apolinarego Bartha w Bydgoszczy (ul. Warszawska 21). Bandyci steroryzowali obecnego w mieszkaniu właściciela rewolwerem, zmuszając go do otworzenia kasy ogniowatwej, z której zabrali 1200 zł. i ułotnili się. Wszczęty pościg nie dał niestety nadziei na osiągnięcie wyniku.

W dzień Trzech Króli napadnięto

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez

Berlin

przypominamy, że otrzymują naj-
świeższe numery

„Kurjera Poznańskiego”

we wszystkich kioskach
gazetowych

na dworcach i w wiel-
kich hotelach

za 1 kg; bażant 4,50—5,50 zł; królik 3,00 do 4,00 zł; zając 6,00—7,00 złotych; indyk 7,00—10,00 zł; za ryby: 1 kg. karpia 4,80—5,00 zł; szczupaka 4,80—5,20 zł; lina 5,20—5,80 zł; okonia 2,80—3,20 zł; karasina 2,80—4,00 zł; 1 kg. białych ryb 1,20—1,60 zł; 1 kg. węgorza 5,20 zł; sandacza (mrozonego) 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnieżyce płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jaryzyny: główka kapusty białej i włoskiej 15—30 gr. modrej 40 gr. 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2,00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł; główka zielonej sałaty 20—30 gr. Za owoce: 1 kg jabłek 1,20—2,40 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł; 1 kg orzechów włoskich 4,00 zł; łaskowych 4,20—4,60 zł; 1 kg śliwek 0,80—1,20 zł. — Dowozy słabe; targ mało ożywiony. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Samochód w oknie.** Na ul. św. Marcina przy narożniku ul. Wysokiej dojechał samochodem P Z 10185 wskutek śliskiej jezdni wjechała na skrajnie na chodnik i w szybą reklamową składu rzeźnickiego p. Czwojdzńskiego. Szyba została rozbita. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **Nieprzewidziane skutki zapalczyczości.** W pewnej restauracji na Grobli powstała w Trzech Króli wieczorem kłótnia domowa. W toku zajścia restaurator uderzył w przystępie nagłej pasji ręką w okno, trafiając w szybę. Szkło przyszło, a zapalczywy J. poranił się dotkliwie w rękę. Z powodu przecięcia żyły u ręki, Pogotowie Lekarskie (tel. 55-55) musiało przewieźć p. J. do oddziału chirurgicznego Szpitala Przemienienia Pańskiego na opatrunek. (k)

— **Zapiata nożem.** Na Wolnicy poranny został nożem handlarz nierozgarniany Walenty Szyfter ze Stęszewa. Szyfter upomniał się o swą należność u rzeźników braci Leona i Jana Padlewskich ze Swarzędza. Upomnienie to sprawiło dłużników w pasję i jeden z nich poranił swego wierzyciela nożem bardzo niebezpiecznie w okolicę oka. Szyftera operowało Pogotowie Lekarskie (tel. 55-55). (k)

— **Krwawe bójkę.** Ubiegłej nocy w bójce pomiędzy Pawłem Pałką (Chwałiszewo 58) i Janem Maciejewskim (Zupańskiego 18) Maciejewski pokuty został nożem. Inna bójka powstała między Janem Gałaszczakiem i Nikodemem Rosińskim w Głównej przy ul. Smolnej 4; Rosiński pchnął Gałaszczaka nożem w twarz i przeciął mu policzek od ust do oka. (z)

— **Kradzieże i włamania.** P. Stasiakowi w Zęgrzu skradziono z mieszkania dwie pościele z powleczeniem i okryciem. P. Piątkowej, ul. Zupańskiego 3, skradziono płaszcz. — P. Markwitzowi Władysławowi z Katowic skradziono w kawiarni „Polonia” futro. — P. Buśce, ul. Kanałowa 1, skradziono z pracowni materiał na 3 ubrania. — Z samochodu p. Tyrola, al. Marcinkowskiego 28, skradziono większą ilość czekolady i cukierków. — Z pracowni robót p. Gruszczyńskiej Zofji, ulica Towarowa 21, skradziono suknie, swetry, poduszki wart. 500 zł. — Do składu towarów żywnościowych p. Kolubińskiego Władysława, ul. Dąbrowskiego 12, włamali się złodzieje i skradli większą ilość artykułów spożywczych. — P. Romińskiemu Franc. ul. Żydowska 12, skradziono w samochodzie 30 zł, zegarek, płaszcz, marynarkę i trzewiki. (z)

— **Czyj płaszcz?** W komisariacie V P. P. na Czartorji jest płaszcz ciemny z kolorową podszewką, przypuszczalnie skradziony. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Echa pożaru w Borku.** Jak już donosiliśmy, w dzień Nowego Roku spłonęła dawna siedziba rodziny Zuskich - Zdzierz w Borku pow. koźmińskiego, należąca obecnie do p. Bronisławy Zuske, wdowy po znanym działaczu ś. p. A. Zusce. Wraz z zabudowaniami spłonęły cenne zbiory, biblioteka z kilku tysiącami dzieł, częściowo starożytnych i archiwa rodzinne, zawierające bardzo wartościowe przyczynki do spraw historii i cywilizacji polskiej, częściowo przygotowane do druku. W posiadłości tej były w ciągu dwóch lat przed ostatnim pożarem trzy pożary. Policja jest już na tropie złoczyńców.

— **Echa włamania do dworu.** W wyniku śledztwa prowadzonego w sprawie włamania w pałac właściciela Teodora Bussego w Podzamczu (pow. szamotulski) ujawniono sprawców kradzieży i paserów, u których znaleziono skradzione przedmioty. Włamania dopuścił się niejaki Feliks Zawadzki bez stałego mieszkania. Skradzione rzeczy przechowywano u paserki Marji Skwierzyńskiej i Heleny Kachelkiej z Zakrzewka. Tak włamywacza jak i paserów odstawiono do więzienia. (k)

— **Ojciec i dwóch synów aresztowani o podpalenie.** W sprawie pożaru u Henryka Schmidta i Franciszka Koralewskiego w Bielawach (pow. zniński) padło podejrzenie o podpalenie na Franciszka Koralewskiego oraz jego synów Jana i Franciszka. Wobec ciążyących na nich poszlak, wszystkich aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego w Żninie. (k)

— **Pożar w Krzesinach pod Poznaniem.** Spaliła się tu z nieznanego przyczyny stodoła ze zniwem i narzędziami rolniczymi, własność p. Władysława Kry-

cha. Straty ocenia się na około 25 tys. złotych. (k)

— **Stóg podpalony przez włóczęgów.** W Wilczu (pow. bydgoski) spalił się stóg żyta, własność rolnika Stanisława Bolińskiego. Ogień wzniesło najprawdopodobniej dwu włóczęgów, którzy szukali noclegu w stogu. (k)

— **Postrzelił swego szwagra.** W Damaśławku (pow. wągrowiecki) powstała kłótnia między rewizorem mięsa Józefem Cieślińskim z Damaśławka a jego szwagrem Lucjanem Nawrockim. Podczas kłótni, odbywającej się na drodze publicznej, Cieśliński strzelił z rewolweru do Nawrockiego, raniąc go ciężko w okolicę serca. Ciężko pokaleczony przewieziono do szpitala powiatowego w Wągrowcu, zaś sprawcę postrażu odstawiono do więzienia sądowego w Wągrowcu. (k)

— **Sprzeczką powodem zabójstwa.** W pobliskim Pelplinie wydarzył się w nocy na niedzielę tragiczny wypadek. — Właściciel dorozki samochodowej p. Andrzej Kabat spotkał wieczorem mistrza blacharskiego p. Przybylskiego w lokalu p. Zawadzkiego. Stąd udali się do drugiego restauracji. Po zamknięciu tego lokalu spotkali robotnika Jana Dunajskiego i podczas rozmowy zgodzili się na wycieczkę samochodem do Tczewa, za którą Przybylski miał zapłacić 25 zł, Dunajski zaś 10 zł. Gdy Kabat wyprowadził swój samochód na ulicę, przyszło między nim i Dunajskim do sprzeczki. Wobec tego Kabat poszedł po swego szofera, który samochód skierował do garażu. To rozżościeło Dunajskiego do tego stopnia, że dopadł do Kabata. W tej chwili Kabat dobył brzoźnika i wystrzelił, a Dunajski trafiony ponad lewym okiem, runął na ziemię bez życia. Zabójca udał się sam na posterunek policji, donosząc o wypadku. Zwłoki zastrzelonego odstawiono do kostnicy. Po przybyciu władz sądowych z Tczewa, posterunkowy odtransportował Kabata do więzienia sądowego w Tczewie. Śp. Jan Dunajski pozostawił żonę i jedno dziecko. (dt)

— **Nieszczęście podczas saneczkowania.** W parku miejskim w Tczewie wydarzył się podczas saneczkowania nieszczęśliwy wypadek. Na sanki 11-letniej Stefanji Urbanak najechały jakieś żelazne sanki i zraniły dziewczę tak silnie, że zraniły nogę aż do kości. Dziecko bez przytomności odstawiono do rodziców, którzy natychmiast odwieźli córkę do szpitala św. Wincentego w Tczewie. — Sprawcy wypadku ulotnili się. (dt)

— **Tragiczny wypadek.** Podczas ąlgawki na zamrażniętym jeziorze w Nogacie pod Łasinem (Pomorze) wpadło dwoje dziewcząt, mianowicie Wanda Neumueller i Lucja Koronowska w przerebel. Na rozpaczliwy krzyk dziewcząt przybył miejscowy rybak z pomocą, który zdołał nieprzytomne już dziewczęta wyciągnąć z toni. Po zastosowaniu sztucznego oddychania przywrócono niestety tylko Koronowską do życia. 11-letnia Neumuellerówna zmarła. (x)

— **Nowa fala pożarów na Pomorzu.** W zabudowaniach właścicielki Jabłońskiej w Działdowie wybuchł groźny pożar, którego ofiarą padła 60 mtr. długa stodoła wraz z zbożem, stajnia i szopa, w której mieściła się parowa młocarnia i maszyny rolnicze. Straty wynoszą około 60 tys. zł. Pożar powstał wskutek nieostrożności robotników podczas rżnięcia szezki w stodole. Następnego dnia spłonął tartak p. Jaksy w Działdowie, przy czym ofiarą płomieni padły znaczne zapasy tartego drzewa. Akcję ratowniczą utrudniał brak wody. Szkody wynoszą około 50 tys. zł. W Tylicach pod Nowem miastem spłonął dom mieszkalny gospodarza Nadolskiego. Ogień przerzucił się na stodołę, chlew i wozownię, które spłonęły doszczętnie. Straty wynoszą kilkadziesiąt tys. zł. W Wysoce pod Lidzbarkiem poszła z dymem stodoła pp. Gołębiwskich. Spłonęło zboże i maszyny rolnicze. Poszkodowany oblicza straty na sumę 28 000 zł. W Lekartach pod Lubawą ogień zamienił w perzynę stodołę rolnika Nowińskiego, wyrządzając szkodę na 30 tys. zł. Przyczyny pożaru narazie nie ustalono. (x)

Z WIELKOPOLSKI

— **Mosina.** (Złoty jubileusz pracy.) W dniu 1 bm. obchodził p. Marceł Jaworski złoty jubileusz swego zawodu jako kościelny naszej parafji. Urodzony w Mosinie w 1857 r., Jubilat od r. 1880 był na usługach kościoła, a z dniem 1 stycznia 1881 objął posadę kościelnego na stałe. — Pamięta czasy „kulturkampfu”, kiedy parafia nasza przez kilka lat była bez proboszcza, a kapłan z sąsiedztwa potajemnie z pomocą Jubilata śpieszył z Sakramentami św. do chorych mieszkańców miasta. Na intencję Jego odprawił ks. prob. Krajewski mszę św. w dniu jubileuszu. A wśród licznych życzeń, nadesłanych z bliższej i dalszej okolicy, odebrał Jubilat błogosławieństwo arcybiskupie i dowód uznania za wzorowe życie katolickie i wytrwanie na posterunku pracy. (sc.)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. z prośbą o zdrowie dla meża 5 zł; — Janusz Robiński 5 zł; — Józef Palacz 5 zł; — Konarska z podziękowaniem za otrzymanie łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; — N. N. 5 zł; — S. B. 5 zł; — K. S. 6 zł; — H. M. D. za opiekę 20 zł; — Radziszewska 5 zł; — Milkurzye 5 zł; — Janina Sikorska z prośbą o dalsze zdrowie 6 zł; — M. R. z

pokorną prośbą o wysłuchanie, 10 zł; — Antoni Kubiak, Oberhausen (Niemcy) 10 zł; — A. Borak z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo w rodzinie 5 zł; — Alfons Pluciński z prośbą o zdrowie dla cioci i o błogosławieństwo dla rodziny 10 zł; — Ludwik Sobota (Matejki) 15 zł; — T. i J. Sch. 2 zł; — J. Przybylski zamiast wieńca na trumnę śp. Marysi Zabłockiej 20 zł; — Lucyna Szulczyńska 10 zł; — K. Szukalska, Czempin za otrzymane łaski 5 zł; — K. N. Kobyłepole z podziękowaniem za odebrane łaski z prośbą o dalsze, 3 zł; — Pfeiffer z prośbą o zdrowie 2 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 490,40 zł.

Na chleb św. Antoniego: T. i J. Sch. 2 zł; — N. N. 2 zł; — K. S. 6 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 172,60 zł.

Na ubogich m. Poznania: Dzieci, zamiast wieńca na grób śp. Stefana Giersberga 20 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 971,50 zł.

Na flotę narodową: Lucyna Szulczyńska 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 255 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitank: T. i J. Sch. 2 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 29,50 zł.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTĘGĘ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Poranek muzyczny orkiestry firmy H. Cegielski.

Z współdziałaniem wybitnych artystów Meli Grabowskiej, E. Popielewskiej i J. Flabianym. Znana na tutejszym terenie orkiestra złożona z pracowników fabryki H. Cegielski T. A. zamierza w najbliższym czasie urządzić tournée po Belgji i Francji, gdzie wystąpi wśród naszego wychodźstwa z szeregiem koncertów. Celem zrealizowania tego planu potrzebna jest gotówka, którąby umożliwiła ten wyjazd. Dlatego też odbędzie się w teatrze „Świętym” „Słońce” 11 bm. w południe o 12 poranek muzyki, pieśni i tańców narodowych, który urządzi wspomniana orkiestra pod kierunkiem kapelmistrza p. M. Prymasa. Program jest bardzo urozmaicony, albowiem udział w imprezie przyjęli b. primadonna operetki poznańskiej p. Mela Grabowska, oraz primabalerina scen warszawskich p. Eugenja Popielewska z baletmistrem Janem Fabjanem. Impreza ta zastępuje tem więcej na poparcie szerokiej sfer naszego społeczeństwa, gdyż czysty dochód jak już wyżej zaznaczono przeznaczony jest na zasilenie funduszu celem umożliwienia wyjazdu orkiestry do emigracji polskiej w Belgji i Francji, aby tam wśród wychodźców naszych szerzyć i pokrzepić ducha narodowego. Bilety wcześniej nabyć można w firmie Szejbrowskiej, Gwarna 20 a w dzień poranku od 11 do 12 przy kasie kina „Słońce”. Zainteresowanie koncertem jest znaczne, dlatego też należy się zwrócić do kasierki w bilety.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś i jutro melodyjna operetka Kalmana „Fiolek z Montmartre” w stylowym wykonaniu, zastosowaniem do epoki, w inscenizacji p. p. Dołyckiego, reżyserji p. Sendeckiego, w wielu pomysłowych ewolucji tanecznych układu p. Ciesielskiego i pod kierownictwem muzycznym p. Latoszewskiego. W piątek 9 bm. „Tosca” z p. Bojar Przemieniecką, Drabikiem i Majem w partjach głównych.

Na okres karnawałowy Teatr Wielki przygotowuje wielki wieczór baletowy, którego premierę wyznaczono na niedzielę. Cały zespół baletowy pod kierownictwem p. Ciesielskiego z pp. Jedyńską i Martówną na czele, odtańczy dwuaktyowy balet „Miljony Arlekina” (libretto Petipa, muzyka Driga) oraz drugą „Rapsodję Liszta” w pomysłowym układzie baletmistrza Ciesielskiego. Piękne nowe dekoracje i efektowne kostiumy niewątpliwie przyczynią się do wyjątkowego powodzenia wieczoru baletowego.

— **Z Teatru Polskiego.** W środę i w czwartek przewyborna ścią karnawałowa farsa francuska „Koralja i S-ka”. Wszystkie dotychczasowe przedstawienia wypełniły po brzegi widownie.

W piątek arcydzieło poezji dramatycznej wszechświatowej, tragedia Szekspira „Otello”. W roli tytułowej p. Bracki. Jagona gra p. Nowacki, Desdemona p. Biesiadecka. W sobotę i w niedzielę „Koralja i S-ka”.

Dyrekcja Teatru Polskiego udziela daleko idących zniżek biletowych dla młodzieży szkolnej na przedstawienia arcydzieła literatury wszechświatowej p. t. „Otello”, oraz stylowej komedji Przybylskiego „Wicek i Wacek”. O nadsyłanie wcześniejszych zgłoszeń uprasza kancelarja Teatru Polskiego, celem uniknięcia nieporozumień.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś i jutro pełna niefrasobliwego humoru, lekka komedja M. Lenara p. t. „Wszystko dla niej”. Wesola akcja, pełna komicznych powikłań i zabawnych sytuacji, wzbudza ogromną wesołość na widowni. Doskonała obsada z pp. Czarnecką, Piaskowską, Trojanowską, Górskim (zabawny Pentalk), Glińskim, Mazankiem i t. d. jest serdecznie oklaskiwana przez rozważną publiczność.

W piątek pierwszy gościnny występ słynnej gwiazdy polskiego ekranu p. Jaldwigi Smosarskiej, która wystąpi w „Orle i reszce” L. Verneulle'a, na czele własnego zespołu, złożonego ze znakomitych artystów, ulubieńców publiczności poznańskiej pp. R. Boleskiego i Warnackiego.

ALEKSANDER BRAILOWSKI słynny pianista rosyjski

wystąpi z jedynym koncertem w niedzielę, dnia 12 b. m., wiecz. o godzinie 8 w auli uniwersyteckiej. Występ tak znakomego pianisty musiał wzbudzić niezwykłe zainteresowanie naszej publiczności, ponieważ artysta ten zaliczany będzie do najlepszych współczesnych pianistów. — Brairowski znany jest też jako święty odwróca utworów Chopina, a ponieważ wykona u nas szereg kompozycji naszego nieśmiertelnego twórcy, przytaczamy wyjątki z recenzji jako interpretatora Chopina:

Der Tag (Berlin): „Wspaniale wykonanie Fantazji f-moll, Poloneza As-Dur, szereg Etiud, jak i mniejszych kompozycji Chopina, zagrane były tak pięknym tonem oraz poczuciem najwyższej inteligencji muzycznej, że wieczór ten należał do rzadkich wydarzeń”.

Messaggero (Rzym): „Artysta odegrał genialnie szereg utworów Chopina. Już dawno nie słyszeliśmy tak świetnie oddane utwory Chopina. — też gra Brairowskiego pozostała wszystkim słuchaczom na długo w pamięci”.

Meridiano: „Przez świetną interpretację koncertu e-moll Chopina odniósł artysta awielki triumf”.

Na poniedziałkowym koncercie odegrał artysta m. in. Chopina: Fantazje f-moll, Walc Es-Dur, Nokturn C-Dur, 2 Etiudy, Mazurek h-moll i Polonez As-Dur. — Był dać wszystkim sposobność usłyszenia tego wspaniałego artysty, dyr. koncertów wyznaczyła wyjątkowo niskie ceny biletów (8 do 3 zł), które nabyć można u p. Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Uczniowie konserwatorium i kształcąca się młodzież korzysta z biletów studenckich w cenie 1,50, które wydaje kasa w dzień koncertu. — zw 27 175

ZYGMUNT ZAWROCKI, artysta Opery udziela lekcji śpiewu solowego, dykcji i poprawnej wymowy. Metoda włoska, poprawa wadliwej impozycji głosu, przywrócenie lekkości i naturalności dźwięku. Przygotowuje do Opery, występów estradowych i filmu dźwiękowego. Zegnowania i próba głosu od godz. 11—12 i od 6—7 wiecz., ul. Waly Zygmunta Augusta 1 II p. pr. — zw 26 129

Z teatru „Rewja”. Jeszcze tylko trzy dni, to jest do piątku włącznie, bawie się będzie publiczność na wybornym programie p. t. „W szale karnawału” z pożądanymi występami niezrównanego piosenkarza KAROLA HANUSZA. W sobotę, dnia 10 b. m., ujrzy światło ramp siódma z kolei premiera pod tytułem fascynującym „Coś dla dam”, w której wystąpi gościnnie znakomity komik warszawskich teatrów „Morskie Oko” i „Qui pro quo” p. JERZY BORONSKI. Nowy gość, w swej specjalności groźny rywal niezapomnianego Gierasieńskiego, zaprezentuje się w przełobnym skeczu i doskonałych monologach. Cały program nowej rewji składa się z najnowszych przebojów śpiewnych, mówionych i tanecznych. Między innymi W. Szczawiński ukaże się w „Międzynarodowym karnawale”. Celniśka będzie konferować rewję, Talarico odśpiewa „umierającego łabędzia”, Duranowska — przyrządzać cocktail. Suchenkówna i Suchcicki przedstawia typy Poznania w noc karnawałową. — Reżyser dyr. T. Wołowski przy współdziałaniu baletmistrza J. Fabiana przygotowuje mnóstwo niespodzianek. Jedną z nich będzie rozdawanie widzom — przez artystów — samych siebie. Bilety do wcześniejszego nabycia w składzie cygar Szejbrowskiego przy ul. Gwarnej, od 6 wieczorem przy kasie teatru. — zw 6 973

Teatr Wielki

DZIŚ — „Fiolek z Montmartre”. Czwartek, 8. 1. „Fiolek z Montmartre”. Piątek, 9. 1. „Tosca”. Sobota, 10. 1. „Fiolek z Montmartre”. Niedziela, 11. 1. popoł. „Zamarte oczy” (Ceny znizone). Niedziela, 11. 1. wiecz. wieczór baletowy „Miljony Arlekina” i „Rapsodja Liszta” (premiera). Poniedziałek, 12. 1. „Fiolek z Montmartre”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par” ul. 27 Grudnia 18 od godz. 10 do 17. W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Koralja i S-ka”. Czwartek 8. 1. Koralja i S-ka” Piątek, 9. 1. „Otello”. Sobota, 10. 1. „Koralja i S-ka” Niedziela, 11. 1. o godz. 15 „Wicek i Wacek” (ceny znizone) Niedziela, 11. 1. wiecz. „Koralja i S-ka” Poniedziałek, 12. 1. „Otello”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej nabyć można w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Wszystko dla niej”. Czwartek, 8. 1. „Wszystko dla niej”. Piątek, 9. 1. „Orzeł czy reszka” — gościnny występ J. Smosarskiej. Sobota, 10. 1. „Orzeł czy reszka. Gościnny występ J. Smosarskiej. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej nabyć można w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Rewja

DZIŚ — „W szale karnawału”.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NAUKA I ŻYCIE

ZGON ADOLFA WARSCHAUERA

W Berlinie zmarł — jak już „Kurjer“ pokrótce doniósł — po długiej chorobie znany historyk i historjograf dziejów Wielkopolski, b. p. Adolf Warschauer.

Urodzony d. 13 października 1855 w Kępnie, z rodziców żydowskich, wychowanek szkół wrocławskich, był b. p. Warschauer w latach 1882 do 1912 urzędnikiem byłego pruskiego Archiwum Państwowego w Poznaniu. W ciągu tych 30 lat wykazał b. p. Warschauer tak niezrównaną ruchliwość naukową, wydał tyle prac z zakresu dziejów m. Poznania i Wielkopolski, że zasłużył sobie również na uznanie nauki polskiej, a zwłaszcza jej regionalnej gałęzi wielkopolsko-poznańskiej, mimo że dzieła te pisane są w języku niemieckim i mimo że na wybór ich tematu wpływał decydująco naukowy interes niemiecki. Uspokojony dla Polaków wogóle niezyczliwie, nawet wrogo, umiał wszakże zdobyć się w swej pracy na obiektywizm naukowy i pod tym względem odbija od częstego typu tendencyjnych historyków niemieckich, których najkłasyfikacyjnym okazem w historjografii naszych ziem zachodnich jest prof. wrocławski Manfred Laubert.

Z bogatej bibliografii dzieł i rozpraw Warschauera zasługują zwłaszcza na wyróżnienie wydawnictwo tekstów ksiąg miejskich poznańskich z XIV i XV w., poprzedzone wzorowym wstępem o średniowiecznym Poznaniu, oraz zarys dziejów średnio-wiecznych cechów poznańskich i monografia m. Gniezna.

W r. 1912 opuścił Warschauer Poznań, powołany na stanowisko dyrektora Archiwum Państwowego w Gdańsku. Spędził tam tylko 3 lata, bo zaraz po pruskiej okupacji Królestwa i Warszawy zamianowano go naczelnikiem zarządu archiwalnego w Królestwie przy gen. Beselerze. Obowiązeki te pełnił od jesieni 1915 r. do końca okupacji pruskiej. Choć stał ściśle na gruncie interesów pruskich, to jednak jako doświadczony archiwista był skutecznym obrońcą naszych archiwów w czasie swych warszawskich rządów, chroniąc je od zagłady wśród zawieruchy wojennej. Zlamany fizycznie, osiadł po wojnie jako emeryt w Berlinie, nie przestając się nadal interesować wszystkim, co dotyczyło Poznania. Tutaj też zakończył swe pracowite życie po długoletnich cierpieniach. F. Pohorecki.

ECHA KONGRESU W OKSFORDZIE.

W sprawozdaniu z międzynarodowego kongresu filozoficznego w Oksfordzie w „Kurjerze Poznańskim“ z dnia 23 września 1930 roku podałem wzmiankę, iż przy obradach nad miejscem przyszłego kongresu prof. Kozłowski stawiał wniosek na Pragę. Czytelnik mógł odnieść wrażenie, jakoby prof. Kozłowski agitował za Pragę na posiedzeniu plenarnym wszystkich członków, na którym sprawa ostatecznie została zadecydowana. Tymczasem na posiedzeniu plenarnym wniosek na Pragę stawiali tylko Czesi, a mój artykuł mówił tylko o podobnym wniosku prof. Kozłowskiego na posiedzeniu komitetu organizacyjnego, które poprzedziło posiedzenie plenarne. Okazało się obecnie, że i ta informacja była błędna. Na posiedzeniu komitetu organizacyjnego z Polaków byli obecni obok prof. Kozłowskiego tylko prof. Lutosławski i na podstawie jego opowiadań rozeszła się wśród Polaków fama o wniosku prof. Kozłowskiego. Tymczasem obecnie prof. Lutosławski informuje mnie w liście z 27. XII. 1930, iż na posiedzeniu Komitetu prof. Kozłowski również wniosku takiego od siebie nie stawiał, lecz tylko proponował kilku Czechów do międzynarodowego Komitetu i „przy tem wspominał o ich zamiarze zaproszenia następnego kongresu do Pragi“.

Wobec tego więc wypada mi przeprosić prof. Kozłowskiego za powyższą błędną informację.

Prof. Dr. Zygmunt Zawirski.

Książki nadesłane

Czesław Ksawery Jankowski: „Na kamienną falę“. Księg. „Kronika Rodzinna“. Warszawa 1930.

Ks. dr. Zygmunt Kozubski: „Problem potomstwa“. Studium etyczne. Wyd. Druku Pras. Katolickiej. Warszawa 1930.

MŁODY WITRAŻYSTA I JEGO DROGA

W Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych wystąpił z kilku kartonami witrażowymi młody artysta p. J. Piasecki. Jest to okazja, aby skreślić jego rozwój, tem bardziej, że p. Piasecki jest wychowankiem poznańskiej Szkoły Zdobniczej i jako jej uczeń wystąpił po raz pierwszy publicznie na szerszym świecie, mianowicie na paryskiej Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w r. 1925.

Wystawił wówczas p. Piasecki w zespole naszej Szkoły Zdobniczej, jako uczeń prof. Gosienieckiego na oddziale witrażownictwa i malarstwa dekoracyjnego, swój projekt witrażowy „Legendy Chrystusowe“, za który otrzymał zaszczytne odznaczenie „Grand Prix“. Było to zasłużone wyróżnienie dla kierownika działu za dobrą metodą pedagogiczną a dla ucznia nagrodą za sumienną pracę i uznanie dla zdolności. W szkolnictwie artystycznym najważniejszym problemem pedagogicznym winno być to, by uczeń opłacał wiedzę fachową i wyszedł ze szkoły dostatecznie przygotowany do pracy o własnych siłach. W tym wypadku prof. Gosieniecki spełnił swoje zadanie jak najlepiej. Wyczuł w Piaseckim specjalne zdolności do witrażownictwa, w tym kierunku formował jego psychikę twórczą, a potem wyposażał w taki zasób wiedzy, że młody artysta po skończonych studiach mógł rozpocząć samodzielnie pracować.

Jeszcze jako uczeń, po wykonaniu wspomnianego kartonu paryskiego, w którym zdał bardzo dobre egzamin ze studjów nad klasycznym witrażem z epoki gotyku, zaprojektował Piasecki karton „Bolesław Śmiały“. Widać w nim było dążność do nawiązania kontaktu ze współczesną sztuką polską, a mianowicie z Mehofferem i Wyspiańskim. Poprzez twórczość tych dwóch naszych wielkich witrażistów pragnął młody elew dotrzeć do własnego wyrazu. Zaciążyli ci dwaj silnie swemi indywidualnościami, a były niemi witraże do kościoła w Brzeżanach. Pominąwszy kwestję wpływów, zupełnie zrozumiałym i rozwijającym się artysty, podkreślić należy, że zdawał on sobie już dobrze sprawę z zasad konstrukcji witrażu a przede wszystkim znakomicie wyczuwał materiał, jakim jest barwne szkło, nasycone światłem i objęte, w różnych rozmiarach kawałkach, ciężką ramą ołowiu. Najlepszym z tych brzeżańskich witraży jest „Wniebowstąpienie“, skomponowane z umiarem i prostotą a zarazem w dużym stopniu pozbawione manierycznego traktowania rysunku postaci (np. ciało Chrystusa w „Ukrzyżowaniu“) i twarzy ludzkiej. Tę niepotrzebną manierę można wytłómaczyć dążnością, aby nagiąć sylwetę figury do ornamentu tła, traktowanego w formach geometrycznych, ostro lamanych.

Już na prawie całkiem samodzielną koncepcję zdobywa się Piasecki w witrażach „Psalmiści“, wykonanych dla zboru ewangelickiego w Żorach (Górny Śląsk). Są one bardzo śmiało i oryginalnie skomponowane. Płaszczyzna prostokąta zamkniętego półkołem, wypełniona jest ruchliwym ornamentem geometrycznym, który ujmując mocno w swe linie kształt postaci ludzkiej, bardziej sumiennie w rysunku przestudjowanej a w typie twarzy wcale interesującej.

Dużym wycieczkiem współczesności i pełnym zrozumieniem tematu odznaczyły się witraże dla sali posiedzeń Syndykatu Hut Żelaznych w Katowicach („Hutnictwo“, „Górnictwo“, „Handel i Przemysł“ itp.). Postacie górników, którzy zupełnie słusznie są głównymi aktorami treści obrazu, scharakteryzowane są silnym i nawet niepozbawionym pewnej afektacji rysunkiem, jako typy zdrowe, tętniące fizyczną ciężką. Narzędzia ich pracy i techniczny sprzęt jak młot, kilof, koło zębate, cyrkiel, trójkąt itp. przetwarzają się w dobrze pomyślany ornament, dopełniający kompozycji. Widać tu inwencję, talent i dużą sprawność techniczną.

W wystawionych obecnie w Towarzystwie Sztuk Pięknych 7-miu kartonach zapoznaliśmy się bliżej ze zdolnościami kolorystycznymi ich autora i pośrednio z umiejętnością władania materiałem właściwym, jakim jest szkło zabarwione. Na pierwszy rzut oka odczuwa się pewien niepokój, mamy wrażenie, że na przetrzeźni wąskiego i wysokiego prostokąta rozsypaną w tysiącach ilościach koloro-

we papierki — wrażenie bardzo bogatej w kolory, pstrej prawie, arabski, powstałej z ostro lamanych linii ornamentu. Widać, że Piasecki silnie i żywo wyczuwa kolorystykę szkła, i to jest dużą zaletą jego talentu. Dopiero po bliższym przyjrzeniu się wytania się z tej zgiełkliwej nieco płataniny to postać ludzka ujęta w silną sylwetę rysunku, to znowu twarze, jedne delikatniej, inne nieco realistycznie traktowane. I trudno powstrzymać się od zarzutu, że jednak ornament tła wdziera się zbyt silnie w kształt postaci tak rysunkiem, jak i kolorem, spychając ją często brutalnie na płaszczyznę tła. Powstaje w ten sposób przepłanowanie głównych wartości kompozycyjnych obrazu i pewna, dość wybitna, zatura architektonicznej struktury, która w witrażu jest warunkiem „sine qua non“. Jednak postać ludzka musi być głównym zrębem, do którego mniej lub więcej silnie trzeba dopasować ornament, i choćby nawet wkraczał on w granice postaci, przecinając ją (bardzo pożądanym efektem!) to przecież logiczna

budowa kompozycji wymaga, aby rozumnie i stosownie do treści obrazu rozłożyć ciężar plamy barwnej. Nie może jakiś fragment tła — np. herb czerwony z białym orłem — wydierać się naprzód daleko poza postać. To właśnie zasadę respektuje Piasecki w pracach poprzednich.

Prawda, że kartony te są właściwie szkicami w dużym pomieszczeniu i przy opracowaniu w naturalnej wielkości uchybienia te zapewne znikną. Nie wiele ich też znaleźć można w oryginalnie i z większą uwagą skomponowanym kartonie „Królowa Korony polskiej w otoczeniu polskich Świętych“ jak również i w drugim „Legenda o trzech Hostjach“. Poza tem w innych znajdujemy wiele bardzo pięknych i ciekawych fragmentów, świadczących wyraźnie o szczerem talencie artysty, który pomimo młodego wieku ma już za sobą tyle poważnych prac, wykonanych w materiale. Należy mu tylko życzyć dalszego tak pięknego i konsekwentnego rozwoju. Poznań. Jan Mroziński.

ŻYCIE KULTURALNE

Z "OW. PRZYJACIÓŁ NAUK

Wydział Lekarski Tow. Przyjaciół Nauk odbędzie swoje XVI posiedzenie naukowe w piątek, dnia 9 stycznia 1931 r. o godz. 20.15 w sali wykładowej Kliniki Dermatologicznej U. P. (Szpital Miejski) z następującym porządkiem obrad: 1. Komunikaty Zarządu. 2. Pokazy. 3. Prof. Kalandyk: O energii promieniowej. 4. Dr. Rowiński: Z badań sprawdzających istnienie promieniowania komórek żywych (z pokazami).

OCHRONA ZABYTEKÓW

Dar dla Muzeum Archeologicznego. Z Krakowa piszą nam: Muzeum Archeologiczne Polskiej Akademii Umiejętności wzbogaciło się o cenny zbiór wykopalisk przedhistorycznych, pochodzących z Kwaczali i Jankowic w pow. chrzanowskim. Wykopaliska pochodzą z wczesnej epoki żelaznej, z okresu halsztackiego, około 800 roku przed Chr. Zbiór składa się ze stu kilkunastu naczyń i 167 przedmiotów bronzowych, ołowianych i żelaznych. Złożyła go w darze dla Muzeum rodzina śp. L. Chrzęszcza z Graboszyca. (oz)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Pomnik Tadeusza Kościuszki w Łodzi dłuta artysty rzeźbiarza p. Lubelskiego został odsłonięty w dniu 15 grudnia ub. r. Projekt wystawienia pomnika powstał już przed 13 laty, jednakże dopiero obecnie został zrealizowany. Magistrat Łódzki wydał broszurę informującą o „historji budowy pomnika Kościuszki“, oraz drugą pióra archiwisty Archiwum Państwowego w Poznaniu dr. Próchnika „Kim był Tadeusz Kościuszko“. W broszurze tej zwięźle i jasno są podane zasługi i moralne znaczenie tego bohatera narodowego. (J.St.)

LITERATURA

New-York widziany przez Francuza. Słynny „grand reportage“ Paul Moranda o stolicy Stanów Zjednoczonych, doczekał się pod tytułem: „New-York“ przekładu w wydawnictwie „Rój“. Jest to kapitalnie zwięzła, plamami kolorowymi malowana impresja: Nowy Jork taki, jakim jest dzisiaj, z rzutem oka wstecz, na czasy, kiedy Manhattan było wyspą dzikusów. Trochę historii, tyle ile trzeba aby wydobyc kontrast ze współczesnością, mnóstwo zdjęć migawkowych, stopy materiału faktycznego. Cóż, kiedy trzeba to czytać w oryginalnym. Dziwna rzecz, jak „Rój“ bywa w deborze przekładów naprzemiennie staranny i nieporządny. Morand jest dla tłumacza bardzo trudny. Aby wycić się w jego styl, trzeba być samemu stylistą nielada. Gdy się nie jest, powstają co krok zagmatwania i nonsensy. „Pośród uciążliwej nawigacji holowników z wycięzonymi muskulami kręcili się placówki zdrowia i straż pilotów“. Mniejsza o chropowatość, ale kto ostatecznie ma wycięzonymi muskulami holowniki, czy te straszliwe placówki zdrowia? Albo taki zamęt: „Jest to zdumiewające, jak znikoma jest rola filmu w tych różnorodnych widowiskach, jak naprzykład mechaniczne organy, gdy zdala widzi się polskiego pianistę, oświetlonego projektorami, który gra mszę D-dur dla par, siedzących ręką w rękę, głową przy głowie“. Ta zdumiewająca rozrzutność głupstwa dochodzi czasem do wymiaru drapaczy nieba, jak np. w opowieści o tym podróżującym Amerykaninie, co „robi“ Europę na gwałt i bierze w Orwieto aeroplan, „aby nie spóźnić się nazajutrz na „Pardon“ Tréguiera w Bretanii“. Jeżeli ktoś chce tłumaczyć z francuskiego, musi wiedzieć tyle przynajmniej, że Tréguier nie jest człowiekiem, ale miastem, że „le pardon“ nie jest po polsku „pardnem“ i że razem: „le pardon de Tréguier“ znaczy propositu „odpuszt w Tréguier“. I jak po takich próbach mieć zaufanie, że naprawdę czyta się po polsku to co po francusku napisał Morand, który nie jest wcale idjotą, co tłumaczom powinno być wiadome. (la)

POLONICA WŁOSKIE

Szkic o polskiej prasie współczesnej. W miesięczniku „L'Europa Orientale“ w osobnej odblacie (Roma, 1930, str. 22) ukazał się szkic Kaz. Smogorzewskiego pt. „La stampa in Polonia“, w którym autor najpierw daje krótki zarys dziejów naszej prasy od „Mercurjusza Polskiego“ Gorczyńskiego aż do czasów wojny, następnie podaje cyfry statystyczne o dzisiejszym stanie prasy polskiej, omawia potem wielkie dzienniki, ich nakład dzienny, wymienia agencje prasowe, osobny ustęp poświęca miesięcznikom i periodykom specjalnym a wreszcie tygodnikom niektórym. Sumarycznie przedstawia prasę mniejszościową w Polsce i polską zagraniczną, aby wkońcu zająć się organizacją dzien i karzy, warunkami ich pracy i prawem prasowym w Polsce. (P.)

TEATR

Co grają w teatrze toruńskim? Jak donosi nam nasz korespondent (A. M.): Po „Kordjanie“, wystawionym z okazji dziesięciolecia teatru polskiego w Toruniu, szereg wieczorów teatralnych wypełniły gościnne występy Karola Adwentowicza w „Sonacie Kreutzerowskiej“ oraz w ströndbergowskim „Ojcu“. Dni ostatnie przyniosły nam dwie premiery operetkowe: „Księżną czardasza“ i „Hrabinę Maricę“ i z p. Olgą Orleńską w rolach tytułowych oraz „Szczęście Frania“ z dyr. Banda. Najbliższą premierą będzie szekspirowski „Wieczór trzech króli“.

„FALSTAFF“ WE LWOWIE.

Ze Lwowa piszą nam:

Ostatnie dzieło Verdiego, słynny „Falstaff“ będzie wystawiony we Lwowie jako prapremiera. Po Wieniawskiego „Megae“ i „Wyzwolonym“, oraz po „Aidzie“, której wznowienie w tej formie było istotną premierą, będzie to trzecie dzieło operowe, pokazane publicznie lwowskiej w ciągu trzech miesięcy, poza licznymi operetkami.

Kieruje „Falstaffem“ dyr. Zygmunt Zaleski, który też odśpiewa partię tytułową. Jest to jedna z jego najsłynniejszych kreacji. Śpiewał ją dyr. Zaleski m. in. w Rzymie, Buenos Aires i Rio de Janeiro. Krytyka stawia ją obok cara Borysa w „Borysie Godunowie“, w którym dyr. Zaleski ma jak wiadomo jednego tylko rywala: Szalapina. Można sobie wyobrazić ciekawość, z jaką amatorzy opery czekają na ten nowy wielki wieczór. (It)

MUZYKA

„Salome w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: Ryszarda Straussa „Salome“ będzie wznowiona, z udziałem pp. Dygasa, Leskiej i Mossakowskiego, partię tytułową zaś odśpiewa p. Lilian Zamorska, znana Poznańskimi z czasów dyrekcji p. Dolżyckiego. Przygotowuje „Salome“ dyr. Dolżycki. Wieczór uzupełni słynny balet Strawińskiego „Płomienny Ptak“ („Zar-ptica“), dotychczas w Polsce niewystawiany, którego muzyka tworzy znaną suietę grywaną po koncertach symfonicznych światowych. (tw)

Pisma nadesłane

„Tęcza“ Nr. 1 Treść: Od Redakcji. — J. Drobnik: „Rok Nowy“. — J. K.: „Po burzy“. — J. D.: „Na zachodzie nie nowego“. — Ks. S. Dettloff: „Z dorobku naszej ikonografji“. — J. Sz.: „Drogi i bezdroża reklamy kinowej“. — P. Mączewski: „Rodo-wód romansu Sewera Zaręby“. — St. Dędzio: „Górskiem: szlakami Tajetu“. — E. W.: „Tendencje realistyczne w portrecie francuskim“. — W. Hartwig: „Łódź podwodna A. 18“. — J. Kisielewski: „Dwa tomy nowe!“ — Notatki. — W. Noskowski: „Życie teatralne“. — Światłocienie. — Z wystaw. — Powieść i nowela.

Z estrady

III. koncert symfoniczny Filharmonji

Nieprzyjemnie jest zaczynać Nowy Rok od narażeń. Jakże tu jednak robić dobrą minę, skoro w nią i tak nikt nie uwierzy, bo rzeczywistość jaskrawo jej zaprzecza.

Od początku sezonu mamy zaledwie trzeci koncert symfoniczny Filharmonji: dyryguje nim kapelmistrz, który poprzednim swym występem zdobył sobie jak najlepszą reputację; jako solista występuje artysta, którego sztukę wysoko wszyscy cenimy — a w końcu program prawie w całości poznańskiej publiczności nieznany i ciekawy. Zdawałoby się więc, że wniosek z tego prosty: tłok na sali i wszystkie bilety wysprzedane. A jednak tak nie było.

Czyżby więc z tego wynikało, że koncerty Poznaniowi są niepotrzebne? Należałoby może jeszcze uwzględnić obecne ciężkie warunki ekonomiczne, ale znowu przykład niedawnego występu Kiepurę stoi temu na przeszkodzie.

Gdzież szukać zatem przyczyny? A może wcale nie szukać i dać sobie wogóle spokój ze wszystkimi poczynaniami kulturalnymi, aż przyjdzie przyszłowiowa wiosna. Koncert się jednak odbył, trzeba się więc nim zająć.

Dyrygował tym razem rzutki i pełen doświadczenia oraz polotu kapelmistrz Bronisław Wolfstał, prowadząc program przejrzyście i subtelnie. Jego dyspozycje dynamiczne i formalne były jasne i planowe, akcenty mocne i precyzyjne.

Punktem ciężkości w jego interpretacji była oczywiście symfonia Brucknera Es-dur (czwarta). Na nią położył kapelmistrz cały nacisk. I zupełnie słusznie, ponieważ jest to dzieło, które swoimi rozmiarami i zawartością zmusza do skupienia uwagi na sobie. Barokowa monumentalność form symfonicznych Brucknera nazywa przeważnie dzisiejszego słuchacza. W przeciwieństwie jednak do rozwlekłych symfonii późniejszych, w czwartej zdołał on jeszcze zachować harmonijny stosunek brył i umiar w zdobnicztwie drugoplanowym. Wskutek tego rozmiary jej, aczkolwiek wielkie, są naturalne i proporcjonalne. Zawartość muzyczna niekiedy piękna, podniosła i głęboka, a zawsze szczerza i bezpośrednia. Instrumentacja zasobna i dostojna, nie pyszniąca się jednak pustym przepychem barw — tyle, ile w sam raz trzeba do godnego zaprezentowania kmieciowskiej zamożności i dostojności autora. Wolfstał prowadził to dzieło z całą powagą i poczuciem odpowiedzialności. Obraz wypadł bardzo plastycznie i przekonująco, tem bardziej, że orkiestra grała z wielkim skupieniem i starannością. W drugiej części np. zachwycająco pod względem brzmienia i stylu wypadła partja altówek. Pozatem na szczególne uznanie zasługuje praca perkusisty, który w tej symfonji ma trudną i ważną rolę. Jego kotły były bez zarzutu tak pod względem dynamicznym, jak i technicznym.

Szkoda, że „Morskie Oko” Noskowskiego, grane na samym początku na rozgrzewkę, nie miało tej precyzji i pewności, co symfonia. Jest to poemat, który w każdym razie wart jest tego, aby był zagrany z całą starannością. Na przeszkodzie temu stał oczywiście brak czasu i rozmiary symfonji Brucknera, która zajęła sobą wszystkie próby.

Solista był Zdzisław Jahnke, dyrektor Państwowego Konserwatorium poznańskiego. Koncert skrzypcowy Saint Saensa, który wypadło naszymu soliście wykonać, odznacza się — jak w ogóle cała twórczość tego kompozytora — ładną, finezyjnie i z elegancją wykończoną formą, której jednak płytkie i puste wnętrza obniżają wagę gatunkową utworu.

Zdzisław Jahnke wykonał ten koncert bardzo spokojnie, a pod względem technicznym znakomicie. Brak treści wewnętrznej w utworze wypełnił wykonawca pięknym i bogatym tonem, uszlachetniając całość grą swoją, pełną wysokiego smaku i mądrego umiaru artystycznego.

St. Wiechowicz.

Z teatru

TEATR NOWY: „Wszystko dla niej”, komedia w 3 aktach o miłości i innych niemodnych rzeczach M. Lenara.

Tak brzmi w całości, wiernie przepisany tytuł, oraz nazwisko autora poniedziałkowej premjery. Nie mam bynajmniej zamiaru rozwiązywać tu afiszowej szarady, aby dociec, jaki jest rodowód pokazanej nam ponoć komedji — niech i tak będzie! — gdyż na otkałbym na zbyt wielkie zawilo-

ści, niemal równorzędne z kwadraturą koła.

Mogę jedynie w najlepszym razie skonstatować, że istotnie autorowi nie zbywało na zamilowaniu do pisania, nie żałował bowiem kilometrowych djałogów, podlewając je obficie... nieźródlaną wodą. Nie przeczę, że miał szczerą chęć i błogie zamiary, ale to nie wystarcza — nawet w obecnych czasach wszelkiej możliwości, oraz chronicznego kultu niekompetencji — na... skoncypowanie utworu scenicznego.

Jeżeli można było wszystkiego wysłuchać i polknąć owe słowne tasiemce — to jedynie dzięki istotnie ogromnym wysiłkom wszystkich wykonawców; należy się im też pełne uznanie. Zwłaszcza p. Górowski pustkę treści wypełniał całą gamą różnych półtonów i ruchów, z których widownia śmiała się niejednokrotnie, co nie jest żadną zasługą autora. Robili co mogli pp. Piaskowska (skazana na ciągłe powtarzanie sytuacji), Mazanek, Kaden (dał doskonały „typek” Żyda-lichwiarza), Trojanowska. Czarnicka — słowem niemal wszyscy i tylko szkoda było ich pracy dla tej beznadziejnie wodnistej szarady. J. H.

Blaski i nędze fortuny

80 franków początkiem kariery. — Do czego prowadzi znajomość języków? — Bajeczna karjera. — Z lokaja — fabrykantem. — Tragiczny koniec.

Głosem echem odbiło się w Paryżu samobójstwo z tego ongiś przemysłowca Juljusza Ponchelou, który równocześnie pociągnął chwałę z sobą w grób swoją żonę. Nie udało mu się jednak. Ciężko ranna pani P. wyleczyła się. Po Ponchelou zaś pozostała jedynie nieżywie ciekawa historia jego kariery. Karjerę nowożytnego Don Kiszota, typu prawdziwie balzackowskiego. Potwierdza się raz jeszcze zdanie, że w życiu jest więcej fabuły powieściowej, niż w literaturze.

Ponchelou pochodził z ubogiej rodziny prowincjonalnej i wychowywał się wśród 9-cio-ga rodzeństwa. Znaczący to, że matka nie mogła poświęcić się należycie wychowaniu Julka, który też w 12 roku życia skradł matce jedną z nielicznych odłożonych dwudziestofrankówek i z tym majątkiem ruszył w świat. Pierwsze kroki skierował nad morze, w okolice Toulonu. Podróżował oczywiście, jak Jack London, „na gapę”. Ale szczęście dopisywało mu. Wyrostka wziął na służbę właściciel pewnego hotelu.

Szczęście wciąż idzie za chłopcem, którego pewien Anglik zabiera do Londynu. Tu jest Ponchelou wprowadzany lokajem, ale zato przyswaja sobie język angielski, który był początkiem jego bajecznej kariery.

W 17 roku życia Ponchelou jest już tłumaczem w wielkim hotelu w Jersey. Mój Boże... 17 lat, głowa pełna marzeń i wola wielkich poczynić. Chłopak poznaje dziewczynę, nie starszą od siebie, Angielkę i, zakochany pierwszą miłością, żeni się. On wprawdzie nie nazywał się Romeo, lecz zato ona miała wdzięczne imię Julji. W rok później wyrostek zostaje ojcem córeczki, a w dwa lata później traci młodą żonę. Jest niepo cieszo ny. Wraca do Francji i pracuje. Siedzi po nocach, czyta, kształci się, uczy się języków. Nikt nie poznałby teraz tego oberwańca z prowincji. On sam nie poznał się już. Zaczyna się jego karjera. Zostaje więc dyrektorem dużej drukarni w Lyonie, następnie przedstawicielem najpierw na Belgję, a potem na środkową Europę wielkiego przedsiębiorstwa amerykańskiego. Wspina się coraz wyżej.

W tym czasie wyjeżdża na prowincję francuską i znów na jego drodze staje skromna dziewczyna, drugie wydanie Julji. Romantyczny Julusz tylko takie może kochać. Spodziewa się odzyskać umarłe szczęście. Żeni się ponownie i wprowadza żonę w świat, w którym ona wkrótce wyrabia sobie pozycję.

Ponchelou zarabia już teraz olbrzymie sumy, dzięki swej znajomości języków. Sumy te jednak są niczem w porównaniu z temi, jakie zarabiać będzie w przyszłości. Bo oto na krótko przed wojną Ponchelou odkrywa pewne właściwości kazeiny, które wykorzystuje do nowej metody fabrykacji galalitu, który nazywa omnilitem. Poza Niemcami, w całej Europie nie znajduje konkurentów. Wynalazku swego nie sprzedaje, lecz sam buduje sześć fabryk, jedną po drugiej.

Państwo Ponchelou zaczyna prowadzić szeroki tryb życia. Apartament przy najbardziej dystyngowanej avenue, przyjęcia, wizyty, wieczory poza domem. Pani Amelia, do niedawna gąska prowincjonalna przelastacza się w światową damę.

Ale Ponchelou dostaje zawrotu głowy. Ponośi go ambicja. Z pochodnego produktu kazeiny, z której wyrabia swój omnilit, zamierza produkować sztuczny jedwab i oset. W sam czas wybuchu jednak wojna, by go uchronić przed stratą tego, co zarobił na omnilicie.

Ponchelou wyrusza na wojnę. Ale nie na tę prawdziwą. Jest właścicielem sześciu fabryk, więc przeznaczony zostaje do ochrony mostów i linii kolejowych. Ale i ta skromna funkcja oddala go od ogniska domowego gdzie pozostaje sama pani Amelia, obok której zjawia się wkrótce jakiś cudzoziemiec, niebieski ptak, które-

Poleca się taskawej pamięci

Gazeta Bydgoska

w Bydgoszczy
ul. Marszałka Focha 39

mu nie tyle idzie o serce pięknej Amelji, ile o kapitały jej małżonka Ponchelou dowiaduje się o tem od przyjaciół i wpada niespodziewanie do Parvya, uzbrojony w bagnet. Mógł być nim wprawdzie przebić na wylot niepożądanego konkurenta, przyłapanego w buduarze żony; uniesiony jednak patriotyzmem, każe mu przysiąc, że wstąpi w szeregi armji francuskiej. Tamten przysięga. Ale wynosząc cało skórę z opresji buduarowej nie myśli jej narażać w polu. Pani Amelia płacze, a dumny z siebie pan Ponchelou, wraca pod most, którego pilnował.

Kończy się wojna i Ponchelou wraca do Paryża, do żony i sześciu fabryk. Ale już szczęście, które dotąd szło za nim, opuściło go. Pani Amelia była dlań Dalilą. Zbliżyła się katastrofa Ponchelou przewiduje ją, ale ani on, ani żona, nie myślą bynajmniej zrezygnować z trybu dotychczasowego życia. Pozbywają się mnogiej służby ale zatrzymują wspaniałe apartamenty Tymczasem Ponchelou stacza się z wyżyny szybkiej, aniżeli się na nią wspiął. I co gorsza, nie potrafi reagować. Jest bezwolną istotą w rękach pani Amelji. Stacza się, stacza; nie szuka nawet punktu oparcia. Na krótko przed tragiczną śmiercią spowiada się przyjaźnielowi: „Liczylem na uczucie — zawiodło: nie mam więc najmniejszej chęci przeciwstawić się katastrofie. Nie umiem wegetować, a odkąd przestałem zgarniać pełnymi garściami pieniądze przestałem również istnieć. Dom mój stał się domem przybłędów w którym ja nie miałem żadnych praw. Wyrzucono mnie nawet z mego pokoju i spałem przygodnie na składanym obozowem łóżku, gdzie się dało: w salonie, lub nawet w przedpokoju”.

Czy mierząc do żony szukał zemsty? Czy działał w nim pobudki egoistyczne? Tajemnicę tę zabrał z sobą do grobu Julusz Ponchelou... L. K-ski.

Kinematografia w Niemczech

Przemysł filmowy w Niemczech szybko się rozwija, świadczy o tem najlepiej fakt, iż podczas gdy w 1914 roku istniały tam 32 wytwórnie filmowe, dziś jest ich 424, z czego 275 ma siedzibę w Berlinie.

W niemieckim przemyśle filmowym daje się zauważyć daleko idąca koncentracja. Ilość przedstawicielstw spadła w okresie 1925—1929 z 163 do 118, liczba zaś biur wynajmu filmów wzrosła ze 171 do 181. Jednocześnie dają się zauważyć tendencje monopolistyczne. Podczas gdy w 1918 roku istniało w Niemczech 78 filmowych towarzystw akcyjnych z kapitałem 73 milionów marek, obecnie jest ich 66, lecz rozporządzają one kapitałem 84 milionów marek. Najpotężniejszym przedsiębiorstwem filmowym Niemiec jest „UFA”; stanowi ona własność znanego potentata finansowego, a zarazem przywódcy nacjonalistów, Hugenberg. Dysponując 45-miljonowym kapitałem, opanował on przeszło 50% wytwórni filmowych w Niemczech.

Roczny obrót kinematografów niemieckich dochodzi do 240 milionów marek. Na głowę ludności wypada więc około czterech marek na frekwencję kinową. Podczas gdy w 1918 r. było w Niemczech 2300 kin, liczących 803 tysiące miejsc, obecnie istnieje 5078 kin z 1940 tysiącami miejsc; na tysiąc mieszkańców wypadło w 1918 r. — 12 miejsc kinowych, obecnie — 30.

W okresie styczeń — kwiecień 1928 r. odwiedziło kina berlińskie przeszło 23 miliony osób: w tym samym okresie 1929 r. odnośna liczba wynosiła 21,5 miliona, a w 1930 r. tylko 20,5 miliona. Z powyższego wynika, iż kryzys gospodarczy, zastraszający się ostatnimi czasy, odbił się niekorzystnie na frekwencji kinematografów. W tym samym czasie wpływy spadły z 22,3 miliona marek na 20,9 miliona marek.

Podczas gdy w grudniu 1929 r. tylko 205 kin (193000 miejsc) posiadało aparaturę dźwiękową, w połowie 1930 r. było już w Niemczech 572 kina dźwiękowe (444000 miejsc), a obecnie 880 kin, liczących 600000 miejsc, wyświetla już tylko dźwiękowiec. W ten sposób 1/4 kin niemieckich (2/5 ogólnej ilości miejsc) posiada aparaturę dźwiękową. Wedle ostatnich danych, w niemieckich wytwórniach filmowych pracuje 22100 osób, w przedstawicielstwach 3200 osób. W ciągu roku 1930 stosunki pogorszyły się. Dziennie w urzędach pośrednictwa pracy melduje się 300 do 400 osób, poszukujących pracy przy filmach, a podaż dochodzi najwyższej do 30 miejsc dziennie. R. W.

1.000 tomów aktów w jednym procesie.

W berlińskim sądzie lawniczym odbył się olbrzymi proces o oszustwa. Sprawa, o którą chodziło, ciągnie się od szeregu lat i obejmuje ponad tysiąc tomów aktów, tak że z braku miejsca rozprawa musiała się odbyć w sali posiedzeń sądu przysięgłego, sala sądu lawniczego bowiem nie mogła tytuł aktów pomieścić. Do procesu powołanych zostało 150 świadków, bronili zaś 5 adwokatów. (wl)

TEATRY ŚWIETLNE

Kino „Słońce” gra polski dźwiękowiec pt. „Niebezpieczna miłość”. Scenariusz o party jest na powieści Struga „Karjera kasjera Spiewankiewicza”, który opowiada dzieje zaniedbanego urzędnika bankowego, który zakochał się w pięknej dziewczynie, zaprzagnął użyć życia i dał się skusić do okradzenia swego banku. Bardzo ciekawą kreację w roli tytułowej stworzył tu Bogusław Samborski, bezwzględnie najciekawszy z polskich aktorów filmowych. W roli czarującej urodziwej, pięknej Ady, znalazła świetne pole do popisu Betty Aman. Epizody komiczne urozmaicają barwne akcje filmu dała kapitalna para. Z. Pogorzelska i A. Dymyza. Przekonywujący „zany charakter” pokazał Bodo. Bardzo dobrze obsadzona też jest większość ról charakterystycznych, a szczególnie galerja „ciemnych typów”. Filmowa strona wypadła zupełnie udatnie. Dźwiękowymi atrakcjami, prócz piosenek Zuli i Dymyzy, jest występ chóru Dana i orkiestry Golda. W reasumpcji — zobaczyliśmy nowy dobry film polski.

Kino „Apollo” daje film dźwiękowy pt. „Parada miłości”. Scenariusz tej filmowej operetki ciekawy jest i urozmaicony. Lekko i wesoło, hrabia Alfred zdobywa serce pięknej królowej Luizy i zostaje mężem panującej, księciem małżonkiem Królowa choć zakochana w mężu, bacznie strzeże całości swych praw królewskich, wyznaczając mu rolę manekina. W księciu małżonku huntuje się urażona godność mężczyzny, grozi wyjazdem, rozwodem. Kobieta zwycięża królową, o co właśnie chodzi księciu, i między małżonkami następuje zgoda. Film wystawiony jest z wielkim przepychem dekoracyjnym i kostiumowym. W efektywnej roli księcia małżonka występuje Maurice Chevalier; doskonałą jego partnerką jest Jeanette MacDonald, bardzo piękna, o bogatym głosie, utalentowana artystka. Kapitalne epizody stwarza para charakterystyczna. Lilian Roth i Lupino Lane. Dźwiękowiec obfituje w ładne arje i chóry należy do najlepszych w swoim rodzaju, operetek filmowych. red.

Kino „Renaissance” wyświetla film p. t. „Podwójne życie apasza”. Piękna Zelja porzuciła Piotra dla bogatego Henryka. Po pojedynku z Henrykiem, Piotr, korzystając z wytworzonych pozorów śmiertelnego wyniku, znika z powierzchni świata, w którym żył dotychczas i rozpoczyna nowe życie wśród apasów. Teraz Piotr ma sposobność pomszczenia się na swym rywalu i niewiernej przyjaciółce. Film się dobrze kończy, bo wśród apasów Piotr znajduje „piękny i czysty kwiat”, z którym razem pójdzie przez życie.

Jest to niezgorszy kryminalny dramat. Gra aktorów (same mało znane nazwiska) — na wyzynie dużej poprawności. (Ga)

Kino „Kapitol” wyświetla film p. t. „Dla ciebie Polsko”. Akcja tego filmu rozgrywa się w r. 1920 w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Naiwna nieco fabuła jest przedłożona rozmaitemi dobrze nam znanymi i często oglądanymi scenkami: bolszewicy w dworku polskim, ich orgie i gwałty, wreszcie wyzwolenie przez triumfalnie wkraczające wojska polskie połączone z pogromem bolszewików. Szczególną wartość posiadają zdjęcia defilad z 1920 wplecione we film.

Program kinowy uzupełniają popisy dwóch humorystów. (Ga)

RADJO

Programy radjofoniczne:

Czwartek, dnia 8 stycznia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 12.35 koncert dla młodzieży; godz. 14.00 komunikaty PAT, notowania giełdy pieniężnej; godz. 17.30 „Tydzień przeciwgruźliczy” kom. p. t. „O co właściwie chodzi” (wygl. p. Jur Lezeński); godz. 18.45 koncert solistów. „Przyroda w pieśni i muzyce”. Wykonawcy: Olga Karpacka (fortepian), Aleksander Karpacki (art. op. baryton); godz. 18.45 Kwestja gospodarstwa (red. Roman Fengler); godz. 19.00 „Humor” (wygl. p. Zygmunt Noskowski, art. T. P.); godz. 19.15 rolnicza skrzynka radjowa (wygl. p. J. Rządowski); godz. 19.30 feljeton roln. p. t. „O kosztach produkcji w rolnictwie” (wygl. inż. Kacper Strzełkowski); godzina 19.45 „Ze stolicy Leszkowej” (wygl. dr. Anna Lipińska); godz. 20.00 kurs elem. jęz. ang.; godz. 20.30 koncert międzynarodowy z Hamburga; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT, sportowe i opłycyjne.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 płyty gramofonowe; godz. 12.35 XI ty koncert szkolny z Filharmonji Warsz.; godz. 14.30 „Kwiaty ozdoba stołów i wnętrz” — p. Irena Kunińska; godz. 15.50 „Psychologia rewolucji a bolszewizm” — wygl. prof. Marjan Dzieduchowski; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Pierwsiastek niesprawiedliwości w Warszawie” — Nocy Listopadowej” — prof. Stanisław Gołab; godz. 17.45 koncert solistów; godz. 20.00 feljeton p. t. „Bohaterskie kobiety”; godz. 23.30 koncert międzynarodowy z Hamburga.

Königsusterhausen (1635 m) 12.00 i 14.00 gramofon 16.30 koncert z Berlina, 20.30 koncert z Hamburga; **Budapeszt** (550 m) 17.45 pieśni ludowe, 20.30 koncert z Hamburga; **Wiedeń** (516 m) 20.30 koncert z Hamburga; **Hamburg** (372 m) 20.30 koncert międzynarodowy. W programie I Brahmisa: uwertura tragiczna op. 81. koncert skrzypcowy d-dur op. 77, symfonia IV e-moll

Dnia 5 stycznia 1931 r., o godzinie 1 w nocy, zakończyła swój bogobojny i pracowity żywot, opatrzona kilkakrotnie ost. Sakramentami św., po długich i bardzo ciężkich cierpieniach nasza najdroższa matka i kochana teściowa, s. p.

z Piniachowskich

Paulina Perszowa

w 85 roku życia. Pogrzeb z domu żałoby ul. Krzyżowa 7, odbędzie się w czwartek, 8. b. m., o godz. 2,30, o czym zawiadamiają

w ciężkim smutku pograżeni

Poznań, dn. 6.1.1931. **córki i zięć.**

Msza św. odprawi się w piątek, o godz. 8,30, w kościele O. O. Zmartwychwstańców. zw 2722

W niedzielę, 4 stycznia 1931 r., o godz. 7,30 rano, rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., po długich i bolesnych cierpieniach, mój najdroższy mąż, syn, brat, zięć, szwagier i wujek, s. p.

Alfred Kelm

przeżywszy lat 40. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 8 b. m., o godz. 14,30, z kostnicy Szpitala Miejskiego przy ul. Koziej na cmentarz parafjalny na Jeźcach, o czym donoszą Krewnym i Znajomym

w ciężkim smutku pograżeni

żona i rodzina.

Poznań, ul. Dąbrowskiego 15. zw 27217

Dnia 5 stycznia 1931 r. o godzinie 1,15 zasnęła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św. moja najdroższa żona, nasza kochająca mamusia, siostra, synowa i ciocia, s. p.

z Kleinertów

Pelagja Tyłłowa

przeżywszy lat 40. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 9 b. m., o godz. 3 po południu, z domu żałoby Wroniecka 10, na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej.

W ciężkim smutku pograżeni

mąż z dziećmi i rodzina.

zw 27218

W poniedziałek, dnia 5 stycznia 1931 r., zmarła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza droga siostra i ciocia, s. p.

Józefa Hubert

przeżywszy lat 62. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 8 b. m., o godzinie 15,30, z kostnicy w Górczynie.

W smutku pograżona

rodzina.

zw 27223

Dnia 5 stycznia 1931 r. zasnął w Poznaniu, po krótkich a ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, s. p.

Edmund Szulc

nauczyciel VII. szkoły powsz. w Poznaniu.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 8 stycznia o godzinie 3 po południu z domu żałoby Młyńska 5, na cmentarz św. Wojciecha.

Cześć Jego pamięci!

zw 27216

Grono naucz. VII. szkoły powsz.

Dnia 5 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, s. p.

Antoni Witajkowski

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 8 b. m., o godzinie 15 z Zakładu Św. Józefa. O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Wypadek 191

zw 7-19/0

W środę, dnia 7 stycznia 1931 r. zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza i najdroższa matka, teściowa, babunia i ciocia, s. p.

z Garyantesiewiczów

Katarzyna Kazowska

przeżywszy lat 72. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 10 b. m., o godz. 3 po południu z kaplicy św. Józefa, na cmentarz świętomarciński przy ul. Bukowskiej.

W ciężkim smutku pograżeni

córki i rodzina.

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 12, Strzybnica (Śląsk), Sulmierzyce.

dw 2503

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjal”, ul. Towarowa 25, tel. 31-80.

Dnia 6 stycznia 1931 r., o godzinie 11,10 zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój ukochany mąż, nasz troskliwy ojciec, teść, dziadek, wuj i szwagier, przeżywszy lat 55, s. p.

Wiktor Sieredzki

Pogrzeb drogiej nam zwłok odbędzie się w piątek, 9 b. m. o godz. 15,15 z domu żałoby przy ul. Krąszewskiego 2, II ptr. na cmentarz parafji jeżyckiej. O modlitwę za duszę di ogiego Zmarłego proszą wszystkich Krewnych i Znajomych

w smutku pograżeni

żona z dziećmi i rodzina.

dw 2554

Zakład Pogrzebowy Bolesław Jaskiewicz. Poznań, ul. Klasztorna 3.

W poniedziałek, dnia 5 stycznia 1931 r., o godz. 3,15 rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, mój nadewszystko umiłowany, najdroższy mąż, mój jedyny ukochany syn, zięć, kuzyn, szwagier, wnuk i bratanek, s. p.

Edmund Szulc

nauczyciel VII szkoły powszecznej

Pogrzeb zwłok odbędzie się w czwartek, dnia 8 stycznia 1931 roku, o godz. 3-ciej po południu z domu żałoby ul. Młyńska 5 na cmentarz św. Wojciecha. Msza św. odbędzie się nazajutrz w piątek, dnia 9 stycznia 1931 roku o godz. 9 rano w kościele św. Wojciecha.

W nientulonym smutku pograżeni

żona, matka i rodzina.

Poznań, Nowy Tomyśl, Puszczykowo, Krotoszyn, Katowice.

dw 2550

Zakład Pogrzeb. „Ceremonjal” Towarowa 25 tel 31-80.

Władysław Kapuściński

b. obywatel ziemski

zmarł dnia 6 stycznia 1931 r., po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Najświętszymi Sakramentami, przeżywszy lat 82.

zw 27233

Msza św. żałobna odbędzie się w Środzie w kaplicy cmentarnej w piątek, dnia 9 stycznia o godzinie 10,15, poczem nastąpi złożenie zwłok do grobowca rodzinnego.

O żałobnych tych obrzędach donosi Krewnym oraz Znajomym

w ciężkim smutku pozostała

Trzemeszna.

żona z synami.

Farbowanie

włosów, brwi i rzęs. Trwała elektr. ondulacje, manicure, masaż głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w wykonaniu sterannem Cały przystępny.

Salon de Coiffure

M. Muszyński
(dla Pań i Panów)
ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja nr. 3.
Pw 8267-1.80

Poszukuję na majątek

osoby z towarzysiwą

ze wsi, któraby zajmując się całym moim domem dozorując gospodarstwo domowe i og. ód, zastąpiła panią domu. Oferty z referencjami do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zw 2/232

Za złożone nam dowody współczucia, za liczne wieńce i kwiaty, a szczególnie za oddanie ostatniej przysługi i uczestnictwo w pogrzebie najdroższego męża i ojca naszego, ś. p.

Dr. jur. Władysława Białeckiego

składamy na tej drodze Przewielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Krewnym, Znajomym i Przyjaciołom, nasze najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zw 27226

Zona z dziećmi.

Za złożone nam dowody współczucia i oddanie ostatniej przysługi drogiemu mężowi i ojcu, ś. p.

Stefanowi Szurkowi

składamy na tej drodze Przew. Duchowieństwu, p. p. Dyrektorowi i Wice-dyrektorowi D. O. K. P. Poznań, Kolegom, Współpracownikom i Znajomym, oraz wszystkim Organizacjom Kolejowym, które uczestniczyły w ostatniej przysłudze, serdeczne

Bóg zapłać!

zw 27213

Helena Szurkowa z córką i synkiem.

Dnia 4 stycznia, o godzinie 19.05, rozstał się z tym światem po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy, jedyny syn i brat, ś. p.

Jan Bachmura

przeżywszy lat 22. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 8 stycznia 1931 r., o godz. 16-tej, z kostnicy cmentarnej w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni rodzice i siostra.

zw 27221

We wtorek, dnia 6 bm., o godz. 11 przed poł., zmarł długoletni członek naszego towarzystwa, ś. p.

Wiktor Sieredzki

przeżywszy lat 54. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 9 bm., o godz. 3.15 po południu z domu żaloby Kraszewskiego 2, na cmentarz Jeżycki.

Cześć Jego pamięci!

O liczny udział członków pod sztandar prosi

Zarząd Towarzystwa Restauratorów
na miasto Poznań i okolice.

zw 27284

Za złożone nam dowody współczucia, za liczne wieńce oraz udział w pogrzebie drogiego męża i ojca, ś. p.

Antoniego Rypińskiego

składa na tej drodze księdzu prob. Skórnickiemu, Przew. Duchowieństwu, Sodalicii Kupców, Powstańcom i Woj., Bractwu Kurkowemu oraz wszystkim Krewnym i Znajomym serdeczne

Bóg zapłać!

Zona z dziećmi.

Poznań, dnia 7. I. 1931.

zw 27224

Przewielebnemu Ks. Proboszczowi Budaszewskiemu, P. Kapitanowi Stefańskiemu, P. Kapitanowi Hejnatowi, wszystkim współpracownikom P. Z. U., również członkom Związku przy P. Z. U., oraz wszystkim Znajomym, którzy oddali ostatnią przysługę naszemu drogiemu Zmarlemu, ś. p.

Telesforowi Dekubanowskiemu a nam okazali dowody szczerzej życzliwości i współczucia, składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

zw 27226

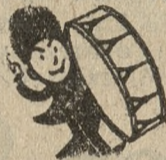
Córki.

Poszukujemy do natychmiastowego kupna dobrej nowoczesnej

żelaznej kasy ogniotrwałej

dość dużej o wadze przeszło 18 ctr. Zgłoszenia prosimy składać pod dw 2549 do Kurjera Poznańskiego.

NA TOWARZYSKIE

kwarki

poleca:

wyborowe

PACZKI DOMOWE

„Łowiczanka“
Aleja Marcinkowskiego 21

Telefon 2533

Naprzeciw Banku Polskiego.

dp 2519

GONIEC

mający również utrzymać w porządku akta, może się zgłosić z życiorysem i podaniem pensji do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod Tw 876

Wspólnika

z kapitał em 30-40000 zł do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa zbożowego i handlu maszyn przyjmuje zarzą, z tem, że cały interes może na życzenie za kilka lat przejść na własność. Oferty proszę nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod zw 27230

Kupimy

kilka mało używanych samochodów

limuzyn i otwartych 4-6 osob. nowszych modeli. Łaskawe wy-czerpujące oferty uprasza się do Kurjera Pozn. pod zw 27179

Dr. med. W. Gojowski

rozpoczął 2 stycznia 1931 r. w Wolsztynie, ul. Biała Góra 39, telefon 77
praktykę lekarską. Przyjmuje od 10 - 12 i 3 - 6.

Lokal biurowy

2-3 pokoje ewentualnie sklep z przyległym pokojem potrzebny natychmiast. Łaskawe oferty Reklama Polska, Poznań, Aleja Marcinkowskiego 6 pod „4734“

SOK CZOSNKOWY

Żadno lekarstwo! To żaden tajemniczy środek!

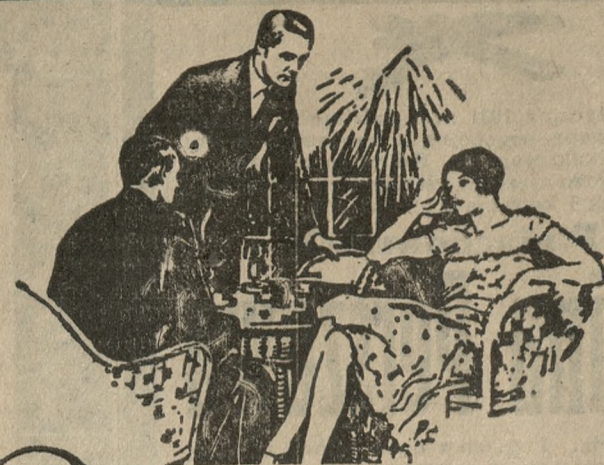
Niesfalszowany produkt natury, oddawna ceniony jako środek dietetyczny Zapobiega zwapnieniu żył, obniża wysokie ciśnienie krwi i usuwa zaburzenia przemiany materii Sok czosnkowy Dr. CASPAREGO sprzyja trawieniu, wydziela z organizmu szkodliwe substancje trujące i działa odświeżająco i wzmacniająco na cały organizm. 1 butelka 7 zł., 3 butelki 18 zł. nw 6961

Dr. Caspary i Ska. Gdańsk, oddz. 162

Poszukujemy elewa

z wykształceniem 6 klas szkoły średniej lub szkoły handl. ukończonej. Do zgłoszeń dołączyć własnoręcznie pisany życiorys.

Rolnik w Łobzenu.

Piękność bezbarwna - to nie piękność!

Twarz bezbarwna sprawia wrażenie zimnego marmuru tylko rumieniec może ją ożywić Stosujcie więc krem "Khasana Superb" Ten pomarańczowego koloru krem piękności przestacza się natychmiast po wtarciu cienkiej warstwy o skórę, nadając twarzy delikatny różowy ton i doskonale harmonizuje z indywidualnym wyglądem Krem ten upiększa i odmładza każdą twarz a naturalność wyglądu wyklucza podejrzenie zastosowania jakiegokolwiek środka. To sama własność

przystosowania się co krem posiada pomadka do ust "Khasana Superb" Nadaje ona wargom młodzieńczą świeżość i podkreśla subtelnie ich linję Szybkie naturalne działanie umożliwia dyskretne zastosowanie w każdej chwili Krem i pomadka do ust "Khasana Superb" są niewrażliwe na wpływ pogody i wody i nie ścierają się przy pocalkach Jedynie mydło może je usunąć, a jednakże nikt nie domyśli się, że były one zastosowane.

Dr. Albersheim's

KHASANA SUPERB

KHASANA Superb pomadka do ust - wytwórny oddech do wykręcania. Superb róż do policzków w słoikach. Khasana perfumy i Khasana kosmetyki są znane na całym świecie.

Kupcie jeszcze dziś na próbę małą pomadkę do ust Khasana Superb i róż. Wszędzie do nabycia. Miłośnicy sprzedaży chętnie wskażemy.

Dr. M. Albersheim, Frankfurt n. M. i Gdańsk

MOULIN-ROUGE

Restauracja - Winiarnia - Dancing

Telefon 33-69.

ul. Kantaka 8/9.

W czwartek, dnia 8 stycznia b. r. w salach parterowych

BAL TOWARZYSKI

połączony z występami pierwszorzędnymi sił artystycznych. Nagrody dla pań! Ruletka tańca! Poczta francuska! 2 orkiestry!

Oświetlony kryształowy parkiet taneczny!

MOC NIESPODZIANEK!

Strój wizytowy.

Salonowi tancerze do dyspozycji!

? Jerzy Boroński ?

SUKNIE

BALOWE

WIECZOROWE

WIZYTOWE

od najtańszych do najwykwintniejszych

poleca

M. MALINOWSKI

Największy specj. magazyn konfekcji damskiej

POZNAŃ - STARY RYNEK 57

Pw 8257-1.64

Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka wzmacniającego - 50 porcyj zł 12,-

Dr. GEBHARD i S-ka - GDAŃSK. Nr. 92

Pw 504-1.64

Wielki Bal Maskowy p.t. Rewja Masek

urządza POZN. TOW. WIOŚLARZY „TRYTON“ T. Z.

w sobotę, dnia 10 stycznia na pięknie udekorowanych salach „BELWEDERU“

Premjowanie 10 najładniejszych masek. 2 pierwszorzędne orkiestry - filmowanie masek.

Wstęp tylko zł 4 (już z podatkiem).

Zaproszenia i bilety wstępu do nabycia w sekretarjacie St. Rynek 82, I ptr. i w firmie F. Staszewski, 27 Grudnia 5 (skład porcelany).
dw 2542

Restauracja Ogrodu Zoologicznego

Niniejszem przypominam Szanownym Gościom, iż **Wieczorki Towarzyskie** odbywać się będą na sali mej począwszy od 8 stycznia r. b. we wszystkie

czwartki karnawału na które najuprzejmiej zapraszam

Pw 261-1,72 **St. Kaczmarek, gospodarz.**
Wstęp tylko za okazaniem zaproszenia, które nabycie można u gospodarza w restauracji.

Now. Uczel. Politechn. Paryż

20-ty rok.

Otw roku akad. 1931, dn. 15 stycznia. Stud. inż. (2-letn.). In absentia. (Koresp.) możli skróc. studia dla kandydatów posiadających wiadomości specjalne. Wydz.: Samochod., Lotn., Elektr., Żel.-Beton., Ogrz. Centr.; studia w językach francuskim i niemieckim. Regl i Progr: Sekret. Gener (dept. KP 4) L. M. P. - 38, Rue Hallé Paris (14-e). np 6548

Parcele

na Łazarzu przy przystanku tramwajowym, ca 1200 mkw. po cenie 9 000 zł **sprzedam.** Oferty do Kurjera Poznańskiego pod nw 6859

Do sprzedania

willa Zacisze

w Puszczykowie z ogrodem 37 a 86 m² wszystkie uciążki wolne Oferty do Biura Ogłoszeń „Par“, Poznań pod „willa Zacisze“ nr. 1,4 Pw 8024 1,4

Poznań-Rataje

przy ulicy i nad Wartą położone **parcele** od 250 zł za mtr. przy małej wpłacie (1-2 tysiące złotych), reszta wedle umowy. Informacji udzieli Brunon Trzeciak, zaprzysa- aukcjonator, Poznań-Rataje, willa Hamerski, telef. 21-26. Pw 8 265-1,73

Każdy uspołeczniony Obywatel winien być członkiem Poznańskiego Okręgu „CARITAS“. Tabliczki jałmużnicze

są najskuteczniejszym sposobem walki z żebractwem i włóczęgostwem.

Składka miesięczna wynosi minimalnie 1.- zł. Po tabliczki jałmużnicze należy się zgłosić do biura Poznańskiego Okręgu „CARITAS“ Nowy Rynek 13. parter. Tabliczki emalio- wane obowiązują do minimalnej składki 5 zł miesięcznie

UCHWAŁA. W sprawie odroczenia wypłat kupca **Ka- zimierza Jakubiaka w Ostrowie**, ul. Kolejowa nr 24-a, za- stąpionego przez adwokatów Czyżę i Pieczyńskiego w Ostrowie, przedłuża się temuż odroczenie o dalsze ostatecz- ne 3 miesiące. t. j. do dnia 9 kwietnia 1931 r. Rozstrzy- gnięcie niniejsze znajduje uzasadnienie w przepisie art. 12 Rozp. Prez. o odroczeniu wypłat (Dz. Ust. 27/28 poz 244). **Ostrow**, dnia 3 stycznia 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 6752

LICYTACJA

W dniu 10 stycznia 1931 r. sprzedawcą będę z masy konkursowej **Germana Borowskiego** w Rzeszkowie powiat Wyrzysk, o godz. 10 przed południem:

46 koni, 17 krów, stadnika, 20 cieląt, 10 wozów, 12 plugów, 4 siewniki, lokomobilę z młóckarnią, kultywatory, brony, bronki do siewu i cały szereg innych narzędzi gospodarskich. nw 6695

Furmanki będą oczekiwały na reflektantów na stacji k lejowej Krostkowo o godz. 9 rano, zaś w Wyrzysku na placu koło p. Rewolińskiego o godz. 9:30 przed południem. **Rajewski**, komornik sądowy w Wyrzysku.

LICYTACJA ZASTAWU

W czwartek, 8 stycznia od godz. 10 począwszy, sprze- dawać będę w firmie **Edm Jankowski**, przy ul. Zwierzy- nieckiej 28, na odpowiedzialność interesowanych najwię- cej dającym za gotówkę:

pianino, sypialkę, pokój męski, jadalnię, 3 powózki (2 i 1 konne), śrutownik, parownik, kocioł żel. dy- wany, kanapy, stoły, szafy, gramofon, maszynę do szycia i inne rzeczy. Pw 8 268-1,82

Ewntl. dalszy ciąg licytacji 9 stycznia. Obejrzeć można pół godziny przed licytacją.

Brunon Trzeciak zaprzysiężony i ustanowiony taksator i aukcjonator na województwo Poznańskie. ul. Dominikańska 3 Tel 21 26.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 8 stycznia b. r., o godz. 12-tej, sprzedam w Ple- szewie przy ul. Słowackiego:

13 050 puszek konserw jarzynowych i owocowych, samochód ciężarowy, maszynę do pisania oraz ka- sę żelazną. nw 6 696

za natychmiastową zapłatą. **Konarski**, kom. sąd. z p.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 9 stycznia 1931 r., o godz. 11-tej przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu) odbędzie się sprzedaż za na- tychmiastową zapłatą:

planina, samochodu (starego), maszyny do pisania, 2 maszyny do szycia, 4 maszyn krawieckich, maszy- ny szewskiej ciężkoślupkowej, kasy rejestracyjnej, 4 biurka, 3 stołów, 2 szaf do rzeczy, szycionierki, 3 kanap, 4 krzesła, 2 leżanek, 2 luster, umywalki, szafki do akt, regałów, 2 stojaków do kwiatów, sto- jaka do garderoby, 2 nocnych stolików, płyty mar- mурowej (3x0,50 mtr.), imadła, wiertarki, 110 li- stwy, ramy do okna wystawowego, 3 płyt granito- wych, śrutownika, obuwi i garderoby męskiej. Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą. **Poznań**, dnia 7 stycznia 1931 r. nw 6 965/6 **MAGISTRAT XIII/4.**

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W czwartek, dnia 8 stycznia b. r., o godz. 1 po poł- dniu przy ul. Gwarnej 9, sprzedam publicznie najwięcej daja- cemu za gotówkę:

kombinacje, koszule nocne damskie, reformy, poń- czochy, rękawiczki, torebki, poulovery, garsonki, suknie letnie oraz jedwabne, bluski, kurki skórzane damskie, płaszcze damskie nieprzemakalne letnie i zimowe, oraz całkowite pierwszorzędne urządzenia składowe. nw 6 700

Licytacja odbędzie się napewno. **T. Bartkowiak**, kom. sąd. z pol. Poznań, Wały Jagiello 3.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790

1 t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Centralnego

ogrzewania kocioł lano-żelazny e- lementów Rapid przyborami na o- grzewanie przynajmniej 30 ubika- cji. Zietowski, Traugutta 5. zdw 53 276

Klubowy

garnitur jak nowy sprzedam 220. **Lewicki**, Grobla 4, I. zdw 53 223

Sypialnie

jadalnie inne meble faktycznie tania nabędziez tylko w Stolar- ni Kwiatowa 6 zdpw 52 963

Limuzyna

Buick, 30 HP model 29, mało używana w bardzo dobrym stan- ie na sprzedaż. Zgłoszenia Kur- jera zdw 52 605

Motocykle

używane okazjnie sprzeda. **Koszczyński**, Pasaż Apollo. zdw 53 113

Mierzwe

mieszana około 50 wozów sprze- dam lub zamienie na słome. **Bu- kowska** 46. telefon 66 52. zdw 53 000

Gramofony i

Płyty gramofonowe

mechanizmy **Sprzedają** po cenach najniższych **Felike Balań** Woźna 12 Pw 8099-1,30

Fortepian

czarny, krótki, dobry, sprzedam gotówka, raty. **Behnke**, u **Domi- niaka**, Górna Wilda 81 a. zdw 53 129

Mieszkanie

3 pokoi z meblami, nowoczesne, ogród, czynsz zapłacony do pa- dziernika, z powodu wyjazdu sprzedam **Wiadomość Kurjer** zdw 53 320

Szafę

podle. tyżwy tanio sprzedam. **Krasa**, Fr. Ratajczaka 2. zdw 53 370

Smoking

na mała figurę tanio **Zielna** 20. m. 5. obok Rolnej. zdw 53 339

Antyki

wielki wybór. **Powitowa** 22. sklep Pw 7639-57,858

Gdynia

Parcele budowlane 600 kwm., centrum sprzedam **Kurjer** zdw 53 366

Zakład fotograficzny

korzystnie na sprzedaż 4 500 zł. **Oferty Kurjer** zdw 53 365

Singera

damaska haftuje, nowa za 375. **Oferty Kurjer** zdw 53 352

Pierze i puch

hlę czyste wy- roby pościelowe, koldy puchowe, poduszki dekora- cyjne - najja- niej! **EMKAP** Poznań ul. Wroc- ławska 30, tel 53-02 Pw 5446 33,137

Meble

wszelkiego i czasu nowe i uży- wane Najdogodniejsze warunki **splata Stefan Pa** ul Marszał- ka Focha 29 w czasy mebli tele- fon 64 25 Pw 519-45 32

Maszynę

„Singera“ damska, okragle czło- lenko w dobrym stanie nadzw- yczaj tanio sprzedam. **Wolnica** 4, 5. I. lewo. zdw 53 687-8

Meble

gwiazdkowe ceny bardzo niskie poleca **Szpryngacz**, Wielka 13. Pw 6303/4-0.1626/8

Skład

towarów krótkich, bielizny, i try- kotaży w małym mieście wojew. poznańskiego, istniejący przeszło 40 lat na sprzedaż. Dobre źródło dochodu. Potrzeba 6-8.000 zł. **Zgi. Kurjer** zdw 53 702

Sprzedam

narybek karp G lustrowane, tarlaki i karpie kupieckie **Bru- non Biederrana**, Zduny powiat krotoszyński. nw 6 869

Dom

murowany, 5 pokoi, nadający się na skład kolonialny wielkiej wsi przy szosie, od miasta powiato- wego 7 km., 3 morgi ziemi, chle- wy, stodoła, sprzedam cena 6 500 zł., wpłaty 4 000 zł. **Sowiński**, Po- znań św. Marcja 22. Tel. 18-97 Pw 82 63-53,26

Okazyjnie

futro meskie opozy. **Wierzbicice** 23. **Suszczykiewicz**. zdw 53 704

Skład

z piwnica w śródmieściu sprze- dam. **Oferty Kurjer** rw 12 704

Pianino

krzyżowe. **Woźna** 10. podwórze prawo III. zdw 53 695

Singera

nowa maszyna krawiecka za nowe ubranie meskie i gotówkę. **Jan Pohl**, Kórnik. rw 12 700

Klubowy

garnitur, jak nowy sprzedam 220. **Wielkie Garbary** 18. II. le- wo. zdw 53 224

Rasowe

szpice 6 tygodniowo sprzedam po 15 zł. **Kurjer** zdw 53 415

Chart

biały syberyjski, półroczny (suc- ka) na sprzedaż. **Adres wskazać Kurjer** zdw 53 411

Okazja!

Dobre zaprowadzona pracowni- e garderoby damskiej (w więk- szym powiatowym mieście) z 3 pokojowym mieszkaniem, sprze- dam z całkowitem lub części- wem umeblovaniem za bardzo korzystną cenę. Dobra krawco- wa ma być napewniony **Oferty do Kurjera** zdw 53 895

Restauracje

w centrum z mieszkaniem lub bez sprzedam. **Piekary** 18. I. prawo. zdw 53 432

Mleczarnię

na wsi, dobrze prosperująca za cenę 8 000 zł zaraz sprzedam. **Zgłoszenia do Kurjera** zdw 53 426

Kanapa

fotele włosienne 190 zł. **Różana** 4. III. prawo. zdw 53 706

Okazyjnie

sprzedam kombinowana mało u- żywana heblarka. 60 cm. wyrób **Blumwe**. **Bydgoszcz**. motor 4 konny. 220 volt **Zgłoszenia Kur- jera** zdw 53 425

Sprzedam

lub wydzierawie 13 morg z willa dla ogrodnika 3 stacje od Po- znania. **Zgłoszenia Poznań**, ulica **Fabryczna** i **Wojciechowski**. — właściciel. zdw 53 452

Taksówke

z koncesją sprzedam **Oferty Kur- jera** zdw 53 446

59 złotych

kompletny serwis obiadowy 12 osób dobra porcelana 39 złotych komplet obiadowy 6 osobowy — 8 1/2 złotego garnitur kawowy — 7 1/2 złotego kompletny garnitur na umywalkę. — Różne prezenty. Szklanki tylko 10 groszy — Szkło porcelane dla restauratorów zu- pełnie tanio poleca tylko **Hurto- wnia Porcelany Wroniecka** 24. podwórze. zdw 53 461

2

konie na sprzedaż. **Jeżycka** 21. jw 5336

Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje. **Poznański Dom Komisowy**, **Dominikańska** 3 telefon 11-44. Pw 8101-1,65

Radjo

4-lampowe sprzedam tanio. ul. **Chlapowskiego** 28. II ptr. zdw 53 584

Sypialnie

debowo fornierowana, nowa tanio sprzedam. **Grobla** 30. II lewo. zdw 53 608

Skład

z towarem i ubikacją sprzedam. **Adres w Kurjer** e zdw 53 604

Manekiny

damskie, meskie sprzedam. **Sob- czak** **Ślusarska** 5. zdw 53 483

Kino

w Poznaniu wydzierawie zaraz. **Blizsze wiadomości Rom. Szy- mańskiego** 7, parter, prawo. zdw 53 497

Majutki

gospodarstwa, kamienie, młyn, tartaki wielki wybór do sprze- dania i wydzierawienia na bar- dzo korzystnych warunkach tak- że kupujemy. **Agrapol**, **Poznań**, **Dabrowskiego** 2. zdw 53 600

Smok

sprzedam. **Mostowa** 5. III. prawo. zdw 53 617

Parcela

6 morg przy Poznaniu 10 m. od dworca cena 700 zł. za 1 morg **Spieczne zgłoszenia Kurjer** zdw 53 613

Sprzedam

z powodu wyjazdu bufet w kinie **Wiadomość Kurjer** zdw 53 513

2 morgi

ogrodu owocowego przy **Sołaczu** na sprzedaż 35 000. **Stanisław Kniat**, **Grudzień** 47 w. zdw 53 503

Obrazy i oprawa

Witold Leworski **Wrocławska** 36 największy wy- bór — najniższe ceny Pw 6020 43,140

Skład fryzjerski

z mieszkaniem tanio sprzedam **Adres wskazać Kurjer** zdw 53 563

Skład

kolonialny, jeden pokój sprzedam. **Adres Kurjer** zdw 53 643

Biurko

duże sprzedam. **Mickiewicza** 17. parter, lewo. zdw 53 652

Gościnniec

składem kolonialnym, pełną kon- cesją wielkiej wsi przy szosie, miasta powiatowego 6 km dom 7 pokoi, dom tylny, stodoła, chle- wy morga ogrodu sprzedam cena 15 000 zł. wpłaty 8 000 zł. **Sowiński**, **Poznań**, św. **Marcja** 22. tel. 18-97. Pw 8262-53,27

Dubeltówkę

sprzedam. **Chelmońskiego** 21. I. lewo. zdw 53 657

Zakład

fryzjerski 6 obsluc korzystnie sprzedam. **Adres Kurjer** zdw 53 659

Pianino

orzechowe, krzyżowe 1 200, dobrze utrzymane sprzedam. **Stanisz** — **Nowa** 2. rw 12 111

Jadalnię

debową, bogato rzeźbioną tanią. **Stolarnia**, **Bukowska** 9. zdw 53 616

Barankowe

kalesony nowe sprzeda tanio **Mał- czewski**, ul. **Ratajczaka** 12. zdw 53 710

Trocalin

robi odzież nieprzemakalną, trzy- ma odzież i cialo sucho. **Paczka** próbna 2,30 zł. w **Centrali Troca- lina**. **Zamówienia** przyjmują **Maria Pawełka Leszno** **Marcinkowskiego** 15. zdw 53 731

Pies

dog niemiecki 1-roczny, list po- chwalny z **Wystawy Pomorskiej** 1930 korzystnie na sprzedaż. **Por- Markiewicz** 65 p. **Grudziadz**. zdw 53 732

5 KUPNA

Białe myszki

Kupię
skład papieru. Oferty zdw 53 395

Wolnego lokalu
Dobras położonego nadającego się na interes towarów kolonialnych, względnie takowy już za prowadzony kupie lub wydzierżawie od zaraz lub 1 lutego. Łaskawe oferty z podaniem ceny proszę skierować do Kurjera zdw 53 392

Rzeźnictwo
kupa. Oferty Kurjer zdw 53 483

Dubeltówkę
kupię. Oferty opisem. ceną Kurjer zdw 53 455

Kupię
skład kolonialny przy ruchliwej ulicy Poznań. Oferty Kurjer zdw 53 621

Łyżwy
kupię meble na stałe do butów. Oferty Kurjer zdw 53 375

Kupię
20 tysięcy cegły z rozbiórki z dostawą lub bez za gotówkę oraz helkę na jednego konia w dobrym stanie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 53 506

Planina, fortentany
wymaguje komis na dobrych warunkach magazyn instrumentów. Zgłoszenia Kurjer dw 2552

Kupiny
motor na gaz ssany 150 K. M. Bracia Gończ, Brodnica, Pomorze. zdw 53 697

Dam
Waża futrzany za pistolet Colta. Wierzbicice 28. Suszyczkiewicz. zdw 53 705

6 KAMIENICE

Kamienica
VII. piętrowa nowowzrost 7 pokoi, komf w mne mieszkanie, centralne ogrzewanie, elektr. i gaz, kanalizacja. 2 składy w mieszkaniu blisko Poznania gdzie wzdłuż szkoły natychmiast na sprzedaż. Cena 165 tys. zł. wpłaty 85 tys. 65 tys. hipoteka amortyzacja czynsz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 058

Dom
dwupiętrowy, centrum, rocznie 18 000, cena 180 000. Szarek. Bydgoszcz, Dworcowa 90. zdw 51 934

Dom
kupię. Poznaniu wpłacam dwadzieścia tysięcy. Oferty Kurjer zdw 52 967

Administracje
domu przyjmie, wzajemnie zastawie większą ilość dolarów lub 30% zyska od wyrażonych. Oferty Kurjer zdw 53 713

Administracje domów
przyjmie pod każdym względem poważną i odpowiedzialną osobą z dobrą referencjami. Łask. zgłoszenia „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod 1.75. Pw 8 266-1.75

7 PIENIĄDZ

300
pożyczki poszukuje. Zastaw fortentany. Oferty Kurjer zdw 52 939

Wspólnika
z kapitałem do 5 000 zł do warstatu mechanicznego i budowy chłodnic ssmochodowych w pełnym biegu od zaraz poszukuje. Oferty Kurjer zdw 53 373

Pożyczki
poszukuje 10 000 - 15 000 zł na aptekę. Pośrednictwo wykluczone. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 53 357

1 200 zł
pożyczki na rok. Procent pokój z zastawem utrzymaniem. Oferty Kurjer dw 2541

1.600-2.000 zł
pożyczki poszukuje pod dobry zastaw i dobry procent. Oferty Kurjer zdw 53 510

Poszukuje
3 000 pożyczki na 1. hipotekę gospodarstwa 90-morsowego. Zgłoszenia Kurjer rw 12 701

Pożyczki
do 10 000 na hipotekę Poznań skana. Oferty Kurjer rw 12 710

2.000 zł
kto posiada, otrzyma stała pensję. Oferty Kurjer zdw 53 679

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
3 pokoje, łazienka, klozet, na 1 piętrze za Ryńkiem Wileńskim przy tramwaju, zaraz. Czynn 2 lata zgóry a 130 zł. i koszt remontu. Zieliński, Traugutta 5, od 2-4.

2 pokoje
na wysokim parterze przy ul. Półwiejskiej 1. Strzeleckie 33 na biura zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia: ul. Słowickiego 18 parter telefon 96-89 Pw 7702-51.194

Mieszkanie
do wynajęcia. Barbara Palacz, Lubań, pow. poznański. zdw 53 860

Mieszkania poleca
„Informator”, Ratajczaka 15. (Pasaż). zdw 53 593

2
do 3 pokoje, częściowo umeblowane, śródmieście z utrzymaniem, kuchnia, dzierżawa rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 63

W Puszczykowie
1-2 umeblowane pokoje z kuchnią korzystnie do wynajęcia. — Blizsze szczegóły willa Anna, Puszczykowo. zdw 53 822

5 pokojowe mieszkanie
z przynależnościami w willi I. piętrowe, niedaleko śródmieścia od strony Wildy zaraz do wynajęcia od gospodarza. Czynn według umowy. Oferty Kurjer zdw 53 335

Mieszkanie
2 pokoje, meble, elektryka używalność kuchni, łazienka ogródzie. Mosina Lipowa 1. zdw 53 422

Dwupokojowe
centrum 1500 Mroczkowski, W. Król. Jadwigi 11. Skład zdw 53 137

2 pokoje
kuchnia wygodami, meblami IV piętrze. Niskim czynszem miesiecznym, zroda gospodarza. Korzystnie, uczciwym lokatorem. — Oferty Kurjer zdw 53 473

Wydzierżawie
2 x po 4 pokoje ewentl. cała wile. Zgłoszenia do Kurjera zdw 53 514

Pokój
z kuchnią zaraz odda gospodarza za zwrotem kosztów. Adres Kurjer zdw 53 506

Próżny
pokój do wynajęcia. Adres wskazać Kurjer zdw 53 517

4
pokoje wszelkie wygodami za dzierżawę. Zgłoszenia Soltysiak, Prusa 18. zdw 53 538

Mieszkanie
2 pokoje z komfortem (zaznacz) za czynszem na rok. Skład z urządzeniem, do tego 3 pokoje kuchnia (Wilda) objęcie 500 zł. spiesznie wynajmie „Pawilon” ul. Marszałka Focha 15. zdw 53 512

Mieszkanie
5 lub 3 i 2 pokojowe, willa, komfort Błonia Grunwaldzkie wynajmie właściciel. Czynn 400 względnie 250 i 150 dwa lata zgóry. Oferty inteligentnych reflektantów Kurjer zdw 53 659

Czteropokojowe
kuchnia łazienka, objęcie 1500. — Agencja Kurjer Przecznicia 1a. zdw 53 567

600
pokój kuchnia. Agencja Kurjera Przecznicia 1a. zdw 53 566

Mieszkanie
frontowe, parterowe tuż przy Parku Wilsona, bezpośrednio od gospodarza. Trzy pokoje z kuchnią i łazienką, ogrzewanie centralne. Trzydzięć miesięcznie (ogrzewanie osobno). Matejki 43, parter pokaje. zdw 53 498

Mieszkania
1-4 pokojowe, kuchnia za dzierżawę zgóry. Biuro Handlowe, Kantaka 1. II. zdw 53 641

5 pokoi
śródmieście, meble 3 800. Dzierżawa 300. — Kurjer zdw 53 638

Mieszkanie
5-pokojowe komfortowe, odstepie. Czynn zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 605

Mieszkanie
trzy-pokojowe nadające się równie do biura w śródmieściu od zaraz do wynajęcia. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 53 664

Mieszkania
jednopokojowe kuchnia centrum dwa lata dzierżawy 1 000. Zgłoszenia: Obrona, Marsz. Focha 96 Kłosek. zdw 53 672

Mieszkania
1. 2 pokoje kuchnia za dzierżawę wskazać Pijanowski Wielkie Garbary 5, u Osiańskich. zdw 53 677

Mieszkanie
z meblami w śródmieściu. Oferty Kurjer rw 12 705

Pokój
na biuro lub mieszka hurtownie wydzierżawie właściciel. Ul. Wielka nr. 22. rw 12 709

Mieszkanie
6 pokojowe, komfort, willa Sołacz z ogrodem od gospodarza do wynajęcia. Kurjer zdw 53 708

4 pokoje
4-liczne komfortowe mieszkanie na Jeźyczce wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia za roczną dzierżawą 2 400 zł. Tylko dla poważnych reflektantów. Oferty Kurjer zdw 53 714

9 SZUKA MIEZK

Poszukuje
3 do 4 pokojowego mieszkania z wygodami w śródmieściu na Łazary lub Jeźyczce. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 726

Małżeństwo
bezdzielnne poszukuje portjerstwa lub mieszkania pokoju z kuchnią za dzierżawę rok zgóry Łaska we oferty proszę do Kurjera zdw 53 658

2-3 pokojowego
komfortowego mieszkania poszukuje bezdzielnne małżeństwo zaraz lub później. Do dyspozycji 3 000 zł Oferty do Kurjera zdw 53 609

2-3 pokoi
z kuchnią wprost od gospodarza. Plac za 2 lata zgóry. Zgłoszenia Kurjer jw 53 63

4-5 pokojowego
mieszkania poszukuje możliwość w śródmieściu. Dzierżawę zapłaci zgóry. Zgłoszenia do „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 53.8. Pw 8 042-53.8

3 pokojowego
komfortowego mieszkania. I piętro lub parter możliwość bliżej centrum poszukuje lekarz. placę do 2 lat zgóry Oferty Kurjer zdw 53 330

Mieszkania
3-4 pokojowego poszukuje zaraz od gospodarza, czynsz zgóry za 2 lata w okolicy Wierzbicice Zgłoszenia do Kurjera zdw 53 330

Szukam
2 pokoi z kuchnią od gospodarza, możliwość centrum. Czynn rok zgóry. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer zdw 53 362

1-2
pokoje z kuchnią od gospodarza pożądana dla 2 urzędników z matką. Czynn płatny zgóry do roku. Oferty Kurjer zdw 53 428

Urządnic państwowy
poszukuje 2-3 pokojowego mieszkania od gospodarza, czynsz zgóry według umowy. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 53 442

2 lub 1
pokoju kuchni bezdzielnne małżeństwo poszukuje Jeżyce. Dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer jw 53 84

Dwu
lub trzy-pokojowego mieszkania z wygodami za 2-letnim czynszem zgóry, okolica Jeżyce-Sołacz poszukuje. Pośrednicy wykluczeni. Oferty z podaniem warunków Kurjer zdw 53 583

3 pokojowego
komfortowego poszukuje od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 53 491

Małżeństwo
prosi gospodarza o 2 pokoje z kuchnią ewentl. 1 pokoi z kuchnią, placę dzierżawę zgóry, mogą ponieść kosztą renowacji. Agencja wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego. zdw 53 561

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
pokój i kuchnię za stróżostwem na takowe lub większe bez. Oferty Kurjer zdw 53 174

11 POKOJE UMEBL

Sołacz
pokoi wolny. Mazowiecka 5. zdw 53 143

Dwuosobowy
inteligencji Polna 13. I lewo. zdw 52 977

Pokój
dla 2-3 osób (ewentl. małżeństwa). Informacje Fryzjer Matejki 48-49. zdw 53 023

Pokój
na 2 osoby. Ogrodowa 4. III. prawo. zdw 53 216

Pokój
umeblowany wspólny dla panienek zaraz wolny. Ul. Wodna 5, drugie piętro. zdw 53 348

2
pokoje do wynajęcia. Poznańska 56, parter, prawo. zdw 53 300

Małżeństwu
lub samotnej pokoi używanie kuchni. Adres Kurjer zdw 53 364

Pokój
wspólny wynajmie. Wypielnieckiego 12. IV. prawo. zdw 53 347

Pokój
mniejszy. Śniadeckich 21. II. lewo. zdw 53 396

2 pokoje
umeblowane, frontowe ewentualnie używanie kuchni od oddania. Grunwaldzka 20a, parter, prawo. pomiędzy 11-12. zdw 53 372

Skromny
pokój dla pani z własną podciela. cena 30 zł. Zupańskiego 13. II. lewo. zdw 53 329

Jeżycka
41. parter, lewo. Pokój umeblowany. zdw 53 324

Pokój
przy dworcu umeblowany Focha 27. front, lewo. Adamska 1. wejście. zdw 52 966

Pokój
czysty, oddzieln. Kopernika 3. IV. prawo schody. zdw 53 311

Pokoik
mały zaraz wynajmie. Stroma 6, parter, lewo. zdw 53 273

Pokój
wolny. Matejki 57. Chrusanowska zdw 53 410

Pokój
dla studentek. Matejki 65a. lewo. III. piętro. zdw 53 407

Pokój
frontowy, słoneczny, czysty elektryczność, telefon, częściowo utrzymanie, wynajmie. Pocztowa 29. III. prawo. zdw 53 423

Pokój
dla małżeństwa Górna Wilda Osada kolejowa, ul. Wspólna 14, parter, lewo. zdw 53 418

Pokój
utrzymanie 2 paniom Baczkowska, Mickiewicza 9. zdw 53 403

Wynajmie
pokój na 2 osoby. Matejki 39. II. lewo. zdw 53 400

Pokój
dla dwóch panów. Wierzbicice 13 parter, prawo. zdw 53 420

Pokój
frontowy dla pana zaraz. Grunwaldzka 23. prawo. zdw 53 436

Pokój
dwuosobowy elektryczność centralne. Wypielnieckiego 12. III. lewo. zdw 53 439

Tani
27 Grudnia 19 Strzelecka. zdw 53 437

Pokój
Aleje Marcinkowskiego 20. podwórse, prawo. II. zdw 53 443

Pokój
frontowy z fortepianem, bez poscieli zaraz wolny. Półwiejska 1, parter, lewo. dw 2540

Pokój
umeblowany dla pań lub panów. Kraszewskiego 9 a I lewo. zdw 53 454

Pokój
elektryczność, łazienka, Ratajczaka 11 a. 2 wejście. Hauffe. zdw 53 453

Pokój
dla 2 panów Wielkie Garbary 55 I. lewo. zdw 53 451

Pokój
panom. Wielkie Garbary 3, tylny dom, II. prawo. zdw 53 450

Umeblowany
pokój zaraz. Szamarzewskiego 38 II. front prawo. zdw 53 447

Duży
pokój, ciepły używaniem kuchni. Chelmońskiego 2 parter. zdw 53 444

Pokój
umeblowany 2 osobom wynajmie. Piekary 3. II lewo. zdw 53 460

Pokój
czysty, słoneczny, elektryczność inteligentnemu panu do wynajęcia. Matejki 7. III. prawo. zdw 53 457

Pokój
1-2 panom wynajmie Wały Zygmunta Augusta 2. III lewo. zdw 53 456

Wspólny
pokój panienki przyjmie. Nowy Rynek 13. II. lewo. zdw 53 466

Pokój
Rom, Szymańskiego 8, parter, lewo, front. zdw 53 464

Urzędnic
na wspólny pokój poszukuje. — Adres wskazać Kurjer zdw 53 463

Pokój
z utrzymaniem dla studentki tylko z lepszej rodziny blisko Uniwersytetu. Adres wskazać Kurjer zdw 53 462

Pokój
czysty umeblowany wynajmie 2 studentom zaraz. Stachowiak, ul. Wierzbicice 23. zdw 53 472

Pana
na pokój. Plac Nowomiejski 10b I. ptr. zdw 53 471

Pokój
dla studentów. Śniadeckich 8. III p. drzwi środkowe. zdw 53 580

Pokój
frontowy, elektryczność. Przecznicia 4 II. lewo. zdw 53 467

Pokój
ładny czysty, 2 panom (paniom) wynajmie. Dąbrowskiego 33. I. lewo. jw 5337

Pokoje
z dobrym utrzymaniem w śródmieściu wynajmie osobno lub wspólnie dla pań (studentek). — Zgłoszenia „Par”. pod 53 20 Pw 8 255-53.20

Pokój
1-2 osoby, dobre utrzymanie, ogrzewanie, elektryczność, łazienka po 120 zł. Wały Zygmunta Augusta 15, dolny parter, ostatnie wejście. (Dom Rzemieślniczy). zdw 53 475

Pokój
frontowy solidnemu panu. Św. Marcin 63. III. prawo. zdw 53 474

Pokój
2-3 panom, elektryczność, centr. ogrzewanie. Poznańska 58 a, parter, lewo. zdw 53 480

Pokój
umeblowany Frynkowski, Patr. Jackowskiego 29. III. lewo. zdw 53 477

Czysty
pokój Kopernika 9. 4 p. Piotrowska. zdw 53 573

Pokój
wolny. Góralska, Dominikańska 7. III. zdw 53 575

Śródmieście
dobrze umeblowany wynajmie. Centralne ogrzewanie, łazienka elektryczność. Kajsiewicz, Wały Zygmunta Augusta 10a. zdw 53 574

Dwa
pokoje z wygodami niekrepujące małżeństwu lub panom. Kraszewskiego 5. II. lewo. zdw 53 574

2
inteligentne panienki na wspólny pokój przyjmie. Adres Kurjer zdw 53 469

Ładny
ciepły pokój. Matejki 1. I. zdw 53 578

Pokój
umeblowany czysty wynajmie małżeństwo niewykluczone. Tomkowiakowa, Jackowskiego 31. zdw 53 582

Przy
placu Nowomiejskim pokoje umeblowane wynajmie. Cieszkowskiego 7. III. prawo. zdw 53 581

Pokój
wynajmie zaraz. Św. Wojciech 21. I. prawo. zdw 53 576

Jeden
i dwuosobowy. Spyrowa Długa 4. II. zdw 53 586

Pokój
dwuosobowy. Łakowa 21. III. zdw 53 585

Czysty
pokój solidnemu panu Działyńskich 2. Schaefer. zdw 53 595

Pokój
do wynajęcia Poplińskich 11. II. p. dom ogrodowy. zdw 53 597

Pokój
frontowy. Rybaki 7. II. prawo. zdw 53 603

Wynajmie
duży pokój umeblowany, światło łazienka z opałem, usługa 60 zł. miesięcznie dla dwóch osób, może być dla bezdzielnego małżeństwa. Wiadomość Grunwaldzka 43. Skład kolonialny. zdw 53 598

„Informator”
poleca pokoje Ratajczaka 15. (Pasaż). zdw 53 590

Umeblowany
2 osoby od zaraz, używaniem kuchni. Heinrich, Chłanowskiego 26. zdw 53 612

Panią
na wspólny używaniem kuchni. Wolnica 7. II. prawo. zdw 53 607

Dwuosobowy
utrzymaniem, bez. Wały Król. Jadwigi 2. wys. parter. zdw 53 618

Małżeństwu
kuchnia frontowy, duży, śródmieście. Mostowa 5. III. prawo. zdw 53 615

Pokoje
umeblowane wynajmie panom. Szwajcarska 26. III. prawo. zdw 53 614

Pokój
dwom studentom wynajmie. Sołacz Podolska 23. zdw 53 625

Niekrepujący
pokój panu wydzierżawie (fortepian). Niegolewskich 18. I. zdw 53 622

2 pokoje
gabinet i sypialnia, wykwintnie umeblowane, telefon, elektryka, łazienka natychmiast ul. Długa 10 I ptr. zdw 53 619

Pokój
umeblowany z klauki schodowej zaraz. Smigiel, Staszica 24. II. lewo. zdw 53 627

Ładny
frontowy wygodami wynajmie. Skryta 1. I. prawo. zdw 53 639

Studentka
wspólniczkę utrzymaniem - bez. Jackowskiego 21. III. lewo. zdw 53 633

Łazarz
czysty, światło elektryczne. Małckiego 17. I. lewo. zdw 53 632

Pokój
umeblowany. Skarbowska 15. parter lewo. zdw 53 631

Pokój
wynajmie. Św. Marcin 3. II. prawo. zdw 53 628

Pokój
duży słoneczny z utrzymaniem 1-2 osób. Drowa Korbońska, Furtowa 28. zdw 53 640

Pokój
wolny, elektryczność. Łakowa 7a parter lewo. zdw 53 635

Niekrepujący
komfortowy. Orzeszkowej 16. II. dzwonek. zdw 53 645

Pokój
Marszałka Focha 55. II. prawo. zdw 53 515

Pokój
zaraz. Za Bramką 7, parter front zdw 53 523

Słoneczny
frontowy, dwuosobowy elektryczny, ność, łazienka, tylko inteligentnym, solidnym. Ogrodowa 13 II, prawo. Zdz 53 656

Pokój
niekrepujący z telefonem dla in telizentnego pana. Kcwalska Różana 21. Zdz 53 655

Pokój
wynajmę. Fr Ratajczaka 11 a. 6 wejście. III nr prawo. Zdz 53 662

Pokój
umeblowany. Kościelna 15. III. prawo. Zdz 53 667

Pokój
niekrepujący umeblowany wynajmę Górna Włódz 31 II lewo. Zdz 53 665

Pokój
umeblowany z pianinem na I piętrze śródmieście. Informacje: Drogeria „Fortuna”. Dąbrowa Skiego 41. Zdz 53 668

Pokój
piękny wynajmę Strzelecka 11 II. pr. lewo. Zdz 53 669

Elegancki
pokój Wielka 15 III. lewo. rw 12 703

Pokój
frontowy, elektryczność 1-2 osobom wynajmę. Słowackiego 48 IV prawo. jw 5338

Pokój
dwuosobowy. Woźna 14 b. Ceglarska. rw 12 706

Pokój
wolny. Zwierzyniecka 8. II prawo. Zdz 53 673

Ładny
pokój. 3 Maja 5 III lewo front. Zdz 53 694

12 SZUKA POKOJU

Pokoiku
nżywanem fortepianu, okolica Stary Rynek, poszukuje. Oferty Kurjer zdz 53 368

Pan
poszukuje niekrepującego pokoju w okolicy Wildy Kurjer zdz 53 370

Pokoju
centralne ogrzewanie, elektryczność poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdz 53 404

Poszukuję pokoju
bez mebli wzrost do gospodarza lub przy rodzinie, światło elektryczne. Czynną zgóry. Zgłoszenia proszę kierować do Kurjera zdz 53 394

„Informator”
poszukuje pokoi Ratajczaka 15, (Pasaż). zdz 53591

Skromny
pokój czysty w okolicy Wałów Jagielly dla pana Oferty z ceną do Kurjera zdz 53 535

Urzędniczka
poszukuje niekrepującego pokoju do 50 zł Oferty Kurjer zdz 53 532

Pokoju
w śródmieściu poszukuje dwóch strasznych studentów do 80 zł. Oferty Kurjer zdz 53 531

Pokoju
przy ulicy Mickiewicza lub w pobliżu poszukuje pan najchętniej z obiadami. Oferty Kurjer dw 2546

Poszukuje
pokoju na biuro, Centrum miasta. Oferty Kurjer zdz 53 626

Dwa
porządnie umeblowane pokoje z dobrem utrzymaniem Łazarz lub śródmieście poszukuje dla siebie i trzech gimnazjalistów magister filozofii. Oferty z podaniem warunków, cenę itd Kurjer zdz 53 693

Student
poszukuje pokoju niedrogiego od zaraz. Zgłoszenia Maik, Aleja Marcinkowskiego 25 III. zdz 53 691

13 LOKALE

Piwnica
sucha oraz ubikacje biurowe dwuosobowe parter Wielki Garbary 20. od 1 kwietnia wprost do gospodarza Zgłoszenia Buchholz, św. Marcina 4. zdz 53 210

Ładny biurowy
3 pokojowy osobne wejście zaraz do wynajęcia. Św. Marcin 66 I prawo. Pw 7705-52 20

Ubikacje
handlowa 150x150, centralne ogrzewanie w rynku, do gospodarza. Zgłoszenia Kurjer zdz 53 318

14 DZIERŻAWY

Gospodarstwo
około 100 mórg bliskiej stacji kolejowej w dzierżawę od zaraz poszukuje Poznań, Rynek Łazarzki 10 a Chetmiński, zdz 53 382 3

Warsztat kołodziejski
z mieszkaniem przy fabryce maszyn w większym powiatowym mieście wydzierżawie oraz sprzedam wszystkie narzędzia kołodziejskie większy zapas drzewa Refleksi przyjechać się las'awie z adres do Kurjera zdz 52 076

Garnitury
frakowe i smokingowe wypożycza Banas, 27 Grudnia 2. zdz 52 409

Pończochy, skarpetki
olbrzymia zniżka cen do 50 procent wskutek likwidacji. „Julpol”. Poczta 11. zdz 53 681

Higieniczne czyszczenie
pierz i puchu uskuteczniamy szybko i tanio (na życzenie odbiór dostawa w domu) EMKAP P.znań ul. Wrocławska 30. tel. 53-03 Pw 5 445-33 136

Książki
powieściowe, szkolne naukowe, poszczególne dzieła i całe biblioteki kupuje p'aci najkorzystniej Woźna 12 „Książka”. Antykwarjat”. zdz 53 453

Przyjmuję
prace przepisywania na maszynie i odbijania na powielaczu Oferty Kurjer zdz 53 433

24 NAUKA
Szkoła Tańców
Stelli Kledeckiej
Specjalny kurs dla początkujących 9. 1. 31. Kurs uzupełniający 12. 1. 31. Poczta 20. Pw 8 288/99-140

Stenotypistka
polsko - niemiecka, stenografia poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 52 430

Młoda
porządna i uczciwa dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego od 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdz 53 513

Posługi
poszukuje dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdz 53 524

Młody
inteligentny mężczyzna poszukuje odpowiedniej posady może złożyć 600 zł kaucji Oferty Kurjer zdz 53 562

Skład
wraz z ubikacjami oraz przyłączeniem mieszkaniem nadający się na każdą branżę w powiat mieście w Wlkp. bez odstępnego do wydzierżawienia Zgłoszenia do Kurjera pod zdz 52 951

Skład kolonjalny
świetnie prosperujący w najlepszym położeniu z towarami urzędzeniem dwupokojowym mieszkaniem. Cena 3.000. Zgłosz. Bronzowski, Kościan, Hotel Dworcowy. zdz 53 587

Składy poleca
„Informator”, Ratajczaka 15, (Pasaż). zdz 53 592

Poszukuję
mniejszego młyna wodnego lub motorowego celem dzierżawy. Of. Kurjer zdz 53 609

350
mórg, kompletny, na Pomorzu mamy do wydzierżawienia: potrzeba 10.000 zł. Agradol. Poznań, Dąbrowskiego 2. zdz 53 599

Składu
rzeźniczego warsztatem zaraz poszukuje Poznań, Szymański, Działyskich 3. zdz 53 484

15 UZDROWISKA

Krynica
Pensjonat Bristol otwarty przez sezon zimowy: znana wyborowa kuchnia pod zarządem Stefani Noskowskiej zdz 47 204

Zakowane „Januszek”
ul Chałubińskiego, pensja ad wokatowej Rychlickiej z Poznania Pokoje ładne, ciepłe. Kuchnia pierwszorzędną. Cena 1° do 12 zdz 50 106

Rabka
Willa Primavera pensjonat pierwszorzędnym otwarty cały rok, centralne ogrzewanie, kąpiele solankowe w domu. Telefon 20 zdz 45 040

Warszawa
Pensjonat D-rowskiej Galszewiczowej, pokoje z utrzymaniem przyjezdnych, stałym, Złota 38, II. piętro, front, blisko Dworca Głównego. Cena przystępna. Pw 81 14 62.1

16 OSOBISTE

Za
długi mej żony Leokadii z Eckertów (Miedzychód) nie odpowiadam. Henryk Winiewicz. zdz 53 342

Nauczycielka
szkoły powszechnej pragnie zmienić posadę. Zgłoszenia Kurjer zdz 53 355

Dwie
młde siostrzyczki w granatowych beretkach będące w towarzystwie starszego pana w Wielkopolsce poniedziałek godz. 21-22 są uprzejmie proszone o możliwe poznanie przez wprost siedzących dwóch panów Odpowiedź do Kurjera zdz 53 448

Nadzyweż.
walne zebranie Spółdz. Budowlanej Goćcin Ławica odbędzie się 11. I. 31 o godz. 11 w Tunelu Europejskim, ul. Kantaka. Porządek obrad: rozwiązanie Spółdzielni. Rada Nadzorcza: Spieszalski. zdz 53 577

21 ZGUBY

Zgubiono
książeczkę wojskową na nazwisko Kazimierza O'dziejewskiego zdpw 53 430

Zaginęła
obraczka ślubna M. B. Łaskawa znalazła odda za wynagrodzeniem. Szydłowska, Kopernika 10. zdz 53 363

22 ROZMAITE

Obiady
prywatne, pożywe kuchnia kresowa tylko na świeżym masle Ul Waly Zygmunta Augusta (na rożniku ul. św. Marcina) 1 II piętro, praw. zdz 50 347

Garnitury
frakowe i smokingowe wypożycza Banas, 27 Grudnia 2. zdz 52 409

Pończochy, skarpetki
olbrzymia zniżka cen do 50 procent wskutek likwidacji. „Julpol”. Poczta 11. zdz 53 681

Higieniczne czyszczenie
pierz i puchu uskuteczniamy szybko i tanio (na życzenie odbiór dostawa w domu) EMKAP P.znań ul. Wrocławska 30. tel. 53-03 Pw 5 445-33 136

Książki
powieściowe, szkolne naukowe, poszczególne dzieła i całe biblioteki kupuje p'aci najkorzystniej Woźna 12 „Książka”. Antykwarjat”. zdz 53 453

Przyjmuję
prace przepisywania na maszynie i odbijania na powielaczu Oferty Kurjer zdz 53 433

24 NAUKA
Szkoła Tańców
Stelli Kledeckiej
Specjalny kurs dla początkujących 9. 1. 31. Kurs uzupełniający 12. 1. 31. Poczta 20. Pw 8 288/99-140

Stenotypistka
polsko - niemiecka, stenografia poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 52 430

Młoda
porządna i uczciwa dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego od 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdz 53 513

Posługi
poszukuje dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdz 53 524

Młody
inteligentny mężczyzna poszukuje odpowiedniej posady może złożyć 600 zł kaucji Oferty Kurjer zdz 53 562

Pracznia
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdz 53 533

Posługi
poszukuje zaraz Oferty Kurjer zdz 53 530

Panna
lat 24, poszukuje posady do dzieci zna szycie. Zgłoszenia do Kurjera zdz 53 525

Pielęgniarka
poszukuje posady do niemowląt ewentl. do dzieci Zgłoszenia Kurjer zdz 53 543

Krawcowa
działa szuka pracy dziennie 3 zł Zgłoszenia Kurjer zdz 53 541

Dobrze
polecona posługaczka potrzebna zaraz z praniem i gotowaniem od godziny 7 rano. Niegolewskich 7, parter, lewo. zdz 53 498

Syn
uczciwych rodziców chcący się wyczerpie jubileusz poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 53 561

Panienska
pragnąca wyrzucić się krawieczniczy lub fryzjerstwa oferty proszę do Kurjera Poznańskiego pod zdz 53 339

Poszukuje
posady w restauracji do pomocy gospodyni. Oferty Kurjer zdz 53 387

Bufetowa
sumienna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 53 321

Inteligentna sierota
samodzielna krawcowa, biegła w ekspedycji i rachunkach zna język polski i niemiecki szuka posady na prowincji. Oferty Kurjer zdz 53 412

Szukam
posady zaraz do domowej pracy uczciwa, lat 18. Oferty Kurjer zdz 53 409

Dziewczyna
poszukuje posady po południu Oferty Kurjer zdz 53 405

Podróżniacy
zaprowadzony na Poznań branza spożywczo - cukierniczej przyjmuje jeszcze zastępcę. Łaskawe Oferty Kurjer zdz 53 402

Dziewczyna pokojowa
szuka posady najchętniej do dzieci od 15. Frosze o łaskawe oferty do Kurjera zdz 53 399

Kucharka
z dobrymi świadectwami, która była w lepszych domach, poszukuje posady od 15. I. Zgłoszenia do Kurjera zdz 53 398

Szofer
kawaler, wysłużony kawalerzysta, dobry ujeżdżacz koni poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdz 53 397

Służąca
do prac domowych z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 15. Oferty do Kurjera zdz 53 401

Panienska
pracowita, uczciwa, poszukuje posady w składzie kolonialnym, restauracji zarazem i pracy domowej. Skromne wymagania. Miejsceowość obojętna Zgłoszenia Kurjer zdz 53 427

Osoba
inteligentna szuka jakiegokolwiek posady za kaucja Oferty Kurjer zdz 53 495

Posługaczka
poszukuje posady Oferty Kurjer zdz 53 449

Dziewczyna
młodsza szuka pracy. Oferty Kurjer zdz 53 465

Krawcowa
działa, domowa, także wyjeżdża. Sobkowiakówna, Różana 12, III. zdz 53 463

Masażystka
pielęgniarka, dyplomowana w dziedzinie na masaż, wykształcenie skromne. Referencje najlepsze. Zgłoszenia: Telefon 3979. Pw 82 53-53.25

Osoba
z praktyką poszukuje posady gospodyni lub zarządczyni. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdz 53 476

Dziewczyna
uczciwa z dobrym poleceniem szuka posady z gotowaniem od 15. 1. r. b. Zgłoszenia Kurjer zdz 53 508

Wychowawczyni
z dłuższą praktyką poszukuje posady do dzieci od 15. 1. lub 1. 2. język polski i niemiecki. Tylko w lepszej rodzinie. Oferty Kurjer zdz 53 507

Dziewczyna
sumienna, pracowita z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 15 stycznia Marcellego Mattoggo 8, p. Turowskich zdz 53 548

Gospośnia
uczciwa i pracowita przyjmie posadę do wszystkich w mieście. Oferty do Kurjera zdz 53 557

Dziewczyna
poszukuje posady do lekkich prac domowych lub do dzieci. Oferty Kurjer zdz 53 553

Młody
inteligentny mężczyzna poszukuje odpowiedniej posady może złożyć 600 zł kaucji Oferty Kurjer zdz 53 562

Obiady
poszukiwane blisko Gimnazjum Zamoyskiej. Oferty Kurjer zdz 53 323

Jarskie
wykwintne obiady. Św. Marcina 66, II. prawo. zdz 52 691

Salę
dla posiedzeń lub zabaw poleca Hotel Britania, telefon 2197 98. zdz 53 031

Suknie
oraz wszelka garderoba damska wykonuje szybko, tanio Szmarzewskiego 30, II piętro lewo. zdz 53 327

Chiromantka
Pocha 29 III, prawo, przepowiada przyszłość systemem Lenor mand. zdz 53 416

Przerabiam
naprawiam garsonki swetry, pulowery itp. „Trico”. Szymańskiego 10, III. Pw 8102-143

Maskowe
kostiumy tanio wypożyczam. — Olszańska, Św. Marcin 38, dom boczny, prawo III. zdz 53 588

Wykonuje
sukienki elegancko tanio. Ogrodowa 2 II lewo zdz 53 671

Suknie
kostiumy eleganckie modele szyje szybko, najtaniej według mody Klawiterowa, Marij. Maedaleny 1. dw 2551

Baloniki
na karnawał najtaniej poleca — Grzebałkowski, Chwałiszewo 36. rw 12 699

23 OZENKI

Tysiące
bogatyh pań pragnie wyjść za mąż za inteligentnych panów nawet bez majątku. Kto chce się szybko dobrać ożenił, niech się zwróci do największego biura matrymonialnego Postępowie Warszawa Senatorska 38 Nr 2 d. n. wysyłamy kilkaset ofert do wyboru. nw 6 401

Dla
córkę mojej szatynki, młodej, inteligentnej i gospodarniej, lat 26 z wyprawą i cośkolwiek majątkiem, poszukuje męża, celem rychłego ożenku Panowie z dobrej rodziny, solidni i na stanowiskach, mogą się zgłosić do Kurjera zdz 53 344. (Traktuje się zupełnie poważnie).

Wdowa
lat 37, posiada skład towarów krótkich, poszukuje męża z małym kapitałem celem spłacenia trochę długu Oferty Kurjer zdz 53 335

Dvskretne
kojarzenie wszystkich sfer przeprowadza „Renoma”. Poznań, Plac Sapieżyński 2. zdz 53 374

Nauczycielka
państwa, stała, panna po czterdziestce, wyjeżdża z Warszawy, skrytka pocztowa 351, Worowska, ncw 6 935

Wdowa
lat 35, właścicielka młyna i gospodarstwa, szuka męża Panowie z odpowiednią gotówką złożeń oferty do Kurjera Poznańskiego zdz 53 417. Anonimy bez odpowiedzi.

Nawiąże
korespondencje w celu matrymonialnym, panna lat średnich, sympatyczna z dobrej rodziny na posiadzie lecz bez majątku, z panem do lat 50 tylko inteligentnym, kulturowym, na odpowiednim stanowisku, który szuka charakteru i zrozumienia. Może być wdowiec z dziećmi. Poważne, nieanonimowe zgłoszenia. Warszawa Praga, ul. Targowa 67 m. 17, sub „Janina”, zdz 53 308

Przystojna
panna, lat 23, niebieska, z własnym mieszkaniem poszukuje męża z gotówką. Oferty Kurjer zdz 53 470

Dla
siostry brunetki, łagodnego nspodobienia wdowy posiadającej zakład szuki i rzeźbiarski, kamieniarski i sztukatorski poszukuje matrymonialnie pana lat 34-42, zrównoważonego energicznego fachowca powyższych dziedzin albo budowniczego. Skromny majątek dla wspólnego dobra, lecz niekonieczny Oferty z fotografią proszę skierować do Kurjera zdz 53 519

Panna
przystojna szatynka, z dobrej rodziny, materialnie niezależna szuka towarzysza życia li tylko inteligentnych panów lekarzy prawników w wieku 32-38. — Oferty Kurjer zdz 53 529

Dla
mego krewnego, kawalera, lat 40, administratora większego majątku, działającego rolnika, posiadającego kilka tysięcy szukam w celu matrymonialnym pannę lub wdówkę szlachetnego charakteru. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Dyskrecja zapewniona. Łask. zgłoszenia z fotografią (nie anonimowe), która się zwraca skierować do Kurjera Poznańskiego zdz 53 700

24 NAUKA
Szkoła Tańców
Stelli Kledeckiej
Specjalny kurs dla początkujących 9. 1. 31. Kurs uzupełniający 12. 1. 31. Poczta 20. Pw 8 288/99-140

Stenotypistka
polsko - niemiecka, stenografia poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 52 430

Młody
porządny i uczciwy mężczyzna poszukuje posady do wszystkiego od 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdz 53 513

Posługi
poszukuje dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdz 53 524

Młoda
porządna i uczciwa dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego od 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdz 53 513

Posługi
poszukuje dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdz 53 524

Młody
inteligentny mężczyzna poszukuje odpowiedniej posady może złożyć 600 zł kaucji Oferty Kurjer zdz 53 562

Pracznia
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdz 53 533

Posługi
poszukuje zaraz Oferty Kurjer zdz 53 530

Panna
lat 24, poszukuje posady do dzieci zna szycie. Zgłoszenia do Kurjera zdz 53 525

Pielęgniarka
poszukuje posady do niemowląt ewentl. do dzieci Zgłoszenia Kurjer zdz 53 543

Krawcowa
działa szuka pracy dziennie 3 zł Zgłoszenia Kurjer zdz 53 541

Dobrze
polecona posługaczka potrzebna zaraz z praniem i gotowaniem od godziny 7 rano. Niegolewskich 7, parter, lewo. zdz 53 498

Syn
uczciwych rodziców chcący się wyczerpie jubileusz poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 53 561

Panienska
pragnąca wyrzucić się krawieczniczy lub fryzjerstwa oferty proszę do Kurjera Poznańskiego pod zdz 53 339

Poszukuje
posady w restauracji do pomocy gospodyni. Oferty Kurjer zdz 53 387

Bufetowa
sumienna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 53 321

Inteligentna sierota
samodzielna krawcowa, biegła w ekspedycji i rachunkach zna język polski i niemiecki szuka posady na prowincji. Oferty Kurjer zdz 53 412

Szukam
posady zaraz do domowej pracy uczciwa, lat 18. Oferty Kurjer zdz 53 409

Dziewczyna
poszukuje posady po południu Oferty Kurjer zdz 53 405

Podróżniacy
zaprowadzony na Poznań branza spożywczo - cukierniczej przyjmuje jeszcze zastępcę. Łaskawe Oferty Kurjer zdz 53 402

Dziewczyna pokojowa
szuka posady najchętniej do dzieci od 15. Frosze o łaskawe oferty do Kurjera zdz 53 399

Kucharka
z dobrymi świadectwami, która była w lepszych domach, poszukuje posady od 15. I. Zgłoszenia do Kurjera zdz 53 398

Panienska
poszukuje posady jako uczenica w składzie piekarskim lub t. p. Oferty Kurjer zdw 53 550

Młodszy
Inteligentny biuralista, znający się dobrze na księgowości oraz wszelkich pracach biurowych poszukuje jakiegokolwiek zajęcia w godzinach wieczornych. Łaskawe oferty „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, pod 1.69. Pw 8258-1.69

Panna
z rodziny ziemianskiej, posiadająca w wysokim stopniu umiejętności malarstwa, rysunku i spewu, pragnie zająć stanowisko nauczycielki dorastających panienek w domu inteligentnym, poważnym. Rekomendacje pierwszorzędne. Wymaganie skromne. Łaskawe zgłoszenia pod „Nauczycielka” do „Par” Bydgoszcz, ul. Dworcowa 72. Pw 8259-68.5

Gospodyni
samodzielną w średnim wieku z dobrymi świadectwami poszukuje posady od zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 932

Ogrodnik
z dłuższą praktyką, trzeźwy, samodzielną kwaciarzem samodzielny na małe ogrodnictwo handlowe poszukuje posady. Podanie pretensji, świadectw do Kurjera zdw 53 661

Książkowa - kasjerka
z kilkuletnią praktyką, obeznana wszelkimi pracami biurowymi szuka posady Oferty Kurjer zdw 53 663

Krawcowa
pierwszorzędna poleca się w domu Oferty Kurjer zdw 53 666

Pokojowa
poszukuje posady od 1. 2. 31 r. umiejacą szyć i cośkolwiek robotek. Oferty Kurjer zdw 53 660

Posługaczka
szuka posługi. Oferty Kurjer rz 12 698

Młodsza
posługaczka z dobrimi świadectwami poszukuje posługi na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 53 670

Dziewczyna
ze wsi z lepszej rodziny wyuczona szyć i prasowania estywniej bielizny, znająca język niemiecki poszukuje posady jako pokojowa miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 53 686

Kucharka
wyuczona z dobrym świadectwem poszukuje posady od 15. 1. lub 1. 2. 31. najchętniej w Poznaniu. Zgłoszenia przyjmują M. Ratajczakówna, Kłomówiec, poczta Lipno Nowe, pow. Leszno. zdw 53 698

Zastępstwo
na woj. śląskie, poznańskie, pomorskie, kieleckie i krakowskie, poważnych firm, obecnie energicznie handlowiec. Najchętniej artykuły pierwszej potrzeby. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 53 701

Uczniwa
szuka z dobrimi świadectwami poszukuje dobrej posady zaraz lub od 15. z gotowaniem i do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 53 707

Zredukowany urzędnik
państwowy bardzo dobry księgowy-rachmistrz, znający wszelkie prace biurowe, piszący na maszynie poszukuje jakiegokolwiek posady biurowej zaraz. Okolica obojetna. Oferty Kurjer zdw 53 716

Ogrodnik
z kilkuletnią praktyką, obeznany w swym zawodzie jak w pielęgnowaniu parków, cięciu drzew i krzewów owocowych, hodowli kwiatów i jarzyn pod szkłem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 53 690

Posługaczka
szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 53 674

DZISIAJ W KINIE

- Apollo:** „Parada miłości”.
- Aurora:** „Klub czarnej ręki”.
- Colosseum:** „Szantaż”.
- Corso:** „Białe Cienie”.
- Casino:** Pat i Pataclon wśród ludożerców.
- Edison:** Zemsta Hiszpana.
- Harfa:** „Jeden przeciw dziecięciu”.
- Kapitol:** „Dla Ciebie Polsko”.
- Metropolis:** „Bitwa nad Somą” (Grób Miljonów).
- Odeon:** „Ze świata podnieb i obłąd” (Narkotyk).
- Orzel:** „Piraci panamscy” i „Szkutka życia i śmierci”.
- Renaissance:** „Podwójne życie Apasza”.
- Słońce:** „Niebezpieczny romans”.
- Stylowe — Teatr Rewja:** „W szale karnawału”.
- Tęcza:** „Czarny Piorun”.
- Wilsona:** „Niewolnica Księża Borysa”.

Służąca
uczniwa, pracowita poszukuje posady od zaraz lub 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 019

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego lub posługi. Łaskawe oferty Kurjer zdw 53 033

Dziewczyna - kucharka
spokojna, sumienna, poszukuje posady 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 53 032

Panienska
z lepszej rodziny poszukuje posady jako początkująca bufetowa od 1. 2. 1931 r. Oferty Kurjer zdw 53 042

Panienska
z dobrej rodziny poszukuje posady jako uczenica do składu rzeźniczego od 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 53 046

Uczennica
poszukuje posady do składu piekarskiego od 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 53 045

Inteligentna
osoba niezależna szuka posady gospodyni - kuchmistrzini w majątku, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 53 056

Panna
inteligentna, subtelna z dobrym gotowaniem, obecnie w krytycznym położeniu zajmie się gospodarstwem u jednej osoby. Oferty Kurjer zdw 53 005

Poszukuje
posady bufetowej lub składzie piekarskim. Oferty Kurjer zdw 52 985

Kuchmistrzini
dobrze polecona poszukuje posady restauracyjnej lub hotelowej zaraz lub 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 53 055

Panna
inteligentna poszukuje posady jako wyreczytelka pani domu. Oferty Kurjer zdw 52 999

Chłopiec
lat 18 szuka nauki piekarskiej na prowincji. Oferty Kurjer zdw 52 992

Panienska
poszukuje posady na dopołudnia. Oferty do Kurjera zdw 52 783

Młodsza
dziewczyna, sierota poszukuje posady od zaraz lub 15. 1. Oferty proszę do Kurjera zdw 53 136

Stenograf
poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 972

Kołodziej
dominjalny z uczniem lub zaciągłem, lat 29, z własnym narzędziami poszukuje posady od 1. 4. Oferty Kurjer zdw 52 940

Posługaczki
poszukują zaraz posługi. Oferty Kurjer zdw 52 937

Młodsza
służąca poszukuje posady zaraz lub od 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 52 934

Szofer
z praktyką warsztatową i znajomością wszelkich prac biurowych poszukuje posady. Zgłoszenia pod zdw 52 949

Inwalida
wojenny przyjmie posadę inkasenta, woźnego lub portiera. Oferty Kurjer zdw 52 423

Szofer
sonaty, praktyki 21 lat, szuka posady od 1. 4. 31. Zgłoszenia Michał Łyskawa, Paruszewo, poczta Strzałkowo, pow. Września, zdw 52 185

Krawcowa
domowa szuka posady. Oferty Kurjer zdw 53 208

Kowal - szofer
szuka posady za małym wynagrodzeniem, zajmie się zakładaniem światła elektrycznego. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 207

Panna
znająca szyć poszukuje posady do dzieci, mając dłuższą praktykę lub jakiegokolwiek odpowiedniej. Oferty Kurjer zdw 53 206

Bufetowa
z obsługą gości młodsza, sumienna, uczniwa poszukuje posady zaraz lub od 15. miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 53 205

Szofer - rzeźnik
z praktyką szuka posady. Oferty Kurjer zdw 53 204

Początkująca
elewka z 3 letnią nauką gospodarską pragnie przyjąć posadę od zaraz jako kucharka, miejscowość obojetna. Adres wskazać Kurjer zdw 53 218

Służąca
skromna, uczniwa z gotowaniem poszukuje posady od 15. 1. 31. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 217

Praczk
rzetelna, czysto pierze szuka prania. Oferty Kurjer zdw 53 179

Inteligentna
panienka znająca szyć i robotki ręczne poszukuje posady do dzieci od 15. 1. 31 r. Oferty Kurjer zdw 53 220

Kowal - podkuwacz
samotny, lat 25 poszukuje pracy. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 53 161

Krawcowa
pierwszorzędna na garderobe damska dziewczęta z praktyką, szuka posady może wyjechać. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 259

1.000 zł
kaucji słoże przy otrzymaniu posady ekspedientki. Branża obojetna. Oferty Kurjer zdw 53 103

Książkowy - bilansista
lat 25 z zawodu kupiec kolonia lista, znający podróżowanie, ekspedycje etc poszukuje posady najchętniej od 1. 3 lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 449

Stolarz
dobry fachowiec poszukuje pracy od zaraz. Oferty Kurjer zdw 53 175

Księgowy - bilansista
lat 31, świadectwa i referencje pierwszorzędne poszukuje stałej lub przejściowej posady. Oferty do Kurjera zdw 53 187

Ogrodnik
dobry fachowiec z kilkuletnią praktyką, znajomością kwaciarstwa, sadownictwa, sadownictwa poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 089

KLINIA

**WZORY OGŁOSZENI
„REKLAMA”**

Drukarni Polskiej, SA.
POZNAŃ, ALJE MARCINKOWSKIEGO 17

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 158

Nauczycielka
z dłuższą praktyką, dobrimi świadectwami, prawem nauczania, przyjmie posadę do dzieci, do lat 12 zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 52 338

Dziewczyna
ze wsi uczniwa szuka posady najchętniej u bezdzietnego państwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 190

28 WOLNE MIEJSCA

Pokojówka
do dworu może się zgłosić. Of. Kurjer zdw 53 684

Dziewczyna
przychodnia do dzieci potrzebna. Grzeszkiewicz, Mostowa 24, dom ogrodowy I p. zdw 53 696

Posługaczka
lub służąca. Zgłoszenia Spokojna 27, dozorca. zdw 53 709

Służąca
do wszelkich prac domowych z praniem i cośkolwiek gotowaniem potrzebna. Kraszewskiego 4, restauracja. zdw 53 711

Zaufanych
uczniwych ludzi 21 lat, na stanowisko posłańców poszukuje Biuro Posłańców Woźna 11, zdw 53 712

Woźnica
z kaucją do rozwoju nafty. Edmund Jankowski, Oborniki, zdw 53 682

Dzielnik akwizytorzy
ubezpieczeniowi w działach ogólnych i życiowych mogą się natychmiast zgłosić. Warunki bardzo dogodnie. Zgłoszenia Reklama Polska, A. Marcinkowskiego 6, pod „dzielnik”. zdw 53 692

Do
większego miasta na Pomorzu poszukuje osoby inteligentnej, młodej, powierzonej, reprezentacyjnej, do lat 35, celem zastąpienia pani domu. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera Poznańskiego pod zdw 48 745

Poszukuje
inteligentnej bony-wychowawczyni. Fa Antkowiak, Stary Rynek 6. Zgłoszenia piątek 1-3. zdw 53 421

Potrzebna
dochodząca na cały dzień pokojowa z dobrimi poleceniami, która miałaby się również zająć dziećmi. Wiadomość od 13 h m. ul. Kochanowskiego 11. I. piętro w godz. między 5-6 po południu zdw 53 429

Kapitan
emerytowany lat 35 posiadający maturę realną seminarjalną szkołę handlową język niemiecki francuski czeski jugosłowiański ruskim rumuński praktykę bankowa buchalterię stenografję poszukuje odpowiedniej posady. Oferty kierować do Kurjera 1w 2515

Underwood
nauka pisania na maszynie firma G Gerlach Gwarna 14 i str Pw 60: 43.80

Służąca
zaraz potrzebna. Restauracja Polna 18. zdw 53 359

Poszukuje
uczniwa. Zborowski mistrz rzeźniczeki, Kaźmierz, powiat szamotulski, zdw 53 381

Posługaczka
całodziennie z praniem. Wiadomość Kurjer zdw 53 379

Poszukuje
inteligentnej panienki młodej powierzonej jako inkasentki i do pracy biurowej, konieczność pisania na maszynie w języku polskim i niemieckim, zaraz. Oferty do Kurjera zdw 53 391

Zdolnego ekspedienta
branży delikatesów oraz 2 uczni przyjąć zaraz. Zgłoszenia z życiorysem, świadectwami oraz żądane warunki do Kurjera zdw 53 398

Potrzebna
panienka do prowadzenia samodzielnie składu cukierków z kaucją 500 zł. Adres wskazać Kurjer zdw 53 330

Agentki
i agencji wszystkich branż emeryci urzędnicy i nauczyciele mogą uzyskać znaczny dochód przyjaższy zastępstwo w pierwszej i jedynej, wyłącznie chrześcijańskiej polskiej instytucji bankowej dla zagwarantowania własnej idei oszczędności oraz do zbierania zamówień na obligacje państwowe. Zgłoszenia Spółdzielni Bank dla Eksportu i Zaliczek Lwów, ulica Akademicka 10, dw 432

Apteka
blisko Poznania poszukuje zaraz lub 1 II 31 młodszego pomocnika z egzaminem wojewódzkim albo młodszego magistra. Zgłoszenia z podaniem warunków i referencji do Kurjera dw 461

Posługaczka
uczniwa potrzebna. Adres Kurjer zdw 53 516

Krawcowa
z krojem zdolna potrzebna na stałe zastępstwo, pensja miesięczna lub spółka, kaucja konieczna. Oferty Kurjer zdw 53 539

Skrzypek
gitarzysta lub mandolinista poszukuje zaraz. Paryżanka Półwiejska 30. zdw 53 548

Szukam
zaraz porządnej dziewczyny w lepszym domu Górna Wilda 41 - Lütkehöfder zdw 53 546

Posługaczka
poszukuje posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 556

Zawijaczka
może się zgłosić Rzepczyk Wielkie Garbary 18 wytwórnia cukierków zdw 53 560

Służąca
zaraz potrzebna. Żurawia 11 skład kolonialny. zdw 53 559

Posługaczka
potrzebna. Gwarna 17. III. lewo zdw 53 659

Potrzebne
tancerki do winiarni za pensję. Adres Kurjer zdw 53 496

Uczeń
z porządnej rodziny może się zgłosić. Ig. Borowczyk, mistrz rzeźniczeki, Poznań Wielkie Garbary 8. zdw 53 499

Kilku
inteligentnych panów, pań mogą natychmiast zapewnić sobie stały, poważny zarobek współpracując z poważną instytucją. Wyczerpujące oferty z referencjami prosimy składać do eksp. Kurjera Poznańskiego zdw. 53 505

Podróżujący
na cukierki może się zgłosić. Rom. Szymańskiego 7, zdw 53 498

Dziewczyna
15 letnia do dziecka na dzień cały bez spania. Zgłoszenia Krańska 5. III. godz 12-1. zdw 53 587

Służąca
od 15. 1. do dwójga osób, z dobrimi świadectwami z gotowaniem i prasowaniem potrzebna. Zgłoszenia 8-go po poł. Dąbrowskiego 60. II. lewo. zdw 53 165

Freblanka
potrzebna 2 dzieci wyjazd na Śląsk. Oferty Kurjer zdw 53 343

Książkowa kasjerka
dobra bilansistka (żurnal amerykański), sprawnie, szybko pracująca, biegła w niemieckim słowie i piśmie, może się zgłosić. Oferty Kurjer zdw 53 349

Biuralistka
która zna dobrze księgowość, administrację kamienic poszukiwana na pewne godziny ewentualnie wieczorem. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 527

Dziewczyna
wiejska do kuchni i do wszystkiego może się zgłosić. Kamuszek Bukowska 46. zdw 53 001

Humor zagraniczny

— Czy już naprawdę niema sposobu na to, by się raz nareszcie uwolnić od tych natrętnych odwiedzin agentów podróżujących?
Agent: Oto, proszę pani, coś właśnie dla pani nasza gumowa laska, za 12 złotych!
(Judge, N. Jork). S. F.

Przedpłata na stycznia 1931 za oba wydania razem wynosi tygodniowo do datku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. 4 00 w agencjach w mieście 4 50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu 4 70 z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 5 01 kwartałnie 15 03, pod opaską w Polsce 9 00 pod opaską w innych krajach 11 00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkościątecznych i uroczystościowych po sprzedaży normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr 200 149

Ogłoszenia na stronie 6-tamtej, 30 gr na stronie 4-tamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 15 gr na stronie czwartej 120 gr na stronie drugiej 150 gr przed wiadomościami potencjalnie 240 gr od 1-tamowego m. m. Ogłoszenia ekompilowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz 18 30 w nocy do godz 22 u stroza do wydania wieczornego do godz 10 w dni przedświąt do godz 9 przedpołudnie Drobne ogłoszenia, słowo napisowe (tuaste) 30 gr każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia powstaje wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada